

B

558-

560.

PARIA

Handwritten text at the top of the spine, possibly including a title or author's name.

Handwritten text in the upper middle section of the spine.

Handwritten text in the middle section of the spine.

Handwritten text in the lower middle section of the spine.

Handwritten text in the lower section of the spine.

Handwritten text in the lower section of the spine.

Handwritten text in the lower section of the spine.

Handwritten text in the lower section of the spine.

Handwritten text in the lower section of the spine.

Handwritten text at the bottom of the spine.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 558-60.

ותשלם כל המלכה היום יום ו' יב' לחדש אפי' לדודי דודי לי פרטת ויהסך ה'
אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך שכת וכדיקים יטמחו יעלכו לפני
אלהים וישימו בשמחה לפניך אלהים יחנכו לתת לנו עז ותעזומות
להרעים מפריס הרבה איך קץ כאשר עס' לבכנו ויקבץ כדחי
ישראל במהרה בימינו
אב"ר :

זה השער ל'

ספר

ישע אלהים

והוא פירוש על מגלת אסתר

חברו החכם הנעלה כמהר
אברהם צהלון יצו
בן איש חיל רב פעלי' נודע בשערים
שמו ה'ה היקר ומעולה כמהר
יצחק צהלון זלה"ה
נשפט וצמיח צדקה ותהלים

כדפס בוניציאה על יד

זואן דגארה

שנת בשמחה לפ"ן

Con licentia de' Superiori.

חנוכה אמרי שפר:

שיר במהלל הספר:

אכרות טהורות ביסע אלהים:
 בפירוש מגילה מאירה כנוגהים:
 מתוקים כנופת בחיכי כמהים:
 נבתיים ומאורים ברמים זנוגהים:
 וגתנים זמירים לשוכני נבוגהים:
 וחוש ודאנו ביסע אלהים:

א רכן לאל חי בעת אחזה אור *
 ב דברי חכמים דרכי אכונ *
 ד מוים ופשטיב לקושים כשושן *
 ה כונו ערתי בספרי טען נא *
 מ חיים הרואל בצהלה ורנה *
 ח מול אל נפוצים וכוך נא קנוטים *

החבא אלהים לך שירי אהו

זמנים היקנה ספרו זמ

לך ידע דומא

מירקם קום יעם מר יחיה ען

יה וסכילתו קוהו חו

החו וזרע קרע

למנו חקרא חומצית

ליל חנוכה

החבא אהו

לך ידע דומא

Con licentia de Superiori

אמר המעיר אברחם בן לאדוני איש חיל רב פעלים אשר נודע שמו בשערים כאלה יצחק צהלות
ולכה מתושבי גליל פעליון כפת מוכב

אזמר לחלה ישראל אשר בדרך אמת נחני ומנוחה הדריכני ובגרי יסע
הלכשני וחכמה ומוסר למדני ונתן לי מהלכים בין משאבים
השואבים מים בשפון ממעיני היטועה ומטיט היוץ העלמי ומבור שאוף דלה
דלני וה' עזרני כי מעשירי גרסה בפשי לתאבה אל מלאכת האלהים לקרבה :
בראותי בחורותי סר הלם וכוכבי השמים וחילם ממקילותם כלחמו עמי
הכוכי פצעוני נשאו את רדידי מעלי כי מעשירי גדלני כאבוהזמן
כנוף כפני כדור וטלטלני טלטלה מעיר לעיר וממדינה למדינה למשל ולסכינה
לא שלותי ולא שקטתי ולא כחתי מגדל התנוקה החקוקה בתוך לבי מעשירי
ועד הלום לעלות ולהראות את פני ה' כבאות ולסקוד על דלתותיו לספוך שיחה
ועתירה יום יום ואף גם זאת בהיותי בכרה :

ראיתי וכתן אל לבי לספוך שיחה לפני אלי צורי וגואלי יכלני ממזקותי
ומצרותי ויאמר די לזרות הכרות אשר חלפו עברו על ראשי
ניורני וילמדני דרך זו אלך לעברו ולרבה בו ולפקוח עיני עורות ויאירו
סבעתיכ כאור בקר באור תורתו אשר היא תכלית סלימותינו ומחסה ומגדול
ואברהם היו יהיה לבני גדול :

האל העונה אותי ביום כרתי מן המזכר אותו קראתי ויוציאני למרחב יהי
שמו מבורך אשר יך ויחבש ימחץ ורפא ירפא ויתן לי שלתי כי הקרה
לפני בארץ סבוי ופזורי איש חמורות מאכסי המעלה והמדות הגביר כמהר
יצחק טיבה לרו אעכדנו עטרות והיה למאורות וינהגני בכבוד לביתו בית
נועמת ויעש עמדי חסר ואמת :

מח טובו אהליו ומשכנותיו ומאורות חסדיו אשר לכל העולם הם מאירים
ומזהירים עם החיים ועם המתים ותמיד יומם ולילה שולחנו ערוך
לבר ולתושב וביתו פתוחה לרוחה לכל עובר ושב ואת כולם ממעיני כדיבותו
יעביע וכל אשר יחסה בכלו יסכח יגוף ואכחה יוסיף כח ושמחה :

ברוך ה' אשר לא עזב חסדו ואמתו מאת עברו בן אמתו אככי בדרך נחני
ה' בבית האדון בית ועד לחכמים אשר היא מלואה מכל מיני ספרים
סונים ומסוכים חרשים גם יסנים מכל מיני מגדים ספרים עם נרדים לא יחסר
כל בה וזאת כחלתם עבדי ה' וזרקתם :

יומם ולילה על משמרת אעמורה לא אהפוך פי יומי וילי כל ימי חלרי וחדלי
הכני תפילה לאלי צורי וגואלי לא יחסר מביתו עושה חסר משפט
וזרקה והיתה להם ברית כהונת עולם לנולדעו אחריו יעץ אשר בחרו להריץ
זרותות כספיהם המה ואביהם על דברת פי האלהים :

צדיק באמונתו יחיה דק לפני יהלך כרו ישמח במעונו והאיר אל עבר
א ב ג ד ז פני

ישנו ותפוזות חן חן לכפס עמל עמלה לו באשר נתן מלחמו לבעלי חסופות
ולתופסי החכמות מירי עלותה בבית ה' אלהים מוסיב יחידים במעלה רמה
משונה עם משכילים וחכמים בעת האסף כי בכל החכמה בכל הכסף:

ק שבתו ברכי ולכי אמר לי קום מה לך כדרם הכה עתך עת דודים עת לעשו'
אלה' שמע לעצתי למה תשתנום עשה זאת איפה והכל מדבר באופל
הלוך בסערה ובסיפה והשלך כל מחשבות הרעות אחרי גוף ושמו בחור
בבחרותך ויטיבך האלהי באחריתך כי אם תשים לבך למקבי הזמן העצומים
והרבים שלונים וטרבים בנוף יכפך כדור גול על ה' דרכך ונטח עליו והוא
יעשה:

ק לך עז ותעצומות לקבל תכחומות אחרי מות כל כחותיך הגשמיים
ותאוותיך הגופניות וזכור את בוראך בימי בחורותיך וקום כגבור
ושאב מים מבור ויהיו חיים לכפסך כי בעים כי תשמרם בבטןך וקח קסת
הסופר בידך וכתוב בספר העולה על רוחך כי זה חלקך מכל עמלך בימי חיי
הבליך:

צ ימיד עלי ארץ כל העולות ולא כל המעלות ובראיתי כי הניח ה' לי מכל
עמלי וכי כביר מצא ימי אמרתי הפעם אודה את ה' ישמח לבי ותעלזונה
כליותי כדרי לה' אטלס וכל מוכא שפתי להשביע נפשי הנענה ולרוות צמאונה
בכחחות שיחות נכחות ממימי מרום ולטום טפלים למרום:

ה לא אנכי איש אשר חלק לי אלהים בחכמה ובבינה מעט מזער דבר שלא
ישוער ואם ארצה לעלות במעלות הרמות והנשאול ובסתרי המדרגות
הנעלמות אפחד פן במהרה הנמלה יקרני כי עשה יעשה לה כנפים לעוף על
הארץ והיה למאכל לעוף השמים לכך ללכת בדרכי מחקר יושר בחרתי ועל ה'
בטחתי:

ל באר פירוש האגרת הזאת האגרת משלם רוחותיה דברי חכמים וחידותם
ולגלות מצפוניה ומסתוריה כפתוריה ופרחיה כיד ה' הטובה עלי גם
סודע אני שאיני יודע מאומה מתורה ומקרא ואף כי במשנה ונמרא ק"ו
לאהדורי סברא בהגיון הלב ובשפה ברורה הואתי לקרבה אל המלאכה הזאת
ולא אבא חפסי כי אמרתי הלא מצער היא ותחי כפסי:

א בוא היום אל העץ עץ משפט היא קדש כל היום וכל הלילה תמיד לא
אחשוך ולא אשקוט עד אבא א מקרשי רזל אבינה לרבריה ולתכלית'
כפי מה שחכני האל הנותן לעתאים ערמה לפער דעת ומזימה והתבוננו חסדי
ה' כי אף בהיותו הנער והפתי שפל חכמי וכחה עליו רוח ה' רוח דעת ורוח ערמה
וחכמה ומזמה:

נ רבות פי רעה נא ה' אלי כורי וגואלי בטרם אלך ואיכני עכני ה' עכני בכל
כפך תקתירני ובאורח מיסור תנחני ותורתך תלמדני אשר ממנה
תזכאות

וזכרות חיים ומעמיק ימים חיים שבטך ומטענתך המה יכחמוני ובית עבדך בן
 אמתך יהיה עד עולם ככון לפניך ופניית אל הפילת עבדך :
 וזכרותי בעמלי לעשות גם אכסי לביתי והנה בחתי במגילת ספר כתובה
 לי למתי למען תהיה לי לעד ולאות לפני הארון שבאות היותי כוכף
 לחסות תחת כל כנפיו והנה טעמתי בקצה מטה עוז חסדך וכספי העזום במעט
 הרבם הזה ותאורבה שתי עיני להגיד כי ישרה :
לכל קורא בקפרי זה חמלה פניו שאלה ממנו שאם יראה פוס טעות
 ומגילה שאל יאטמני ולטובה וזכרני כי אני העוסך בשנים ובחכמה
 כי בן דרך אכסי היום והמעט יעלה לחשבון גדול והנה אני הבדר הקנהא חרתא
 דעתיקא לית ביה זמבאות מי יבין זה תחילת דברי פי והגומני והני לרפון
 אמרי פי והגומני לבי לפניך ה' :

הודיעני דרך זואלק כי אליך נשאתי נפשי :

הקדמת הספר

יריעות החכמות ושרשי התבונות אהבת השם ויחוד האל והם שני
 פינות רמות ונשאות אשר בהם
 בכללים כל התורה וכל החכמות והתבונות בהם ככללות והנה צריך לכל אוהב
 חמיתי שלא תהיה האהבה על איזה מתנה אשר נתן לו אוהבו או שיקוה ממנו
 איזה דבר כי הנה זאת האהבה עתודה להתבטל כאמרם ז"ל כל אהבה שהיא
 תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה אבל האהבה שהיא מצד עיוני המצב
 והטבע ואינה תלויה בדבר תשאר קיימת לעולם ועכ"ל אם יאמ' לו אוהבו שיהרב
 עצמו ודאי שלא יאבה ולא ישמע אליו כי איך לאיש בכבוד מנפשו וכך אם יהיה
 צבאל להק' ויאבה הממון יותר מנפשו ודאי כי לא יתן לו ממנו כי הדם הוא
 הנפס לכך בא הפסוק להזהירנו כי האהב' אשר חייב הארץ לאהוב את הש"ת
 שאפילו יסתכן בגופו ובממונו לאהבתו לא יניח אהבתו וז"ש ואהבת את ה'
 אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך כמו מדרשו ד"ל בכל לבבך בטמי
 יצריך וכו' והנה בודאי כיון שהאהבה תחזק בלבבו כ"כ כמו שאמרנו במא' כאלו
 קיים כל התורה כי ודאי אחרי היותו כ"כ אוהב את הקב"ה והוא מושרט בשרט
 גדול אשר כזה וה"ה יפתח לבו ויתן לו לב חכם וצבון כס"ה אני אהבי אהב א"כ
 קנה החכמה והתבונה באהבה וגם כן צריך לאיש אשר כזה ליחד אל איוס שלא
 יאהב אותו ואלו יחשוב שיש שתי אלהות כי הרי יאז שכרו בהפסדו אבל צריך
 להשיב אל לבו שהש"ת אחד ושמו אחד ואלו בודאי החכמות והתבונות יבואו
 מאליהם

מאלוהים כיון שיש בידו הפרטים האלו כל הענפים הם ברשותו וכמשה' אס יתן
 איש את כל הון ביתו באהבה בון יבזון לו והנה לאיש אשר כזה הקצה לא יעזב
 חסדו וחמתו מחתו כמשה' מי הקדמני ואשלם כי אפי' למי שאינו ראוי והגון טיב'
 לו חיזה טובה מזר פשעיו וחטאיו וישוב אל ה' וירחמנו וכסירדוש לאל בכל לב
 יענהו ממני קרטו וכס' וכס' לאיש אשר כזה שיתן לו בתורת חמת מה שאין כן
 באחרים שיתן להם בתורת חסד כמשה' כי עם ה' החסד וכו' יר' כי שום נמצא
 לא יוכל להשפיע חסד גמור לשום נמצא בלתי הש' כי עמו החסד הירדע הגמור
 ולא ביד שום נמצא והטע' ששום נמצא לא יוכל להשפיע על שום נמצא חסד גמו'
 הוא כי כל מיני החסד מושפעי וכמכסי' מאת ה' בשביל שאי אפשר שיקנה האדם
 חסד גמור משום נמצא אלא ח' ימצאו במשפיע ההוא ארבעה תוארים הראשון
 שיהיה המשפיע ההוא בלתי משתנה שאם הוא משתנה לא יהיה החסד הנשפע
 ממנו גמו' כי ישתנה בהיות המשפיע משתנ' ואין נמצא בלתי הש' שלא ישתנה
 כמשה' חני ה' לא שניתו וכו' אס כן אי אפשר שיבא חסד גמור מהמשתנ' שיהיה
 קיים שלא ישתנה' והטע' שיהיה המשפיע ההוא בלתי צריך אל עזר זולתו
 בהשפע' החסד ההוא שאם הוא צריך אל עזר זולתו לא יהיה בטוח מקבל החסד
 שיתמיד החסד ההוא וזה מבואר מהכוחות העליונו' שהם יורו על דבר כשיסכי'
 עמהם ענין או סיבה אחרת עוזרת כמו שאומרים האסטובניס כשיהיה בעל
 הזומח בבית כבודו אז יביט אל כסב טוב וכיוצא בזה ואין נמצא בעולם שלא
 יצטרך אל עזר זולתו אלא הש'ית כמשה' חני ה' עושה כל נטוה שמים לבדי רוקע
 הארץ מאתני' והשלישי שיהיה המשפיע ההוא יכול על שני הפכיים בטוה כי
 בזולת זה לא יוכל המקבל להשיב חפצו בכל עת שירצה כי פעמי' יצטרך האדם
 א דבר ומצמיס אל הפכו כי פעמי' יצטרך האדם לעשות מלחמה ופעמי' יצטרך
 אל שלום והנה ידוע מהכוחות העליונות כי הכסב המורה על המלחמה לא יורה
 על השלום והמורה על החרבן לא יורה על הבכיון ואין כח ביד המורה על
 המלחמה להפך הוראתו על השלום וכך המורה על המחלה לא יורה על הרפואה
 ולזה לא יוכל שום מקבל החסד להיות בטוח שימטך אליו החסד המצטרך לו אלא
 אם כן יהיה המשפיע יכול על שני הפכיים בטוה ואין בכל הנמצאי' שיהיה יכול
 על שני הפכיי' בלתי הש'ית כמשה' יוצר אור ובורא תשך עושה שלום ובורא רע
 חני ה' עושה כל אלהיה רביעי' שיהיה המשפיע ההוא באופן שלא יוכל שום נמצא
 אחר לעכב על ידו מלעשות רצונו כי אם יש מעכב על ידו לא יהיה בטוח מקבל
 החסד שיביע אליו המבוקש מן המשפיע ההוא כי אולי יעכב על ידו זולתו והוא
 מבואר שכל נמצא זולת הש'ית יכול הש'ית לעכב בידו ואין מי שיעכב ביד הש'ית
 שלא יעשה רצונו כמשה' הן יחתוף ומי יסיבנו מי יחמ' לנו מה תעשה ובהתחבר
 לו הד' תוארים במשפיע יהיה בטוח מקבל החסד שיתקיים בידו החסד המגיע
 לו או החסד המבוקש ואחר שאין זולת הש'ית שימכחו בו הד' תוארים האלו אין

ראוי שיבוקש או יקוה חסד ממנו זולתו וזה מה שפירש הפסוק בפרשת
האזינו ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמת ואחיה מחבתי ואני
ארפא ואין מידי מביל וביאורו כי הגוים היו מכרים לישראל בחושבם כי הטי'ת
תו' אין בו יכולת להבילם ואמרים איה אלהמו כור חסיו בו והדברים האלו הם
מורים שהיו חושבים כי אלהי ישראל תו' דומה לכחות העליונות שהוא מקבל
סיונו או שהוא בריך אל עזר זולתו או שאינו יכול על שני הפכים בטוה או שיש
מנוס כמכא שמעכב על ידו ולזה ביאר כי אין הטי'ת שהוא אלהי ישראל כשאר
הכחות העליונות כאשר חשבו אבל הענין הוא בהפך כי הוא ית' קיים ואינו
משתנה וזהו או' ראו עתה כי אני הוא כלומ' כי אין כמכא בעולם שיוכל לומר
על עבמו אני אני הוא בלתי הטי'ת כי כל כמכא זולתו משתנה מיום אל יום ואינו
היום אותו שהיה אתמול כי כבר נסתנה ולזה לא יפול עליו לשון אני אני הוא כי
אני יורה על תואר קיים ולהיותו בלתי משתנ' יכול לומר על עצמו אני אני הוא וכן
אמ' הכביא אכבי אכבי הו' מנחמכ' כי לא יפול הכפל הזה לא עליו ית' כי הוא היו'
אותו שהיה אתמול מבלי שום סיונו וזה דומה על התואר הראשון ואמ' אחי ואין
אלהים עמדי שאיני בריך לעזר זולתי זהו לרמוז על התואר הב' ואמ' אני אמת
ואחיה מחבתי ואני ארפא כלו' שיש לי כח על שני הפכים בטוה לרמוז על התואר
הב' וסמ' ואין מידי מביל כלומ' שאין שום כמכא שיוכל לעכב
על ידו מלעשו רכונו ואחר שאי אפשר בשום כמכא שימכא שום אחד מאלו הד'
שנאמרו כט' ארבעתם יחד זולת הטי'ת לזו המטורר יחל ישראל אתה' כי עם ה'
החסד וכו' כלומר קוה ל' כי מה שאתה מבקש ממנו אינו עכס הגמול לא עכס
החסד ואין שום כמכא שיוכל לעשות חסד זולתו כי הוא לבדו מקור החסדים
והטובו וזמ' כי עם ה' החסד ולא עם זולתו ועז' הדרך תוכל לפרש גם כן מזמור
אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ואחר שהוא
ית' ברא כל הכמזאים הנה התפילה היא ראויה לבורא ולא לזולתו כי כולם
כבראים כמוני ואין יעבור רוח מבית האדם להתפלל אל אל לא יוכל להושיע
ולתת לכל שו' די מחסורו אשר יחסר לו והנה ההתעוררו' מהתפילה היא מהכח
השכלי ואפילו שתמכא הכתוב אומר תאות ענוים שמעת ה' שיראה כי התפילה
היא מהתעוררות הכח התאווני אינו כן אלא כשיתחיל הכח התאווני להתאוות
יתעוררי השכל לחסו' מחשבו' לברקש דרך אשר תושג בו התאוה היא וכשישפט
טוה לא יושג אלא על ידי השם שהוא יכול על כל דבר ומשפיע חסד אפילו על
הבלתי ראויים יגזור השכל שאינו להתפלל אליו ית' ולפי שההתחלה היא מהכח
התאווני יחס הכתו' שמיעת התפילה ל' הכח התאווני כמט' תאות ענוים שמעת
ה' כאילו התפילה מצד כח המתאוה ואינו כן לא מצד כח השכלי המעור' ומיושר
את האדם להתפלל תפלתו אל מי שיכול לתת לכל שואל די מחסורו אפילו שלא
יהיה ראוי מצד חסדו ולזה קיים הכתו' תכין לבם תקטיב' אזניך לבא' שמיעת
תאות

הקרמת הספר

תאות העמים אינה לא אחר שיוכח הכח השכלל התפלה לפניו וכל יוכל
 וזה תוכן לבס וזה תקטיב אזכר וכן נאמה לדמיאל למן היום אשר נתת לבך
 להבין ולהתענות לפני כמענו דבר יך וביארו רז"ל מכאן שאפילו קבלת התענות
 קודם שיתענה תועיל לקבלת התפילה מצד הכנת הלב וזהו והיה טרם יקראו
 ואני אענה כלומר כשיבין הכח השכלי להתפלל או להסגל ולהתענות לפני טרם
 שיעשו התפילה והתענות אני אענה ובעוד שכל מדברים התפילה והתענות
 בפניהם אני אשמע אחר שיגמור הכת השכלי שראוי להתפלל על הדבר שהוא אל
 השית והנה התפילה היא כמו הקס אשר הוא סגולתי לכל החלשים אפילו שהיו
 הפכיים זה מזה שכל מה שירצה האדם ישיג בה אשר הוא מחיה מתים מענין
 חליהו ואלישע וממית ופוקד עקרות ורופא מצורעים ופוקח עורים וכל דבר
 אשר ירצה האדם ישיג בתפילתו והנה פה יביר עליו ריעו שהפך את הגזירה
 ממות לחיים כמע אס כן התפילה היא כמו הצרי הסולל המועיל לכל
 החלשים והארפיים הן חמים הן קרים ולא כשאר מימי הטרויאק שהם מועילים
 לחולים פרטיים בלבד יש מהם לארס חס ויש מהם לארס קר בלבד ולא כמא
 אחר מהם מועיל לחם ולקר ולחוליים הפכיים והתפילה מועילה לעיני הפכיים
 שהרי משה אמר זכור לאברהם וכו' ואסף אמר אל תזכור לנו וכו' הרי שמועיל
 אל הזכירה ואל השכחה כס ששתה ה בכונת הלב כשה תכין לבס וכו' והכוונה
 היא בכח השכלי השופט האמתית שלא יושג שום דבר אלא על ידי הית יען כי
 כל הד' תוארים נמצאים בו או עם דמעה כמו שראינו בחזקיהו שאומר הפסוק
 שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך והכוונה תרע למה שמעתי את תפילתך
 שמך הראוי איך חבש מתיר עצמו מבית האסורים אבל כיון שקודם תפילתך
 הסכת לבך לי וספכת דמעות אפילו שהתפילה תהיה בשבילך שמעתי אותה
 כמע שמעתי את תפילתך או אם ירצה גם כן להתפלל עם הכנעת גופו
 בתענות ג"כ אחר לא תשוב ריקם תפלתו כמע ברניל למן היום אשר נתת לבך
 להתענו לפני כמענו דבר יך ולזה בדר גדולה הזאת אסתר כותה למרדכי שיזמו
 ג' ימים לילה ויום עם התפילה לאל כי ידעה כי לא קצרה יד ה' מהושיע כיון
 שהכניעו עצמם קודם בהכנעה גדולה כזאת אשר כמו ג' ימים וג' לילות אפילו
 שלא היו ראויים כדבקו בהשגחה האלהית וירוע הוא כי במקום אשר תחול
 ההשגחה לא תשלוט בו הכליות והנה השית כעתר להם והזילם והפך להם היגון
 לשמח' אם כן יעלזו חז"ל בכבוד אשר חייבו וכוונ לקרן המגילה הזאת ולהשמיעה
 לכל העם אנשים ונשים קריאה מחוייבת נוספת על הראויה פעמים בכל שנה
 ושנה לעשות זכר מ'ון כמו שנבאר בע"ה במאמר הא' שמי שלא שת לבו בפעם
 הא' שית לבו בפעם השנית כי הוא לימוד גדול ומועיל שבהיות שהרשים יכא
 דחופים והרת נתנה ודת לפרס ומדי דלא להשכחה ובאו מים עד נפש כנראה
 הק"ה קודם מכה כ"ץ רפואה פרח כמו שנבאר בע"ה לקמן אם בן מנדון דירץ

יברקו

יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל וישבו אליו בזכות ובכבוד ובתפילה ומיד תשיעם
מיד כל עוסייהם כי עם ה' החסד ולכך התקינו לצום כזו אסתר ואפילו שלא
מצאנו ראייה מפורשת בומר לצום הזה הנה המדרכי כתב שיש סעוד ממה שאמרו
טוים יב זמן קהלה לכל היא והסוכה הוא שהיו מתאספים לצום אסתר שהוא ב'ג
ומתאספין לעירות כמו בשאר תעניות עכ"ל

ובמ' מגילה איתא ת"ר מ"ח נביאים וז' נביאות עמדו להן לישראל וכולן לא
פחתו ולא הותירו אפילו אות אחת על מה שכתוב בתורה

חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש אמר רבא ח"י יהושע בן קרחה ק"ו ומה מעברות
לחירות אמרו סירה ממות לחיים לא כ"ט אי הכי היללה נמי לימא ח"י יבחק לפי שאין
אומרים סירה על הנס הנעשה בח"ל מתקיף לה רב נחמן והרי יבויאת מכרים בנסים
שבחוזה לארץ וקאמרי סיר' התם כדתימא עד שלא נכנסו לארץ הוכשרו כל הארצו'
לומר סירה משכנסו לארץ לא הוכשרו לו' סירה י רב נחמן בר יבחק אמר קריאתה
זו היא היללה מתקיף לה רבא מי דמי התם הללו עבדיה ולא עבדי פרעה הכא
נמי הללו עבדיה ולא עבדי אחשורוש אבתי עבדי אחשורוש אכן ובין לרבא ולרב
נחמן בר יבחק הא דתימא מכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו שאר הארצות לומר
סירה בהן אבל כיון שגלו חזרו להכשרן הראשון עכ"ל

ויש להקשות ח' ח"ך אמר שלא פחתו ולא הותירו אפילו אות אחת על מה
שכתוב בתורה והלא כתוב בתורה השמר לך פן תעלה עולתך

בכל מקום אשר תראה והמקריב בחוץ חייב כרת דכתיב דם יחשב לאיש ההוא דם
ספק וכרתה ומיכנו אליהו שהקריב בחוץ בהר הכרמל וירושל' קיים ובית המקדש
בתוכו עומד זכ"ג כן כתוב בתורה כי תזור אל עיר להלחם עליה לא תטחית
את עצה וכו' ואלישע בזה במלחמת מואב וכל עץ טוב תפילו ב' לר' יבחק שאמר לפי
שאיך אומרים סירה על הנס הנעשה בח"ל והלא הסי' דהיינו ההלל אינו אלא בסביל
הנס הנעשה אם כן מה לי סיהיה בח"ל או בארץ ומה טעמו ג' שבשלמא לרב נחמן
בר יבחק שאמר קריאתה זו היללה כיחא שהקין במקומו עומד וממנו יובן שקריאתה
זו היללה מדקאמר ומה מעברות לחירות אמרו סירה ממות לחיים לא כ"ט שנאמר
סירה והסירה היא ההלל אבל לרבא דאמר בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי

פרעה וכו' אם כן בטל ה"ק והדרא קושיא לרובתיה מאי דרוש
והנראה לתרץ כי במרא מקשו נביאים טובא הוו וכו' ותרכו דנבואה הנכרחה
לדורות ללמוד תשובה או הוראה נכתבה וכל הני מ"ח נביאים וז' נביאות
הזכרו וכה"ג מנוים בסדר עולם ומייתי להו רש"י ז"ל והקשה רש"י בגמרא דהא איכא
נמי כר חנוכה ותיירץ דבאותו הזמן נפקו הנביאים ובנביאי לחוריה הוא דאמרינן
שלא פחתו ולא הותירו שום מצוה אלא זו שהיתה בימי חגי זכריה ומלאכי וזהו
כתב אף על גב שיש כמה תקנות ואסורין דרבנן הנהו סייב לתורה ואיכא סמך
מן התורה ושמתם את משמרת עשו משמרת למשמרתי עכ"ל

ולתרץ הקושיות האחרות נקטה קושיא אחרת והיא שר"ל אמרו בכל אם אמר לך

הקדמת הספר

כביא לעבור עבור חוץ מע"א והלא חמרה התורה אה המצות שאין כביא רטאי לחרם
 כדכתיב לא תיסיפו על הדבר ולא תגרעו ממנו ויתרוץ הדבר הוא כמ"ס הרמב"ם ז"ל
 בהקדמת פי המסני' והוא בסיתקיים כבואת הנביא יכול לצוות ולבטל מצוה מצות
 תורה לבורך. פעה על תכאיטלא יעמוד הדברה הוא לעולם שאם יאמר שהס"ת כזה
 לבטל טום מצוה או דבר מהתורה דינו בחסן שהס"ת נתן בחו עליו לעבור בעל פה
 ואמר ימרה את פיהו ויאת כס"ה כל איש אשר ימר' את פיך לכל אשר תצוו יומת וה"ס
 חז"ל בכל אס חמ"ך כביא לעבו' עבור וכו' לפיכך ליהו לבורך. טעה יהיה מקריב בחוץ
 ואם היו שואין אותו הנוכל לעשו' במעש' הזה לעולם היה מטיב בודאי המקריב בחוץ
 חייב כרת ואותה ההקרכה עשה לפי טעה לבלות מקרבות כביאוי הבעל כמבואר
 וכפ' אס היו שואלין לחליטע אס יוכלו להכרית האילנות העצמות פירות היה או' להם
 שאינו מותר והוא לא עשה רק לבורך טעה אס כן אחר שהמצוה קיימת לא נקראו
 פחות ומיותר. כי לא היה דין לבורך טעה אמנם מקרא מגילה היא יתירה לבמרי
 ולעולם לא תקור בכל פנה וטעה' לפיכך שאלו בממרא מאי דרום כלומר למה הותר
 מצוה זאת לבמרי עולמית ויתרוץ הוא ק"ו כי אחר טעה הנס הוא יותר גדול מביאת
 מצרים טעם כיכולו מעבודות לחירות וכאן ממות לחיים ואם כן ראוי לעשות דרום
 וזכר והרי הוא כאלו למדנו מהתורה כי מ"ג ימדות התורה כדרשת והאחר מ"ן וכו'
 והקטן אס כן כאמר הלל כמו שאנו אומרים ביציאת מצרים מכח הק"ו והסיבו לפי
 שאין אומרים הלל על הנס הנעשה בחל' :

והטעם כי ידוע הוא כי הש"ת המגיל על טבעים אומות טבעים מרים וכתן כח
 ורשות בידם לעשות בארצם כפי הנבזר. להם מר"ה כמו שאמר הכתוב
 ויהי היום ויבואו בני האים להתיב על ה' שהם הטבעים מרים הנזכרי ולא יוכלו
 לעשות קטנה או גדולה ולא יריעו ולא יטיבו יותר ממה שנבזר. ברה ונכתב ונחתם
 בטבעת המלך מלכוטל עולם אין יכולת בידם להוסיף או לגרוע נמצא שכל מה
 שנשפיעים על העמדים תחת ממעלתם הכל לפי הגזירה האלהית כמו שאמר
 והטפסים חוטבים כי יש כח בהם להוריס ולהעמיר ולהספיל ולרומם את מי שירצו
 באותם שחולקין כבוד וטלגנות או הפכם ליוטבים תחת ממעלתם ותולין הטוב
 או הרע בהם ומתפללים להם ויהא הכל כי הכל מתנובד ויהאיה כי מי שנבזר
 עליו אחה כרה ומתפלל אל סג"ל לא יוכל להוסיף ועין כי מאומה אין בידם כי לא
 בידם טובט כ"ס והו שחקן יהושע בן נון בעלינו לסבב שאכחנו אומרים בכל יום
 והנה הס"ת בחר לו לעם את ישראל כס"ה כי חלק ה' עמו וכו' ובחר לו את ארץ ישראל
 כמ"ס ארץ אשר ה' אלהיך דורס אותה תמיד וכו' וכפ' כאמר הנותן מטר על פני ארץ
 לומר שהוא בעצמו הוא כותן מטר על פני ארץ אבל בחז"ל נשולח מים על פני חובות
 על יד שלוחי' שהם השר' הכז' ז"ס ואנו מעתהוי' לפני ממה הקדום ב"ה וכו' יד' שהו' מלך
 על הסרים שהם מלכים למלכים העומדים תחת ממעלתם ועל כן הנסה הנעשה בחל'
 תולין הטוב במרים ואומרים כי יד השר הוא המושל ושלט בארצם עמיתה זאת
 ועל כן כל בר ישראל העומד בחל' רומה כמו שאין לואלוה וכפ' אמר דהע"ה כי

גרשוני האם מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים וכן יעקב אמר
 ושבתו בשלום אל בית אבי ויהיה ה' לי לאלהים ואפי' שיודעים אנחנו מהשית' מלא כל
 הארץ כבודו ואינו כשאר הערים שאינם פולטים בלתי בארצם ולא בארץ אחרת
 שהוא תחת סר אחר אשר על זה אמרו ר"ל האי דביט ליה בהאי מתא לניזיל במתא
 אחריית דאמר מר בלנות מכפרת עון מכיון טיבלה ממקום אשר אותו הסר המולט
 עליו פוקד על אותו האדם עמו כפי בלה משם לארץ ככר' מבטל העון ר"ל העונם כי
 לא יכול להביא עליו רעה בממשלת סר אח' ואין לו רשו' ליכנס בממשלתו אבל השית'
 איך מצי' מידו שאם יעלה לשמים ויפסוק באחרית יום גם עם ידו שהוא כנוי למכה
 ואחזהו וז"ס דהע"ה אכא א"ך מרוחק ואכא מפניך אברח יר' אתה חניך כשרי' האחרים
 אשר בעת יחרה אכס על אחר בעונו אם יברח מפניו יוכל כ"ס אבל אתה אכא' א"ך
 מרוחק וכו' וכחזור לענינו כפי הקב"ה אינו חפץ שהטובה שהוא עושה יחזיקה לאחר
 וכ"ס הרמב"ם ז"ל בפרק החובל משל טוב והו' היינו דאמרי אנשי חמר' למרי וטיבותא
 לשקיייה פי' היין הוא מהמלך והסותים מחזיקים הטוב' למשקים וכי האי גו' אכא איתא
 בגמרא על פסוק ויהושע מלא רוח חכמה ויבמוך משה את ידיו עליו ורש' ז"ל פירש
 תלה הגדולה במשה שאילו הוא כתנה ליהושע והיא היתה אליו מאת הקב"ה לפיכך
 אחר שבא הנס בחל' איך לומר הלל יען היא ארץ שרים כ"ס והקשה רב נחמן מיכיא'
 מזכרים שהוא נס הנעשה בחל' ואמרו הלל והלא היתה ארץ שרים ואיך אמרו שירה
 ותרצו התם כדתיניא עד שלא נכנסו לארץ הוכסרו כל הארצות לומר שירה בהם
 ופירושו כי התם איך שום מקום לטעות שהנס ההוא היה משרו של מזכרים כי ראוכי
 ה' כלחם להם במזכרים יען כי בכל אלהי מזכרים עשה בהם שפטים וה' הולך לפניש
 בעמוד אש וענן וכל העמי' שמעו קריעת ים סוף ורגזו וחלו מפני אלהי ישראל וז"ס
 שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה וכו' אבל משכנסו לארץ ונבכ' בית המקדש ושכך
 גם כבוד ה' לא הוכסרו לומר שירה בארצו וז"ס בזמן המן מי יכריח לאומו להאמין
 כי מאת ה' היתה זאת ולא יתלו באהבת אסת' שהפכה לב המלך לעשות רכונם
 ובקשתה זרב נחמן אמר שכולל לומר הלל בנס הנעשה בחל' אמנם קריאתה זו היא
 הלילא ורבא אמר שמטעם אחר איך לומר הלל בנס הנעשה בחל' בעודנו בבלות
 מפני כבוד ה' שלא יאמרו האומות שאם אנחנו עמו וכאן מרעיתו איך מניח אותנו
 ביד אדונים זרים ואם הוא מטביח בנו מכל עסק למה מניח אותנו בעבדות ועל כן
 איך ראוי לומר הלל בנס הנעשה בחל' ואנחנו עבדים ז"ס אכתי עבדי אחסורוש
 אכן אמנם לעשות זכר מ'ון כי יודעים אנחנו כי מאתו ית' היתה לנו הישועה הזאת
 והוא אשר סבב את לב המלך לאהוב את אסת' כמ"ס במאמר הבא לקראתינו
 בתחילת הספ' בע"ה ועדין קשה בין לרב נחמן בין לרבא מהבריית' משכנסו לארץ
 לא הוכסרו הארצות לומר בהם שירה בנס הנעשה בהם יען סיד הערים באמצע
 ותרצו כיון שגלו חזרו להתרץ הא' כלו' כי אפי' בגלותונו כודע לכל שאיך לנו העמדה
 וקיום אם לא ברצון ה' כמ"ס גדול הרוע' שמזיל וכו' וע"כ אמנו אומר לרב נחמן ראוי
 לומר הלל אמנם קריאתה זו היא הלילא ולרבא איך ראוי לומר מפני הכבוד כאשר

הקדמת הספר

אמרנו ועל זה אנו קומים ומתקין אנו קוראים המגילה בכל שנה ו פוסק לעסוק זכר
כי מאתה היתה זאת והוא מקבץ הסיבות אשר סיבב והסך לב המלך לאהוב
את אשתו ככ וכ"מ ר"ל הוא אחרונות שהרג אשתו בסביל אהבו והרג אהבו
בסביל אשתו עכ" הנה מפורט כי עשיית דבר והפכו תלוי ברצון אלהי וכמו שנבאר
בע"ה עדיין ולכן קראתי הספר הזה י"שע אלהים להודיע מהיטועה
הבאה להם לישראל באותו הזמן מאתו ית' היתה ואפילו שהיו מלוכלכים בהנחת
המטתה על אחרונות כמו שנבאר בע"ה וכן עדין היה חטא ההסתחיה

לכלם כבוד נאמר תלוי ועומד כיון שנכסעו באותם הזמנות

ועקתם באה להם היטועה מאת האלהים והאל

ודרכנו בכתוב מצוותו כי בו

חפתי וזה

החלי

לעשות לזכרון ולאות בעזר המס בבאות

משלבע

בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מוהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה :

לכא

עד תכונת ביאור הפסוקים האלו ראוי להעיר עליהם הערות הנפלות בהם והנה הכס בחמלת ה' עלינו יביאנו אל הכרעה והנה אחרי אשר כתבאר באר היטב כי המגילה הזאת ברוח הקדש באמרה כדאיתא במרא חזן לסבול רבתי מותר כי דברים אלו לא באו על מד הקרי וההזדמן והנה ההערות אשר יפול לב האדם עליהם בתחילת המגילה הזאת הנה הכס יא' שהתחיל לספר מה שהיה בימי אחשורוש באומרו והי בימי אחשורוש ולא אמ' שום דבר ועוד כפל הוא אחשורוש אחר שאמ' והי בימי אחשורוש ועוד מה לנו בשמלך מהדורו ועד כוש וחסבון המדינות ועוד הואיל ומלך מהדורו ועד כוש ראוי היה שבתחילת סיפור גדולת מלכותו לקוראו בשם מלך ויאמר והי בימי המלך אחשורוש י' ב' כי אחר שאמר בפסוק הא' והי בימי למה חזר לומר בפסוק הב' בימים ההם כי מובן מוהי בימי וכו' שבימיו יטב על כסא מלכותו וכו' ג' למה המשתה הזה המתין לעשות עד שנת שלט למלכו כי מן הראוי היה שביום מלכו ביום חתונתו וביום שמחת לבו לעשות המשתה הזה ודבר בעתו מה טוב כי לאחר ג' אכיס שמלך עשות משת' לכל סריו ועבריו וכו' העולם כולו ילעגו עליו ויאמרו מה ראש אחשורוש על ככה ומה הניע אליו לעשות משתה גדול כזה בלא עתו ומדוע איחר עד עתה יד' כי לפי מה שהקשינו הנה א' הב' פסוקים כראי' מיותרים כי אם בא להודיענו המשתה הזה שעשה בימיו מה נעים היה שיתחיל כך בשנת שלט למלכות אחשורוש עשה משתה וכו' כמו שהתחיל בראי' א' :

והנראה לכאורה כי בא ללמדנו כי קודם שמלך בהיותו הדיוט והיה שמו אחשורוש היו בכער העולם בשבילו ושמו יורה על רשעתו כשר' ל' סכל הזוכרו אומר אח' לראש וידוע כי היה פריץ ואכזר גדול אבל עכ' במלכו היה כריך להסך עצמו לאיש אחר כי מלך במשפטו יעמיד ארץ אבל זה לא נשתנה כלל מדרכו המקלקלים אלא הוא אחשורוש לומר שהיה רשע ככ' כמו בזמן שהיה אחשורוש והדיוט ואם ר' ל' הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו ועוד רעה חולה מזאת במה שהיה הולך ומולך בכל העולם מהדורו ועוד כוש ולא כשאר שום מדינה שלא כבשה ז' זכך מדינה כי אם היתה שום מדינה חפשיית ממלכותו היו ישראל בורחים מפניו א' ארץ אחרת ואם ר' ל' שכל מקום שאומר והי בימי חזן כרה כמותה י' או נוכל לומר שבטביל סעדין לא מלך לא נקרא בשם מלך באומרו הוא אחשורוש המולך וכו' סעדין לא השלים למלך

למלך ואך יקרא במס' מלך כי לא היה מזרע המלוכה

ובמדרש הוא אחסורט שבמימי נתקיים והתמכרתם עם לאויבך לעבדו ולטפחות ואך קונה הוא נתקיים בימי חכס ממכרתם ולא בכסף תגאלו למה היו ישראל רומץ לונה טעמרת על פי השובר ולא היתה יכולה ליכנס מפני טהיה הנחש מבפנים לצאת לא היתה יכולה מפני הנץ שהיה עומד בחוץ כך אמרו ישראל אם נברח למדינות הרחוקות הרי כתב המן עלינו לר' רוחות העולם להשמיד להרוג ולאבר ואם נהיה בשושן הבריה כבר אנו מסורים בידו לקיים מה שנאמר והיו חוקך תלואים לך מנבר י' ד"א הוא אחסורט שעל אשה נטל עצה ועל אומה שלימה לאיטל עצה י' ד"א הוא אחסורט שהרג אשתו בסביל אהבו והרג אהבו בסביל אשתו עכ"ל

וראו ל'ת לב'א' במה שאמר שבמימי נתקיים פסוק והתמכרתם וכו' ואך קונה והרי המן ששקל י' אלפים ככר כסף על ישראל ואת' שאחסורט לא קבל לתברט א"כ ה'לל ואף מוכר כי קונה הרי היה המן י' כי אחר שלא היה קונה כאמריו ואף קונה אף התחיל הפסוק והתמכרתם עם כו לא שייך מכירה מבלתי קונה א"כ הפסוק פליג מירי אירי י' ג' מה כורך למשל ועוד הפסוק שמביא ור"א וא"כ ד"א אחרי ונראה לתרץ במדרקק עוד למה התחיל ויהו בימי כימלת ויהי כראה שחזור למ"ט לעיל ומה שיכות ורבקות יש למגילה הזאת עם סוף פסוק קהלת והכסף לומר כי יש התקשרות ורבקות עם פסוק שלמעלה שקיים כי את כל מעשה להים יביא במשפט על כל כעלם אס' טוב ואס' רע וסמך ליה ויהו בימי וכו' לומר שלא יעלה על דעתך כשתקרא המגלה ולא תמצא שמו ית' מזכר בתוכה ותחשוב שהיא כמו סיפור מעשה שארע בימי אחסורט בדרך מקרה או ולכך אח"ל אסתר ברוח הקדש כאמרה לומר שאינה סיפור דברים או כי הרי ברוח הקדש כאמר' וזהו סמך ויהי בימי אחסורט לקוף פסוק קהלת לומר כי כל מעשה יביא להים במשפט וכו' שהש"ת פוקד עון אבות על בנים כשהבנים אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם וכשהאדם יחטא לפניו ולבו טלם ונעלם מהחטא גם הש"ת יפקוד עליו או על בנו ויביא לו צרה לפניו בלבד וידוע כי בזמן כבוד נאצרי ישראל השתחוו לכלם ולבם היה נעלם מאותו הפועל המגונה כמ"ט בע"ה במאמר רשב"י ז"ל וע"כ האלהים הביא במשפט המעשה ההוא בימי אחסורט שמלך גם בכל הכיפה וישראל שבאותו הדור הוסיפו על חטאתם פשע בהנאת הסעודה לכן באה אליהם הצרה ההיא לפנים לכפר על ההשתחוויה אשר היתה גם היא לפנים ולבעל המאמר לא הוקשה לו שום קשיא בויהי בימי אחסורט שהם דברים מקושרים ורבוקים ודבורים על אופניהם אבל הוקשה לו כפל הוא אחסורט ועו' המולך וכו' כי מאי אתא לאשמועינן ותרץ כי ממלת ויהי בימי אחסורט היה מובן שכל ימי אחסורט נמשכה הצרה לאורך ימיו לז"א הוא אחסורט שבמימי נתקיים והתמכרתם וכו' יר' כי ישראל בארץ אויביהם היו בחרים ברע במיעוטו והיה ברזכס לסימכרו ממכרת עבד ליככל מן ההרביה ועכ"ל לא היו האומות רזים כמ"ט בתרגו' אפי' של מגילת אחסורט שהמן כתב לקצ' מדי' טבכל מקו' אשר ישמע טכסאר

ופנאמר עבר או שפחה מישראל מריהם בחרב ייהרבו ובתיהם כולו יתמזון וזמנ
 והתמכרתם עם לאויביך וכו' שאין מי שיהיה לעשות קניין בכס מהפחד זש ואין
 קונה מפני הגזירה ולכך אמרה אסתר ואילו לעבדים ולשפחות נמכרו החרשתי
 שהיתה הכלה פורתא אבל התן לא הניח שום מקום ליכבד מעום כר וזה אין כרה
 כמותה כי היו חייה' תלואים מכבד ועכ"ל לא סרו מאמונתם ועורם משזיקי' בצומותם
 ואבלם עד יפקיף וירא ה' מן שמים וריחם כרוב חסדיו זש הוא נתקיים בימיו חינוס
 כמכרתם וכו' להורות כי הק"ה הפך לבו כרגע כי אע"פ שכבר נתקיים בימי מלך
 כמותו פסוק על והתמכרתם וכו' הוא נתקיים בימיו חינוס כמכרתם וכו' ופי' כי אע"פ
 שהק"ה פעבר יאת ישראל לאומות בלא מחורבסקף וזהב וכל דבר השכאוי ונבאל
 כותנים אותן בחינם לזא חינוס כמכרתם וכו' ירצה כלום אכימכרתיו אתכם ופעברו
 בכס האומות בחינם ולא גאלתי אתכם וזאתם בכסף חלף שבר ועבודתכם כי
 במצרים כשתעבדו ויזיאתם בכסף וזהב כש"ה וינכלו את מצרי' וכן בנרון דירך בימי
 ואשורום כמה הרבו ובכמה ביזה שלחו את יהס אס כן אפילו כשתקיים בימיו פסוק
 והתמכרתם וכו' השי' תקיים בימיו חינוס כמכרתם וכו' והכוונה לשי' אלו ויבאלו בכסף
 כמ"ה ולא בכסף וכו' והביא המשל לתרץ מה לי שמוך מהורו ועד כנס וכו' ללמדנו
 איך נתקיים בעצם הפסוק על והתמכרתם וכו' בימיו כי לא נשאר להם לישראל שום
 מקום לננס במה שהוא רודה בכל העולם מהורו ועד כנס וכו' אלא בהמכרם ממכרת
 עבר היה להם הלה פורתא ועכ"ל לא היו קונים אותם בשביל גזירת המז כמ"ס ולכך
 המשילם ליונה שלא היתה יכולה להכנס ולצאת כמ"ס אלא תקותם היתה מפני כנס
 לשי' אה הנחם ויאלל אותם כך היו ישראל לקיים מה שנאמר והיו חייך תלואים לך כו'
 א"כ אחר שהיו בצרה גדולה כזאת בימי אשורום ובימיו בעצמו נבאלו א"כ עשית דבר
 והפכו להורות כי לב מלך ביד ה' וכו' ואמר עוד דבר אחר לסייע למה שאמרנו שהב"ה
 בכל רגע ובכל שעה היה מהפך אותן לעשות רצונו ית' ולעשות דבר והפכו שעל אשה
 נטל ענה וכו' וכן ברא' שהרג אהבו וכו' להביא ראיות לשתראה מפורס כי כל
 ימעה הוא מהל' הים ואפי' שהמבינים יודעים כי כל מעשה יבא מהל' הים וכמר"ל אין
 אדם נוקף עש' כשתרא' דבר והפכו תבין בפי' כי יד ה' עשתה זאת וכו' :
 בימים ההם יסכה הפסוק הזה מסכים לכל מה שאמרנו כי אחר שמלך וחזר
 בשלום לארצו וישב על כסא מלכותו אלו יקראים ימים סכא בהם
 אבל הראשונים כשהיה נודר מעיר לעיר וממדינה למדינה כל ימיו היו ומכאובים
 וחיי צער חי עד ש' מלך כמו שאמר והיי בימי אשורום שגם לא היה הצער במה
 שהיה הולך ומלך וכו' ולזה הוא אשורום ולא בקרא עדין בשם מלך וזבא ללמדנו כי
 בכל מלכותו לא היתה עיר שיתה ראיה לבית מלכות כמו שזמן הבירה זש אשר
 בשמן הבירה לכך עתה שיבד ונח בקרא בשם מלך פאומרנו בשבת המלך אשורום
 ומ"ס כשבת ולא בשבת יתכן כי עדין היה לבו חרד ומפחד שמה ימרדו עליו ואיזה
 מדינות מן הרחוקות ואס כל עבדו יכעו תחת ידו ולכך אחר המשתה עד
 ג' שני לפי שערין בלבנו לא היתה הממלכ' ככונה בירו ולכא כשבת ר"ל ישיבה שאינה

ישע אלהים

למִיבֵה ולחֹק המְלוּכָה בִּידוֹ הִמְתִּיק עַד ג' שָׁנִים כִּמָּעַ וְלֹא הִכְבִּיר עוֹלוֹ עֲלֵיהֶם
וּבַמִּדְרָשׁ אָמַר רַבִּי מַאי כְּסֵבֶת בְּכֵסֶת מְבַעֲי לֵיהּ אֵלֹהִים מִכֹּחַ טַאִין יַסִּיבַה
לְרַשְׁעִים לֹא בְעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְעוֹלָם הַבָּא ע"כ.

יֵשׁ לְתַמּוּהָ כִּי הָרִי אֲנוּ רֹאשִׁים מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם בְּפִרוּחַ רִשְׁעִים כִּמוֹ עֵשֶׂב וּבְתִיהֶם
שָׁלוֹם מִפְּחָד וְכוּ' וַיִּשְׁלַחוּ כִּכְאֵץ עוֹלֵיהֶם וְכוּ' אֵלֹהִים כִּרְאִה עֲזָה יִתְרוֹץ עִם פִּסְקוֹק
אֲחֵר שְׁאוּמֵר וְעוֹד מַעֲט וְאִין רַשַׁע וְהַתְּכוּנָתָה עַד מִקוּמוֹ וְאִינוּן זֶה כִּי יִרְעוּ הוּא כִּי
הַשִּׁית מֵלֹא כָל הָאֲרֶץ כְּבוֹדוֹ וְדַהֲעָה אֲחֵר לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע אֲבָל הַצְּדִיקִים הַקְּבָה עוֹשֶׂה
לְהֵם מִקוֹם לִישָׁב וְגַרִים לִפְנֵי כֹהֵן כִּי גַרִים אֲכַחֲנוּ לִפְנֵיךְ וְכוּ' וְהִנֵּה הַרְשָׁעִים בְּכָל
מִקוּם שֶׁהֵם אֵינֶם יוֹשְׁבִים בְּמִקוּמָם כִּי הַקְּבָה יוֹשֵׁב שֵׁם כִּמָּעַ אֵיךְ כְּסֵבֶת בְּזוֹן עַל
מִקוּם הַרְשָׁעִים לֹא תִמְכַּח לוֹ מִקוּם וְכֵן זֶה הַרְשָׁעִים אֲפִילוֹ שְׁמֵלֶךְ בְּכָל הַסִּיפָה עַכְ"ל אֲפִילוֹ
מִקוּם שִׁיבַה הוּא אִינוּן עוֹלֵי אֵלֹהִים כְּסֵבֶת רוּחָה לֹא מִיבֵה שְׁאִינָה יַסִּיבָה אֲבָל בִּישְׂרָאֵל
כְּתִיב בְּכֵסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶסֶד וְכוּ'.

בשנת שלוש הנה עתה יובן כי כונתו היה למלך שני חזקה קודם פיסולח
ליקח חשבונות ההכנסות והיציאות כדי להחזיק בהם וכראותו כי
אין פוצה פה ומצפף וכי ה' הכיח לו שלח בעד כל שריו ועבריו וכו' ושרי המדינו לפניו
ירצה אותם שהיו שרים במדינות קודם ממנו זהו שאמר לפניו לקחת חשבון מהם
כמ"ם וסיבואו כולם לתת חשבון מעניני המדינו' כל שר ועד הכנסת מדינתו ויציאתו
וגם קרא לכל הפרתמים הממונים על אנשי הכבא שכל אחד ואחד יתן מספר חילו'
ובכך הוא ירע את מי יגרע לחם חוקו ואת מי יוסוף וגם שלח בעד כל שרי המדינות
ר"ל העשירים ואנשי העם ומישראל גם כן כשר"ל ואמר לפניו ר"ל להשתעבדם
יותר כי מדרך המלכות שכל השרים שהם עבריו והם שרים על אחרים יאכלו לפני
המלך להורות כי הם משועבדים תחת המלך ואוכלים מפת ב"ג המלך וזהו שאמר
שרי המדינות לפניו כלומר לשרים עשה משתה לפניו לסיבה שאמרנו אבל להמון
העם אשר בשושן עשה להם משת' בחוץ בחצר גינת ביתן המלך כמו שכבאר בע"ה
בהראותו את הנה כתן טוב טעם ורעת על עשיית המשתה הזה לפניו ועל היות
ימי רבי' ק"פ יום כי רכונו היה להראות את עושר כבוד מלכותו ובכך
תהיה יקר תפאר גדולתו כי יהיו כולם מוכנעו' תחת ידו מה שלא היה לפניו ולו יתנו
כל החשבונות איש לא יעדר על פניו יצאו והוא יגזור ואמר לבדו בכל מלכותו כמשפט
המלכים ולענין כזה צריך זמן רב לכך אמר ימים רבים ק"פ יום ומה שאמר ימים
רבים להורות שהיו ימים של כער כמ"ה ויהי בימים הרבים ההם שהיו מצירים שלא
יטעו בחשבונם ולא תתחייב ראשם למלך בהיותם נותנים חשבונות כל ההכנסות
והיציאות וכמו ש"ל ר"ל שהיה הדבר כבר מאד עליהם.

ובמלאות הנה ספר כי אחר שנשלמו ימי החשבונות ההם וגזר אומר כפי רכונו
עשה משתה לכל העם הנמצאים בשושן והשרי' גם כן בכלל הנמצאי'
היו כמו שאמ' למגדול ועד קטן משתה ז' ימים וכו' וכונתו להראות כי לא מפני שהיה
צריך לכסף ולזה חדר את כל החרדה ההיא לשלוח בערם כדי למלאות אצורתו

כי לא יחמר כל בולגה עם האבנים היקרות כעפר לרוש עליהם כמטה על רצפת
 ביהמ וטעם וכו' אלא רכוננו בזה כדי שלא יוכלו מבלעדינו לעשות קטנה או גדולה אם לא
 מרטינו ורכוננו ורק שמו יקרא עליהם ושיהיו כולם ככעבים ומסופדים אלנו :
 חור ברפס הנה להראותם הענין הנאמר עשה להם מטות זהב וכסף על רפס'
 וכו' הפסוק מספר במה שהגדיל לעשו' טעם עמודי טעם וגלילי כסף
 כותרות לעמודים לאלפים ולרבבות בחצר גינת ביתן וטעם אותם מרובעים על ד'
 הבעיהם עשויים חדרים חדרים חלוקים בקדוים לבבות וטעם ברפס ותכלת כי הם
 טובי למראית העין אחוים בחבלי בוך וארומן בספת הוריעו וקשר אותם בעמודי'
 וכעמים חדרים חדרים לטעם בהם הקרואים ובתוך החדרים האלו היו המטות טעם
 זהב וכסף על רצפת האבנים היקרות ורצף הקרקע באבנים היקרות להגיד כפי
 היותר חשוב שהוא בעולם טעם המרגליות נתנם בקרקע שהוא יותר גרוע וזהו
 שהוא במדרגה קטנה מן האבנים נתן עליהם והסדיונים על הכל להורות למע'
 ובטעם בגילה איתא ומטות זהב וכסף תבוא אמר ר' יהודה הראוי לכסף
 לכסף הראוי לזהב לזהב אמר לו ר' נחמיה ח"כ קנאה אתה
 מטיל בסעודה אלא הם טעם כסף ורגליהם טעם זהב עד כאן לשון המאמר :
 וקשה מה הוקשה לר"ל כי כל אחד עושה דרשא לעצמו ועוד כי בטלמא לר' יהודה
 כיחא שהפסוק אומר מטות זהב וכסף כלומר ובס מטות טעם כסף ובודאי
 שהכוונה היה לתת לכל אחד כפי הראוי לו כי איך ראוי שיטעם העני על מטה טעם זהב
 כמו הערים בטעם אבן לר' נחמיה אמר לו טעם טעם כסף ורגליהם טעם זהב
 והנראה לתרץ כי הוקשה להם כי היה מן הראוי שיאמר מטות כסף וזהב אחר
 סקיים גם כן על רצפת ביהמ וטעם וכו' היות פחות קודם ואחרון אחרון
 חביב לזה השיב ר' יהודה ואמר טעם מטות זהב אחר טעם קודם מטות טעם
 כסף ממה שאמר מטות זהב וכסף אם כן הזהב לפי המובן הוא אחר הכסף והכוונה
 שהראוי לכסף והראוי לזהב לזהב ור' נחמיה הוקע' אם כן קנאה אתה מטיל
 בסעודה טעם יתקנא לעשיר ובכף ידאג והמלך יסד במשתה הוא לעשות כרצון
 איש ואיש אלא פי' הפסוק כך הוא טעם טעם טעם כסף וכו' והוכיח זה מהפסוק
 בעצמו שאמר על רצפת וכו' לומר שרצון המלך מהיותר חביב וכחמד סיהיה במקום
 יותר בזוי וטעם שהרי מהאבנים הטובות רצף הקרקע אם כן איך שייך בכאן לומר
 אחרון אחרון חביב כי בכאן היה להפך אם כן זהב עשה רגלים למטו' טעם יותר
 גרועים מן המטה והמטה שהיא יותר טובה מכסף שהוא יותר גרוע מהזהב וכך
 הסדיונים למעלה כמ"ט אם כן ממה שאמר על רצפת ביהמ וטעם כו' הוכיח הדרשא
 הזאת שאם לא בודאי שבדרך העולם שאחרון אחרון חביב אבל המלך הזה להראו'
 עשרו ויקר תפארת גדולתו עשה מהיותר חביב יותר בזיון וטעם טעם טעם טעם
 והשקות ודהשתיה הנה ראוי לתת לב להבין אלו הפסוקים ח' כי אחר
 מספר לנו גדולת עשרו במה שביות חביב וכחמד טעם
 האבנים טובות והמרגליו רצף הקרקע מהם ומהזהב עשה רגלים למטות והמטות

ישע אלהים

מל כסף כמו שאמרנו אם כן למלך אשר כזה מה מעלתו ויתרונו שהיה מזה להשקף
 בכלי זהב ומה שבח הוא לו ועוד כפל וכלים מכלים שונים אחר מאח' קודם והשקות
 בכלי זהב ב' פליאה גדולה במה שבח שהיה יין מלכות רב כיד המלך ומה יד
 ומה כח צורך להביא יין הרבה כי אפילו פחות שבפחותי' כשיעשה איזה משקה יביא
 יין לרוב שיסתנו והותר א"כ למה הזכיר כיד המלך על היין ואיך יסוה ההתפארות כזה
 עם התפארות האבנים טובות והמרבליות שנתכס כעפר לרוש עליהם ובכולם לא
 הזכיר יכולת יוד כי אם בזאת יב' והשתיה כדת איך אונס מזהו הפך הדת כי הדת
 מל השתיה מהמוטים המוטות במזרקי היין שמשקיף אותם כוס אחד גדול ע"כ שלא
 בטובתו אפילו ימות בו כשר"ל אם כן אם לא היה אונס איכה כדת ועוד מה צורך
 לתת טעם לפתיה באומרו כי כן יסד וכו' ועוד היה די שיאמר לעשות כרצון כל איש
 מאי כרצון איש ואיש ונראה לתרץ עם מה שר"ל על וכלים מכלים שונים
 מכל מי שהיה שותה בכוס זה לא היה שונה בו אלא מכניסו והוא שלו ע"כ אם כן אחר
 מספר כל מה שהראה להם מעשורו רצה גם כן ליהנות כל הקרואים ולתת להם
 חלק ח' וגם כן להראות שהזהב לא היה נחשב בעיניו לכלום וזה וכלים מכלים
 שונים ורצה כיון שהיו כלים אותם הכלים שהיו מביאים במשתה שונים משתיה
 הסעודה להביא אחרים מגבי המלך תחתיהם ולז"א כיד המלך רוצה לומר להראות
 שחו שלא היה מקפיד על הזהב ההולך זהו הנראה לכאורה אבל העיקר לתרץ אליו
 הפסוקים על ככון הוא כי המלך רצה בבאותו להרמו' לעלות לעשות כרצון איש ואיש
 ר"ל שני הפכיים כי יש מן האבנים אשר רוצים בריאות גופם וכפפם יותר מכל ממון
 שבעולם ויש אבנים שהם חזקים וסכנו עצמם בשביל הממון ולזה זה הרשע כזה
 להביא באותה הסעודה יין מלכו רב מהיין שהיה הוא שותה בעצמו וז"א ויין מלכו'
 רב כיד המלך ר"ל שהיה היין בריבוי והיה חשוב כ"כ כאותו היין שנותנים ביד המלך
 בעצמו לשתות וגם כן הכלים היו מכלים שונים בניוריהם ובמעשיהם נחמדים
 למראה לפתוח חפצם לשתות בשביל שיקח אותם בכוס ואחר כך היו מביאים בצנור
 אחר משונה וכך ע"ה וז"א וכלים מכלים שונים וכו' שהם שתי הכנות טובות למי שירצה
 לשתות אחד הסוס שהיה משונה ונחמד למרא' ועוד אחרת היין שהיה במאד משובח
 כאותו שנותנים ביד המלך לשתות ולפי זה הפי' איך יד לשון כח אלא כמשמעו יד
 ממש והכל להראות שהזהב לא היה נחשב בעיניו וכדמה אלא כעפר ואמר והשתיה
 כדת איך אונס להראות מה שאמר כי לא היה רוצה בהקפדת שום אדם כי רצונו
 למלאת רצון שני הפכיים לז"א לאותם שרוצים בריאות גופם יותר מהזהב והשתיה
 כדת איך אונס רוצה לומר כדת אשר הוא עשה וברא מלכו שאיך אונס רוצה לומר
 שלא יהיה לשום אדם שום דבר שלא כרצונו וזהו כתיבת הטעם למה עשה זה הדת
 שלא יהיה אונס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש שהם שני
 כנריים כי החמדים הנה מוכן לז"א השתי ההכנות הא' הכוסות המצופים לטובה
 והיין מאותו ששותה המלך בעצמו ולכת האבנים הבריאות יותר מהממון כזה וכתן
 דת שאיך אונס כי היה ברצונו לרבות שני הפכיים ונבדריים

ובמדרש אמר לו הק"ב רשע שמי אכנים מבקשים לישא חמה אחת שמה תוכל להשיאה לטניהם וכך שתי ספיכות הפורשות לים הגדול אחת מבקשת רוח רדומית ואחת מבקשת רוח צפוני שמה יכול רוח אחת להנהיב את שתייהן לאחד שני בני אדם באים אלך שמה תוכל לזאת ידי טניהם לא לרומם אחר ולכלוב אחר ואיך יכול לעשו' כרצון איש ואיש בלתי הק"ב לבדו עזה פותח את ידך ומצביע לכל מי רצון כמו שפי' בהקדמת שאיך מי סיכול על שמי הפכיו' בשמה בלתי הק"ב לבדו ובמסכת מגילה אמר רבי חנן משום ר' מאיר כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף בסעודתו של אותו רשע אכילה

מרובה משתיה איך אונס אמ' רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד המקפין מן מדינתו עכ' הנה כי לחכמים האלו הוקמה להם כמו שאמר שהוא בהפך הדת של השתיה שיש אונס לזה אמר רבי חנן כי הדת הזה אינו דת המשקה אלא כדת של תורה ובא ללמדנו שהמשתה לא היה בשתית היין בלבד מבלתי מטעמים לאכל כי יהיה מזיק להם ובכך יעלה המלך חרם בידו כי לא יעשה כרצון איש ואיש לז"א כדת של תורה מהדת של תורה אכילה מרובה משתיה וכו' והתוספו הקטן והא דאמרין בנידה כל שאכילתו מרובה משתיתו עבמותיו קבואיך היינו באוכל יות' מדאי עכ' ומה שהזכיר השתיה לבר סכן דרך המשתה הטוב ליחסו אל היין כמ"ם במשתה היין כי היין ישמח לבב אנוש וכו' ועדיין קט"ה כי אפילו שיהיה כמו שאמרנו עכ' לא יחסר מזגי אכנים שהם ביין מקומותיהם מלומדי' וכשישתה יין שלא היה רגיל בו עכ' יאנוס עבמו לשתותו כי דבר שלא הורגל והותמד בו יקשה עליו וכשר"ל סיניו וסת תחילת חולי מעים ואם כן כמזא בסעודתו אונס לזה בא ר' אליעזר והשיב מלמד שכל א' וא' וכו' וז"ל והשתיה כדת ר"ל כמו שהיה רגיל ומלמד האדם במדינתו לשתות כחוקו וכדתו של כל א' וא' היה כותף לו גם כן והכונה כמ"ם איך אונס שלא ימצא לשום אדם שבאותה הסעודה פוים אונס כלל וכמדומה לי כי גם כוונתו היתה להפיל את ישראל שאם ישתו יהיה חטאם כפול ומכופל יען כי הבחירה בידם שאיך אונס לשם וכמכאו חוטאים ברצון ובמזיד ועונסם גדול.

ובמ' מגילה שאלו תלמידיו את רשב' מפני מה נתחייבו סוכניהם של ישראל שבאותו הדור כליה ח"ל אמרו אתם אמרו לו מפני שכהנו מעבודתו של אותו רשע אמר להם אם כן שבטושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור לנו אתה אמר להם מפני שהסתחונו לכלם אמרו לו וכי משא פנים יש בדבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הק"ב לא עשה אלא לפנים והיינו דכתיב כי לא ענה מלבו ויבה בני איש עכ"ל.

הספקות הנזכרות במאמר הזה הם אלו ח' לא ימנע התלמידים הללו היו יורעים התשובה שהשיבו אם לא אם ידעו למה עלו ואם ראו תשובתם חלוטה ורעועה היה להם להחריש ויאמרו לו מיד אמור לנו אתה כי כן דרך המשכילים כשלא ידעו הדבר בבירור יאמרו לפניהם מחסום ב' כי איך מדרכו של הרב הנכבאל לאמר לתלמיד הסואל אמור אתה שאילו היה יודע לא היה סואל ומלבין פניו אם כן

למה דעבי לא השיב להם מיידו אמר להם אמרו אחס י ג' שהתטובה שהשיבו חיפה
 מסכמת עם שאלתם כלל כי הם שאלו על כל ישראל שבאותו הדור אם כן מה השיבו
 מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע ופי טוביה חטא וכו' וכמו שהשיב להם רבם
 שבסופו יהרבו וכו' י ד' במה שהשיב דעבי מפני שהסתחונו לכלם ורס"ז פירש
 לכלם כבוד כבוד א"כ הקושיא שהקשה לתלמידיו היא בתשובתו גם כן וכי אבות
 יחלבו בוסר וכו' והיה להם לשאול ממנו למה לא פרע השי"ת באותו הדור ואחר זמן
 הפרעון עד עתה ויותר טוב לפרע מפני שהסתחונו לכלם המן באותו הדור י ה' כי
 מה שהקשו להם וכי משא פנים יש בדב' שלמה זכו לכם ובתשובת ג' נוסלת הקושיא
 שאם עין הכה"ה הסעוד היה כ"כ חמור עד שנתחייבו כללית א"כ למה זכו וכי משא פנים
 יש בדבר י והלא ידעו א"כ לא שמעו מה שהרבה לחטוא מנשה כמ"ה וגם דם קרי
 טפך וכו' ועכ"ל כשחזר בתשובה כתי' ויחתר לו ה' ואם ליחיד ולחבוס בעצמו כך מ"ס
 לרבים כמ"ה הן אל כביר לא ימאס וכו' ועוד הלא ידעו בדברי הכוונה וזקתם ובכל
 מקום אשר רבר המלך מביע אבל גדול וכוס ושק ואפר יזעע לרבי וידוע הוא כמה
 גדול כח התשובה שאפילו לאומות מועילה כמבואר באכתי נכונה י

דב"אור כי השלמים האלו כבר ידעו מעון הכלם עדיין היה תלוי ועומר וגם כן
 עון הכאת הסעודה הואיל ואין חוכם והבחור ורפז היתה ביד' כמ"ט ח"כ
 בודאי שהיה עון פלילי וע"ז דייקו בשאלתם ששאלו מפני מה כלו בשביל חיזה משניהם
 נתחייבו מפני שה"לל למה נתחייבו וכו' וכפי דבריהם באמרו שבאותו הדור וכו'
 כראה שדעתם היה לתלות בשביל שנהנו וכו' שאם לא כן שבאותו הדור למה
 ימאו עון אבותם ולזה כוונו בשאלתם שכבר הבינו וידעו מעון הכלם עדין תלוי
 ועומר והוא גדול מכאן אבל היה קשה להם שבאותו הדור למה יומתו אבו' על בניס
 ורעבי' ז"ל דייק עוד בשאלתם באמרו לשון חי כי ידעו שלא היה גזירה חו' ופסק דין
 חתוך כי כיון שגזר גזירה אחור לא תשוב ריקם כמ"ה ואת אשר נגזר עליה וכו'
 אם כן במלת נתחייבו שאמרו מבין שאינה לא לפני' אבל אחר החיוב יתכן לפוטרו
 ולזה אמר להם אמרו אחס כלומר דבר פשוט הוא לכם כי כבר הטרכתם עצמכם
 להבי' פשר דבר זה והם כשראו שהשיב אמרו אחס אמרו ודאי כי דעתו מסכמת
 עמנו ולזה אמר אמרו אחס כי כבר אחס ירעים ואיכסם כריכים לאמרתו והשיבו
 מפני שנהנו וכו' ובסעודה היתה היו כל שרי ישראל שבכל מדינה ומדינה כדאיתא
 במדרש חזית שקרא לכל שרי המדינות של ק"צ מדינות והפרתמים ושרי המדינו' לפניה
 ומישראל היו עם השמים מכל המדינות אם כן בעבור זה עשה ה' לחייב כללית לכל
 אותו הדור לפי שנהנו שרי ישראל אם כן כולם נהנו מסעודתו של אותו רשע כמ"ה
 אשר נטיא יחטא לאשמת העם כי אחר שכל גדולי הדור וגדולי כל עיר ועיר ומדינה
 ומדינ' כאילו נהנו כולם והו' שרמזו באמר' מפני שנהנו סתם כוללים לכל ישר' בהכ"ה
 היתה שאל' ה"לל מפני שנהנו אנשי שושן מסעודתו וכו' אלא באמרו סתם כלל לכל
 ישראל כמו ששאלו הם ישראל שבאותו הדור וכו' ורעבי' ע"ז כתן הפרש ואל' שבשאלת
 כשהנטיא יחטא והוא בארצו ואכתי עירו לא ימחו בידו אשם תלוי על העם היושב

בקרבתו אבל אם הנשיא ילך בדרך רחוקה ושם יחטא או אם יעשה בפתר ואחמי
 עירו לא ידעו למה יהיה האשם עליהם מה עשו ולזא להם מהם טועים בדבר הזה
 באומרו שבשום יהרגו וכו' כל הנמצאים בשום אפי' לא יהיו משום יהרגו בדין
 וגמולם יסוב בראשם אבל שבכל העולם כולו איך עליהם חיוב הריגה כלל כל שכי
 פה בידם לעשות ולא עשו ינוכל לתרץ עוד מהשיבו מוראי עון הכלל היה במאזנים
 והיה צריך מעט להכריע הכף חובה וכפניה מהסעודה האחרון הכביר והכריע
 הכף חובה ועל זה השיבו מפני שנהנו מקעורתו כל שמת' ורשב"י ע"ה השיב להם
 של ט' ופן מהוסיפו על חטאת' פשע יהרגו אבל שבכל העולם שלא הוסיפו על חטאתם
 והם הרוב א' יהרגו כי לא שלם עונם עדין וכשראו התלמידים שלא הבינו כלל אמרו
 אמור לנו אתה יחזור הדבר לאיתנו ורשב"י ע"ה השיב מפני שהשתחונו לכלל ירצה כלם
 ככובר כאבר כשפי' רמי' זל שאם הוא לכלל המן הרי לא השתחונו לו בלתי היוטבים
 בטער המלך ומרדכי לא יכרע וכו' ומלא המן חמה לפי שמרדכי גם כן היה מיוטבי
 טער המלך והיה הכיוון גם כן נופל עליו ולפי שבשתחונו לכלל נכובר נכר לא
 השתחונו מלב ומכפס אלא לעמים לכך לא היתה גזירה לא חיוב לפנים כמו שאמרו
 מהרי' לא עברו ע"ה לא בהשתחויה בלבד לפני' והם לא ריזו בדברו שאמר מפני
 שהשתחונו בלבד לא חטבו שעברו ע"ה כי השתחוה לה כאילו עברה ולזה הקטנו ופי
 משא פנים ים ברבר ואיך זכו לכך ואפילו טעמו טעובה איך כחה להכיל למי טעבר
 ע"ה מהרי' כפר באלהים חיים לכך השיב להם כי ודאי שאם היו עובדים ע"ה ודאי שלא
 היה להם תקנה הו' אבל השתחונו לה לפנים מפני אמת מלכות שבז' אומ' ומאן רלא
 יפל ויטגוד וכו' יתמתא לגו איתון כורא יקידתא אבל לבס היה נכון עם הש"ת ואפילו
 שהוא אחד מהדברים שיהרגו ולא יעבור עכ"ה הואיל ולבס נכון עמו האריך להם ולא
 ויתר כשר"ל כל האומר הק"ב ותתן וכו' אלא מאריך חפיה ובבי' דליה וכו' ואם כן
 עדין קמה כי אחר טרשב"י ע"ה סובר גם כן שהכרעת הכף חובה היתה מעון
 הכאת הסעודה אם כן שבכל העולם כולו אל יהרגו כי לא שלם עד הנה עונם כמ"ט
 לזה השיב כי לעולם לא אלו שבשום ולא אותם שבכל העולם כתייבו גזירה הו' לא
 חיוב בלבד לפנים הואיל ולבס היה שלם עם ה' לכך רצה הק"ב להאריך להם עד
 פתה כי הק"ב אינו מקפח סכר טוס בריה עקב היתה רוח אחרת עמו ובדברים
 כאלו פוקד עון אבות על בנים כשהבנים מעוררים לעשות איזה עון אשר חטא
 ומחזיקים עון אבותיהם ביריהם וכמה ואף בעונות אבותם אתם יתקו יר' כשיהיו
 וימצאו עונו אבות' אתם יתקו והש"ת פורע להם ביסורין או איזה צער לכס' על עונם
 ועון אבותיהם כמ"ה אבותינו חטאו ואינם וכו' אבל כשיהיה הו' בלב הק"ב פורע מיד
 מהם בעצמ' כמ"ה יען אשר העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני לכך וכו'
 פתה יגלו וכו' מיד משלם להם העונם ואינו מאריך להם כי רחמנא ליבא בעי והוא
 יראה ללבב ועתה הסעודה הזאת היתה עת פקודתם לכפר על מעלם הא' באותו
 הצער אשר הגיע אליהם והנה כל גדולי ישראל מכל המדינות היו עם ובכל מדינה
 ומדינה כבר קבלו עליהם הצער הגדול ההוא ולכך הועילו להם דברי הזמנות

וועקתם כט זהו שאמר רשב"י ע"ה תדע למה ניבולו ומי יאמר לנו שבלבם לא היתה טיבא חו' הפסוק אומרו בפ"י כי לא עינה מלבו ויגה בני איש ירצה תדע לך רחיה גדולה כי ההשתחויה ההיא לא היתה לאלא לפנים ולא בלב בראתינו כי הטי' הגה בני איש טאלו חו' היה בלבם שום טיבא אפי' שהק"ב האריך להם אפיו כי חולי איזה זכות גרם להם להיות תלוי העוץ עם כל זה בעת פקודתם כשבא גם כן עוץ הנחת פסעמדה חו' לא היה שום תקומה למפלתם שפי' אבל בראותינו ההפך כי ויגה בני איש ר' טבני איש אכטי הדור ההוא בני אותם שהשתחונו לכלם נתן להם כבוד וגאות והרים אותם ח"כ ודאי מכאן רחיה שלא השתחונו לא לפני' וז"ש רשב"י ע"ה והיינו דכתיב כי לא עינה מלבו וכו' להביא רחיה על כל מה שאמר שההשתחויה לא היתה לאלא לפנים מהכתוב שמעיד על ככה: וראיתי כתוב טעם אחר מהפסוקים אחרים והם אם שכתנו עם אלהינו וכו' הלא אלהים יחקר זאת וכו' ירצה אם שכתנו עם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר אשר היא העבודה הנאהבת אבל הטי' להוריד השפע ולקט' הטרה' והקדוש' הלא אפי' יחקור זאת כי הוא היודע ועד כי לא לבנו הלך אבל היה כעלם וכסתר מהפועל המבונה ההוא והוא אומרו תעלמות לב עכ"ל ולי בראה שפי' הפסוקים הוא כך תדע שאמת וכוח הוא שחו שכתהשתחונו לכלם לא היה לבם נוטה אחרי ההבל כפי' אם שכתנו עם אלהינו מלכינו כשפירשנו כפינו לאל אחר בודאי שהיה הדבר זר לנו וראוי שיגזור הטי' חו' גזירה וחי' מנין נדע כי לא השתחונו לכלם בלב טלם ובנפש חפצה או לפחות בעת ההשתחויה חולי שכתנו מוטיעם לז' אם כך היה הלא אלהים יחקר זאת על המחשבה כלומר לא יש מי שיכל לחקור מחשבות אדם ותחבולותיו כי אם היודע תעלמות לב שהוא אלהים ואם חו' היה בנו שום מחשבה רעה היה גוזר חו' גזירה כי לא יש דבר שהטי' במחשבה בלבד יכרף אותה למעשה בלתי ע"ה שאמר למען תפוס את ישראל בלבם כשרז"ל מחשבה רעה איך הק"ב מזרפה למעשה זולת מחשבת ע"ה ולא תמצא חרון אף אלא בע"ה כפי' השמרו לכם וכו' וזרה אף ה' וכו' אם כן אם חו' היה שום דבר מחשבה רעה הלא לאלהים שהוא מדת הדין לחקור זאת אם כן בודאי בראותינו שהפך הצרה והיגון לשטון ולשמחה שהלב היה כעלם וכסתר מאותו הפועל המבונה ח"כ הרי חלנו סתי' ראיות לדבר הזה האחד הראיה שהביא רשב"י ע"ה פסוק כי לא עינה מלבו כמ"ס והב' מהפסוקים הללו ועל פי שנים עדים יקום דבר י

גם ושתי ביום השביעי יש לראות איך כסכל אחשדוש להביא את חמת חיקו ערומה כדי להראות העמים והערים את יפיה ועוד בהיות ביום הז' כטוב לבו בייך נראה דבר מבונה עד מאד טאלו היה ביום הא' חו' ביום הב' היינו אומרים בשכרותו עשה או בחפזו מבלתי הטכלה ופיז' אבל בהיות ביום הז' כטוב לבו הוא רומה לטו שאמר וברכונם עקרו שור רוצה לומר שאם אדם יעש' דבר בחפזו או בעת יחרה אפיו שלא כהוגן איך להחזיקו. לכסיל כי בעת הכעס הרס ירתח כסיר כפוח והאדים יעלו על המוח ויערבבו אותו אבל כשהאדם בעת רכון אם יעשה שום חולת ודאי טלכסיל יחטב זהו שאמר וברכונם עקרו שור שהוא

דבר תימה לעשות דבר סכלות בעת רצונם אחר עהלך הכעס והחימה
והנראה לתרץ אחר סניקפה עוד באומרו גם ונתי וכו' כי כלבם הוא לרבות
ופה לא ראינו שעשתה מעשה בלתי הז' ימים והמלך מקודם עשה קב
יום ח"כ גם זה הוא להפך שמעפט באומרו ז' ימים לכד וכו' אלא כמו שאמרנו לעיל כי
מסת' הק"פ יום לא נעשה כי אם לקחת חשבונותיו ויציאותיו ולא היה מסת' של שמחה
במ"ט ביתי' ההם וכו' אבל עתה שהיה מסתה של שמחה היא ג"כ עשתה מסתה כמים
והרבתה לעשות בעשותה המסת' לכמים בבית המלכות כמ"ט רבי אבון רובה חמה
להביט בצורות נאות יותר מלאכל פטומות אם כן הכמים ראו יותר מן האכמים וזהו
שאמר בבית המלכות אשר למלך אחסורש רובה לומר מקום מיוחד למלך כמוהו לא
יראנו פר ושירים בלתו ובלתה אם כן זהו הריבוי וכוונתו גם כן כמו שהוא עשה רכז
כל איש ואיש היא גם כן עשתה רכז כל חמה ואמה ביום השביעי וכו' ירצה כי רצה
בפרייה להראות להם דבר שתהיה שקולה כנגד כל מה שראו לכך אמר להביא את
ונתי המלכה לפניו וכו' להראות העמים והשרים את יפיה של הכתר כי הכאה גדולה
יש לעינים לראות האכמים הקבועות בכתר ההיא אשר איך מספר לטויים או ירצה
שירופ הוא שונתי היתה אחת מהארבעה יפניות ולזה כוה שתבא בכתר מלכות
בראשה אשר ירופ הוא כי אור האכמים היקרות מחשיכות את יופי האשה אפילו
שתהיה יפה אבל זה הרשע כוה להביאה בכתר מלכות להראות העמים והשרים את
יפיה כי אפילו בהיות הכתר על ראשה כראית טובת מראה וזהרה ככ מזהרת
שמחשבת את אור האכמים הטובות וכראים חסוכים ומכוערים בפני יפיה כי אשתו
היתה יותר טובת מראה מהאכמי' והמרגלו' אשר בכתר כי אילו היה כמו ספירטנו
לעיל טרצה להראות להם הכתר היה שולח בעד הכתר והיה מראה להם לא הכוונה
שהיה רובה להראות שאשתו היתה יותר טובת מראה מן הכתר שבראשה ולא חשש
המלך לבזיון המלכה שתבא לפני כל העמים והשרי' ערומה לפי שהכל עבדיה וממדי
יש לה להתבייש זהו שאמר את ונתי המלכה כלומר אחר שהיה מלכה ממזים לה
להתבייש והיא גם כן לא מנעה עצמה בשביל הבזיון אלא כמו שנבאר בע"ה
ובמסכת מגילה אמר רבא יום הז' שבת היה שישאל אוכלין ושותין מתחילין
בדברי תורה ובדברי תושבחות אבל אומות העולם היו
אוכלים ושותין ואין מתחילין אלא בדברי תפלות וכן בסעודתו של אותו דשע הללו
אומרים מריות נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם אחסורש כלי שאני
מעמט בו אינו מריו ולא פרטי אלא כשרי רכוכ' לראותה אמרו לו הן ובלבד שתהיה
ערומה ומיר ויאמר להביא עכ"ל: וקשה כי מנין לו לרבא כל אלו הדברים
ושאמרו שתבא ערומה כי בפסוק כנראה איך רמז לרשעה הזאת ומה הוקשה לו
בפסוק שדרש כל הדרשה הזאת' ב' איך מלאש לבס לומר ובלבד שתבא ערומה
ולאוסף תכאים על המלך: והנראה שהוקשה לרבא מה שהקשו במראה
אטו עד יום שביעאה לא טוב לביה בהמרא לזה אמר רבא שיום השביעי אינו שביעי
למסתה אלא שהיה יום שבת שהוא שביעי ועדין קשה כי אם הוא לפי דברי

וזה לנו אם אירע הזיוני הזה בשבת או ביום אחר לז"א טבא ללמדנו כי הסי' מורד
 לאחר מדה כנגד מדה כמו שר"ל מיום שנחרב בית המקדש כל המדות בטלו מדה
 כנגד מדה לא בטלה וזאת הארורה ביום השבת היתה מפשטות את בנות ישראל
 וזית' מהרית' לעשו' מלאכ' לז"א טביוס שישראל אוכלין ונותין ומתחילין בדברי תורה
 וכו' טביוס שבתון הוא יום מחמדים וביו' קרוש כזה הרטעה הזאת היתה עושה שיחללו
 השבת בעשיות מלאכה לזה ביום השביעי בעצמו שהיו ישראל מטיבים לבס בדברי
 תורה ובדברי תושבחות בתוך אכילתם ושתיתם לממחת השבת אירע הדבר הזה
 וז"א אבל מ"ה כשאוכלין ונותין בבית מפתה וטוב לבס מתחילים בדברי תפלות
 וכן היה בסעודתו של אותו רשע לומר שאפי' שמן הראוי שבאזתה הסעודה סלא יקלו
 ראשם כדרכם מפני אימת המלך לרבר לפניו דברי תפלות אבל עכ"ז הק"ב סס
 בשלם סיתחילו כדרכם בדברי תפלות אף שהם בפני המלך וזהו שאמר וכן
 בסעודתו של אותו רשע לסבב הרעה על ופתי הארור שהמלך יפות להראו' את אשתו
 שהיא היתה יפה מכל הנשים ושלח יחסר כל בו שהוא שלם בעושר ובבית מלכות
 ובאש' כחה ואם באולי לא יאמינו לו לז"א רכוכ' לראות' אמרו לו איך וכו' רכה בזה לתת
 טוב טעם כי מה שתתרא' יפה יהיה מזה שהיא מלכה ותבא מלובשת בבגדי מלכות
 ואפי' שתהיה היותר עשיר בלובס' בבגדי חמוד' תתראה יפה מה שהוא להפך שהיותר
 יפה כשתהיה ערומה תקכער בעיני העולם וז"א ובלבד שתהיה ערומה לומר שאם
 אז תראה יפה בודאי שכדבריו כן הוא והו' הורה להם על ככה כי מה היתה זאת לה
 כי מה שעשתה היתה סיבה לאשר נגזר עליה א"כ לזה בא ללמדנו שאירע המעשה
 הזה ביום השביעי שהוא שבת ללמדך שהק"ב מורד מדה כנגד מדה ורבא תוציא
 הדרשא שדרס שאמרו ובלבד שתהיה ערומה מיתור הפסוק שאומר לפני המלך כי
 עשויטא כי אחר טכונה להביאה להראות העמים והסרים וכו' טביאווה לפניו כי כל
 הסרים היו אוכלים לפניו כש"ה שרי המדינות לפניו כי להמון העם עשה המשתה
 בחצר גינת ביתן אלא רוכה לומר טכונה שתבא עתה כמו בעת אשר דרכה לבא
 לפני המלך לשכב עמו ערומה כך תבא עתה וכ"כ למה להראות את העמים והסרים
 את יפיה כי אמת יהנה חכו ושהיא יותר כחה מכולן וכדבריו כך הוא •

ותמאן הנה מענין מיאונ' ראינו כי פריכתא היתה כשר"ל איהו בי קרי' ואיהו בי
 בזוכי כי כוכתה היתה לבא לפני המלך ערומה ולא היתה חוססת כלל
 כי כל הסרים כאיך כנדה ורוזנים משחק לה לא המיאון היה בשביל שתי סיבות אח'
 בדבר המלך כלומר שהוא עשאה פחותה באומרו את ופתי המלכך לפני המלך והיא
 מפעבודת אליו והמלכות שיש לה הוא בהיותה אשת המלך כמו שאמר ופתי המלכה
 לפני המלך וזהו שאמר ותמאן המלכה ופתי תרע למה מיאנה שאינה ופתי המלכה
 אלא אדרבא היא המלכה ופתי והמלכות שיש לו ה ממנה ולא רכתה לבא בדבר
 המלך ועוד בשביל שרצונה שהמלך ישלח אחריה סרים רבים לזככדי' היותר גדולי'
 הגאול והיה מלכה ובוה תבא אל המלך בכבוד גדול אבל כיון שראתה שדבר המלך
 היה ע"ד פחיתות וגנאי ביד הסריקים תמיד בלי טביו כלל והמלך החזיק בדברת

ושלח אחריה עוד פעמי רבות ודאי כי כל לשון מיהאזן הוא שמסר בין בו הרבה ומתאץ
לכך ויקצוף המלך מאד על שלא באה וחמתו בערה בו בעבור שהטיחה דברי כנבדו
כשם ששלחה לומר המלכה ושתי כי המלכות הוא ממנה והוא היה קודם פחות אחר
כזה וחדל אימים

ובמסכת מגילה ז"ל ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו אמאי דלקא ביה
כולי האי אמ' רבא שלח ליה בר אהוריריה דאבא אבא
לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי והוא גברא אשתתי בחמרית מיד וחמתו בערה
בו עד כאן

וראוי להקשות א' למה שאל בעל הגמרא אמאי דלקא ביה כוליה האי וכי נקל
הוא בזיון שעשתה למלך ביום חתונתו וביום שמחת לבו בפני כל העמים
והשרים וכשם בשלוח אחריה פעם אחר פעם והתרה בה ולא קבלה לבא ב' מהיכף
לו רבא ששלחה לו בר אהוריריה דאבא וכו' כי בפסוק אינו כזכר שום דבר מאלו
והנראה כי בעל הגמרא הוקש' לו כי אחר שנסתי מתנ' אמתלא למיאוני כמ'ה לבא
ברבר המלך למה אשר דברו היה ביד הסריסי' ולא ראתה בשום פעם
שום סינוי ולא שלח שרים רבים וככברים מאלה א' כנראה שרצונו לעשות פחיתות
ובזיון ממנה ולזה מיהאבה ואם באולי יוסף לשלוח שרים ככבדים אחריה היתה באה
א"כ הואיל והיא באה בכח טענה אשר אינה רחוקה מן השכל לא די סיקצוף מעט
אלא מאד כמ'ה ויקצוף המלך מאד לא אחר כך ג' וחמתו בערה בו וכו' זה שאמר
בעל הגמרא אמאי דלקא ביה כוליה האי כלומר כבר יבא מן ההקש ומן הראוי לקצוף
על דבר כזה בא רבא ותרץ וכתן טוב טעם לקצפו העצום ואמ' שהבנת הפסוק
אינו כמותן טעם למיאוכה כי אם היה כפי מה שעלה בדעתו ודאי שלא היה מקום
לקצוף ככ' אלא עכ' כל' שכל הפסוק הזה הוא תשובת השלוחים אשר באו בערה ולמה
ששלח להביא את ושתי המלכה ר"ל שהיא פחותה אליו ולכך על כרחיה ימשול בה
שתעשה היא ככל אשר יצוה עליה ולא תשנה את תפקידו לזה חרה אפיו ושלחה לו
בר אהוריריה דאבא ר"ל שומרי אורוות הסוסי' וכו' ודייק רבא במה שהיה די שיאמר
הפסוק ותמאץ ושתי המלכה לבא ובודאי שהמיהאזן הוא על דבר המלך ועוד אשר ביד
הסריסים מיותר כי נודע הוא כי הם הבאים אחריה לזה אמ' רבא תדע למה מיהאבה
אחר שהיא מלכה ושתי כאומרו ותמאץ המלכה ושתי ובת מלך היא והמלכות לא באה
לאחשורוש כי אם ממנה כנודע כי היא אם המלוכה כולה א"כ ודאי מה ששלח אחריה
דרך פחיתות כמ'ה להביא את ושתי המלכה וכו' כי הוא כשתטה ביינו ועוד שאפילו
שהוא מלך כעת לא רצתה לבא בדברו למה שהמלך הזה היה משועבד ביד
הסריסים בזמן מלכות אביה והיה עבר לסריסי אביה והם שומרי הסוסים א"כ כדאי
בזיון וקצף למלך כמותו המושל בכל הכיפה וכולי האי ואלו כי הם דברים זרים
עד מאוד ובפרט בפני כל העמים והשרים לז' ויקצף המלך רובה לומר על ענין
הנובע למלכות ששלחה לו קצף עד מאד וחמתו בערה בו מענין אשר עשהו שוטה
וגרוע שכתטה ביינו

ישע אלהים

ויאמר המלך יוהקנוב יכרת מה לעשות הנה בא ללמדנו כי כיון שראה החימה והכעס הגדול הכנס

בקרבו אפי מקרחא בביתא וכו' מלך לארץ ולא רבים איתו כט' בעת חר ז' אפו כי חמת מלך מלאכימות עכ' אמר לחכמים יודעי העתים ירבה כי היה לו חכמים מזומני' שבעת אשר יבעוס מהם ירובו איתו הדין כי ידע שהוא לא יוכל לספט מספט יטר בסביל הרתיחה המופלת עליו דטה המספט מאמורו לכפתל ועקט ועוד שהוא היה נוגע בדבר ולא רצה הוא לרוץ דינו כי איז אדם דואה חובה לעצמו ויס בזת תועלת לעומדים בפניו יקבלו תוכחת מוסר שאפילו שהוא מונך בכל הכיפה ומי יאמ' לו מה יעשה וכט' בעת חרון אפו עכ' כבס את כעסו ואמר לחכמי' וכו' סיוויאז דין זה לאורה וזט טעם אמירתו לחכמים כי כן רל' כרי שיהיה דבר המלך חמת ומלת כן יהיה לפי זה מלסון כנים אחכנו זה יהיה לפני כל יודעי דת ודין כלל כל יודעי דת ודין אשר בכל מלכותו שכולם יראו שכל דבריו בקו היושר ולא אחר בהם סיוכל לומר מדברו כפתל ועקט' ואמר אחב' מי היו החכמים ההם ליהסכ שמקודס ממנו היו מובחרים מכל החכמים לראות פני המלך רל' זעם המלך כמו פני ילכוכו' ולכך גכ' הוא קרב' איו זט והקרוב ליוכרש' וכו' רוא פני המלך זל' סלו היו תמי' רואיש העת אשר יחר' אף המלך ולזה קראו' החכמים יודעי העתים ואמר היושב' דראסונה במלכות לרמוז לכל מה שאמרנו' ואמר להם כדת מה לעשות יר' כי הואיל שושתי לא היתה טס והדין לא יפקק אס לחיהיו ב' הכיתות לכך המלך החמיר על עצמו וטען כל טענותיה ולכך אמר עתה במלכה ושתי כמו שאמרה היא ותמאץ המלכה ושתי מהמלכות היתה לה בסביל שבת מלך היא ולא מצדו ולזה מיאכה לבא' ועוד טענה אחרת במה שהמלך הזה היה קודם משועבד ביר הסריסים כמו שאמרנו' ועתה תראו מה תגזרו אומר על זאת:

ובמסכת בגילה איתא ויאמר המלך לחכמים מאז חכמי' רבנן יודעי העתים סיודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים' כדת מה לעשות במלכה ושתי אמר להם דייכוה ניהלי אמרו היכי נעביד אי לימא ליה קטלא למחר פקע ליה חמרי' ומדכר לה' זבעי לה מינן אי בימא ליה שבקי' קא מזלזלינן במלכותא מוטב ליסלק כפסא אמרי ליה מיום שחרב בית המקדש וגלינו מאר כינו כיטלה ממנו ענה ואיז אנו יודעים לרוץ דיני כפסות אלא זיל גבי עמוז ומואב דיתבי בדוכתיהו כחמרא ארורדייה לטעמא ואמרי' לך דכתיב שאכז מואב מצעוריו ופקט הוא על צמריו לא הורק מכלי אל כלי מיד והקרוב אליו עכלה' וקשה מינן לבעל הגמרא מהיו רבנן ושהיו יודעים לעבר השנים ולמה לא יהיה כמו שפירשנו לעיל' ועוד יקשה על החכמי' עצמם כי איז ראו להם לימנע מלרוץ דין זה אחר שהמלך כבדס על כל החכמים והם התכבלו בטענות רעועות כמט' ועוד שהרי מכינס סבדל המלך אף ז' המן אחר שאהב את' אסת' כי חשב טענתו היתה סיבה לקיחת' אסת' ועוד דמה להם להלסון את בני עמוז ומואב ועוד הלא ידעו שאס המלך היה רוצה לעמוז ומואב היה טולח אחריהם חכ' היה להם לומר תקובתם שאמרנו ודי':

והנכון

והנכון כי הוקמה לבעל הגמרא בפסוק כי אחר שאמ' לחכמים מה לנו לידע אם
 היו יודעי העתים אם לא לזה אמר שרבונו לומר תדע איזה חכמים הם
 אותם סיודעים העתים שהם רבנן כמ"ה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ואמר
 להם כדת מה לעשות וכו' ר"ל תדעו אותה בפני בדינכם * והחכמים האלו הבינו
 כי רצון המלך להדריקה בדין בשני דברים האחד כי ראו כי בתנוקף קצפו וחמתו
 הבורעה כלפיך אם שלא בערה ח"כ יראה שבשביל זהבתו אותה סלק עבמו מן
 הדין הזה שאם לא כן מיד היה מכוה לעשות נקמה בה ומי הוא אשר ירוס דמה
 מידו והחכמים דרשו סמוכין ויקצוף וכו' וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמי' סלק
 עצמו מלרוב בעת חרון אפו מפחדו שלא יחויב אותה הריגה מדד הכעס והרתחה
 וה"ב מטענותיה שטען עליה שהיו כולם מהפכים בזכותה כמ"ט לעיל ע"ד ועתה
 הניחה לי מי היה מעכב בידויות' אלא הרצון שיתפלל עלי' * וכו' ל"ז אם כדון
 אותה להריגה כמו ששורת הדין כותכת לא יעבור זמן רב אשר המלך מרוב חיבתה
 וזכרה אלא למחר פקע ליה חמריה ומרכר לה ובעי לה מינן לומר למה מהרתם
 לרין אותה * ועוד טראיתם שהייתי בעת הרוג' והכעס והיה לכם להמתין כמ"ה
 הונו מתוכים בדין כ"ד רכי כפשות או מי יודע סכך עשיתם והרי היא שמורה בידכם
 ח"כ תנו כח אותה לי ז"ט ובעי לה מינן בכח טענה ואם עתה כימא ליה טבא חולי
 מרוב הכעס אשר בו כעת ואמ' קא מזלזליתו במלכותא ויחייב את ראשינו להריגה
 למלך ח"כ ודאי בזאת אכחנו כלכדים כי איך דרך לכנות ימין ושאל אם כן מוטב
 לילק כפסן כי לעולם לא יטב אדם במקום סכנה ויסמוך על הכס שמא לא יעשו
 לו ואמרו לו שמיים שחרב בית המקדש וכו' ועשו בחכמה כמו שהמטי' ר"ל לשועל
 וכך החכמים האלו ולפי שאין מדרך המוסר שיסלקו עצמם ולא יתנו לו דרך שתוסב
 בקשתו או אם באולי יאמר להם אני מרוצה בכס אפי' שתהיו ערומים מדע' והסכל
 מה להם להטיב לכך אמרו שיש יודעים יותר מהם במה שלא נסו ללכת בגולה והם
 עמו ומואב אשר על כן עמד טעמם בס' וכו' והם יגידו לו הדין ההוא כי הם שגלו
 כעור סכלים ואין לאל ידם לרין ובשביל סכנת כפשות יוכלו להפך הרעה על ח"ה
 כמו שיש מדרש שאומר שטרדן ויש שאומר שהרג' ח"כ עשו כמ"ה ערוס ראה רעה
 ונסתר וכו' :

ויאמר טמובן * מסכת מגילה * ויאמר ממוכין * ח"ר אבא בר כהנא מכאן
 שהריוט קופץ בראש ע"כ * כי היה מן
 הראוי שישמור לפיו מחסום אחר שהוא הכעיר מכולם במדרגה שהוא הנמכ' בפסוק
 אחרון * ח"כ אחר שהוא האחרון וכמנה בסוף כולם ככתוב והיה לו להחריט והוא
 מהר להשיב קודם כולם מכאן שהריוט וכו' ואמר לפני המלך והשחים יר' כי דבר
 כזה איך כורך לשיאו ויתנו בדבר קודם שיעיבו לו תשובה כי אפי' שהוא ההריוט
 מכולם ישיב מיד על ככה וז"ל לא על המלך לברו עותה ושתי המלכה שאפי' שהי' בת
 מלכים גדולים והמלכות בא לך מצרה ע"כ האשה משועבדת לאיש יהיה מי שיהיה
 כמ"ט כי קרחא בביתא וכו' וכ"ט למלך גדול כמוהו ומה שקוראים לה מלכה אינו

ישע אלהים

בטביל שהיא בת מלכים אלא בטבילו שהיא אשת המלך ולכך דייק באומרו עותה
וסתי המלך כמו שפירשנו לעיל ואמר כי הענות ההו' לא היה למלך לבדו כדו' שייכל
לכפר עליה אם ירצה אבל העיוות הוא ג"כ על כל השמים אשר בכל מדינות מלכותו
וזריך למהר לתקן המעוות והפרשה הגדולה כ"ט בע"ה :

ובמדרש ויאמר ממוכז ממוכז הוא רביאל והיה נסוי לשרית שהיתה גדולה
ממנו שלא היה יכול לכופה לדבר בלשונו יעץ לעשות כן כך כתבו
התוספות ע"כ :

ויש לחקשות במדרש הזה כי איך יתכן כי אחרי שבני יסמכר לא רצו ליסכר
בתגרה זה וסלקו עצמם כ"טל על ראותם כי אם ידברו רעה נגד
פניהם מכל דר ועמו כמעשה השועל אי"כ היאך איש חמודות מבין כל שתום כבהל
להטיב וכמזל מכאן שהדינו קופץ בראש וחלילה לו ללמוד ממנו לימוד להדיוטות
ב' כי מדרך בעל שכל בראותו כונת המלך לדבר דבריו באופן שיישיע לכונת
המלך ולא די זה אלא מהגדול החטא אחרי ראותו שהמלך בטענותיו מהפך
בזכותה :

הביאור לפי מדרש זה נשיב כי הוא רצה להראות חכמתו די רוח אלהים קדושין
בית וזהירו ופוללתנו ומכרעא יתירא הוספת ליה על כל חכמי יסמכר
להטיב דבר שלא יחייב עליו מיתה ושתהרג וסתי סבך היה כוננת החכמים על
רשעתה ועל מה שהיתה עושה בבנות ישראל כמ"ט אלא שפחדו בעצמם ופתח פיהו
בחכמה ואמר למלך אתה למה לא תרין אותה אפי' שמלך אתה דאיהו בר פלוגתיה
דיך ופסול אתה לרין דייך ולזה תרצה שידונו דין זה חכמים אחרי' שאתם מובעים
בדבר לז"א לא על המלך וכו' יר' העיוות הזה אינו למלך לבד שתאמר לחכמים
טידונו דין זה כי העוות הוא לכל העמים ולכל השמים ולא לבד לעומדים לפניך אלא
אשר בכל מדינות מלכותך אי"כ אפי' מהמדינות הרחוקות לא תוכל להביא דייכים
לדין דין זה כי כולם מובעים בדבר וכתן טוב טעם לאשר כולם מובעים בדבר
באומרו כי יצא דבר המלכה וכו' באמרם המלך אשורוש שמלך בכל הכיפה אמר
להביא את וסתי וכו' ולא קבלה לבא כי אמרה שהיא מלכה וסתי ושמלכותה אינה
מפני שהיא אשת המלך אלא בטביל שהיא בת מלך ואפי' שתעבור קול שלא ידברו
עוד בדבר הזה זה לא יתכן כי היום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי לכל שרי המלך
אי"כ דבר גדול ופרשה גדולה כזאת טוב עשית שהכעסת כ"ז ז"ט וכדאי בזיון וקצף
יר' כדאי הוא הבזיון שעשתה לך לקצף הגדול הזה אשר קצפת שאלמלא לא היתה
כועס כ"כ לא היה כיכר גדול החטא והיו מליצים בעדה כ"ט שהיא מלכ' ודבר המלך
אשר היה ביד הפרויקים תמיד כש"ל אבל אחרי שכעסת והתפעלת כ"כ אם לא
תנקום כעסך יהיה בזיון הרבה או מכל לומר וכדאי בזיון וקצף כלומר תפסיק
המשך הבזיון והקצף הזה ודי שלא ימשך דור אחר דור ובמה תוכל להפסיק אם
על המלך יר' עתה הואיל וכולנו שוים בדין זה כקטון כגדול אי"כ לא נוכל לפסוק
דין זה כי כולם מובעים בדבר אי"כ אחר שכולנו שוים חוזר הדבר לראש לחתוך הדין

הנה על ירך שאתה הוא מלכינו לז"א אם על המלך טוב הבחירה בדרך בתונה עתה
 שאת הוא הראש ואם יטב בעיניך לעשות הדבר הזה והוא שיבא דבר מלכנו מלפנינו
 שהוא אמר המלכה ושתי וכו' לז"א שבפני לא תזכר עם מלכות כלל אפי' שתהי' בת
 מלכים וכו' ויכתב בדתי פרס ומדי למה כדוי שלא יעבור החוק הזה ויטב לדור דור
 עד עולם ועוסקה הוא אשר לא תבא ושתי לפני המלך כי אולי בביתך יזכרו רחמיו
 עליה בראות' יפיה אלא תהרב במקומה אנ' כוכל' לומר שלא תעבור ושתי על דבר
 המלך אשר בזה להביאה ולא רבקה לבא אלא תבא אה"כ מלכותה יתן המלך וכו'
 וכל זה אפי' אמר'ך אם יטב בעיניך כשה' אם על המלך טוב תעשה ואם לא הבחירה
 בדרך וכו' לא נשאר עם אדם עליו עליו ונשאלמה עכתי' כמשה' ויטב הדבר בעיני
 המלך ופ' ויעש המלך כדבר ממוכז זהו הכוץ לפרש ליטב המדרש הזה:
ביצא כחזור לעכונינו לפי' שממוכז הוא המן אף כי למדרש שממוכז הוא רביט
 יוצא ג' בטוב הנה שנתן טוב טעם אף העיוות לא היה למלך בלבד אלא
 לכל העמים והערים ואמר שכל אנשי נסי ההמון יבזו בעליהן בעיניהן וז"ס כי יבא
 דבר המלכה על כל הנשים וכו' כמ"ס ואמר עוד באמרם כי ה'לל באומרן אם
 חוזר לנשים אלא שחזר האמירה בזאת לבעלים והוא שבעיניו חזקתם
 בעיניהן ע"כ שלא בטובתם להיות שומעים חרפתם ואין להשיב כי ישאו קו' בעצמם
 כשיבזום נשיהם ויזכרו את המלך ויזכרו את המלך בכל הכיפה אמר להביא את
 ושתי וכו' ולא רבקה לקיים דברו וכי אכחו יותר טובים מן המלך זהו הקו' שיעשו
 המומי העם וג' לכל שרי המלך אפי' שהם לא יספרו הדבר הזה לנשים' הנה יפת חן
 את פיהם ויאמרו מבלי שיגיד להן שכבר שמעו דבר המלכ' ובפ' כדאי בזיון וקצף
 להמון העם והערים כמ"ס אפי' שרבוך לעבור על פשעה אפי' ראו לתיקון
 העולם' או באמר וכדאי בזיון וקצף כדאי הוא הקצף הזה אל הבזיון הזה ועשית
 הטוב והישר ומעתה דרך ארץ לפסך חמתה מלך מכל דר':
אם על המלך יר' דבר כזה כריך שיבא מיד לכרוז מלפניך לפרסם הדבר
 וא"כ שיכתב בדתי פרס ומדי שיבא לזכרון להורות כי דת לפרס ומדי וכו' וצריך
 לכתב כדוי שלא תעבור הדבר וישכח כמת' מלב' באורך הימים והזמן וז"ס ויכתבו
 בדתי פ' ולא יעבור כמ"ס ומה הוא אשר יכתב אשר לא תבא ושתי וכו' ומלכות' וכו'
 יר' כי המלך בזה שהואיל ולא באה כדברו שלא תבא לפניו עוד כש"ל וענש ומלכות
 יתן המלך לרעותה הטובה ממנה ואמר הטובה ולא היפה כי הרי אבתר היתה
 מארבע י' פיות כמ"ס זל שרה רחב אביגיל אסתר לפי שאסתר ירקרקת הית' ולכ"פ
 מוכיז את ושתי במקומה כמ"ס במרא ולכך ה"ה לרעותה הטובה במעשי' כי למלך
 ראוי לו שלא יחזור כ"כ על היופי אלא על כשרות מעשיות ומה שלא חשבנו חוה עם
 היופיות מפני שהיא היתה מעשה ידיו של הקב"ה כן כתבו התוספות:
ונשבע' ויטב' וישראל' וכשמע שתגס המלך וכו' יר' אתה המלך כריך כדוי
 שג"כ ישמע הדבר בכל מדינות מלכותך לשלוח
 מפרים כדוי מודע הדבר אשר יעשה בכל מלכותך אינה קטנה שירעו איש מפי
 אים

ישע אלהים

איש כי רבה היא אם לא על ידי הספרים שתשלח וכששמעו מה סגורת חומר יפול
על הכתובים אמת מות וכל הכתובים יתנו יקר לבעליהן למקטון ועד גדול ירצה אפילו
סהרולה והשררה תבא מצדה לבעל עכ"ל בהיות הוא אשה הוא ימשל בה והנה
בראות המלך והשרים את העצה טען לתיקון כל העולם ישר בעיני המלך וכל
השרים ואחור לא שב ריקם עבתו ויעש המלך כדבר ממוכז הואיל ודבריו טובים
וכחמים הנה טכונתו כעשה ושהמלך הוא העשית כדברו ולא הוא כי הוא אמר לו
אם על המלך טוב ובה לא נשאר עליו טום עון אשר חטא: וישלח ספרים וכו' להיות
כל איש טורר בביתו וכו' כ"ט שאפי' יהיה מי שיהי' ומשל באשתו בשרה ולית דומחה
בידיה וז"ל כל איש וכו' שאפי' שתהי' אשתו גדולה ממנו במדרגה והוא נכזה עכ"ל
יהיה טורר בביתו: או יתכנן טכונה טאם אשתו לא תחפון לטרתו ולעשות חפכו
ורכנו טהוא יהיה שליט ברוחו ליסרה ולכופה ואין כורך טילך לטרים או לפופטים
כי קרחה בביתה פדטכא הו' ז"ל טהוא יהיה השר בביתו וטורר באשתו:

ובמדרש ומדבר כלטון עמוטאם יהיה אדם פרטי ואשתו מריית יהא מדבר עמה
בלטון פרטי ע"כ יוש לראות כי מה הועיל בתקנתו טידבר והאשה
לא תבין אם כן על כרחו טידבר עמה כלטונה ויש לומר טרזנו טאם
הוא פרטי וכו' טיכוף את אשתו שתלמד לטון עמו כדי טיהא מדבר עמה כטירנה
בלטונו ולא יטרת עמו ללמד לטונה וכן לפי רטי זכרונו לברכה טאמר טיהא
כופה את אשתו ללמד את לטונו אם היא בת לטון אחר ע"כ: ועדין קטה כי מכוון
לו לבעל טמאח' לרוע הדראש הזאת אלא ככראה דרריט טמוכין להיות כל איש
טורר בביתו ומה תהיה השררה אשר תכוף אות ללמד לטונו כדי טיהא הוא מדבר
בלטון עמו כדי טלאיכבר עליו להפוך לטונו ומכאן עזר למדרש טממוכין הוא רטי
כי טינוי ההרגל דבר קטה וכבר וזה לפי טהיה נטוי לטרות ולא היה יכול לכופה
לדבר בלטונו וע"ן כן כמ"ט טאם היה המן מה לו טידברו בלטונם או בלטון
כטיהם:

אחר הרברים האלה יר' כי תקף ומיר ניחם על הרעה כי ידוע הוא כי
כל אחר הוא סמוך וכל אחרי מוטלב כטוך חמתו
ביטוב רעתו זכר את וטתי ואת אשר עשתה וראה כי לא היתה חייבת מיתה פימה
טלא באה על ואת אשר נגזר עליה היה דבר יוכח מן ההקט לבא ערומה לעין כל
ושתגלה ערותה וחרפתה בקהל רב ולזה מיאכ' כי המית היתה יותר טוב מהחרפה
ההיא: או יר' אחר טנקטה כי אחר טירוע הוא כי כל אחר סמוך אכמה זכירה
טייך בדבר סמוך כי זכירה היתה בדבר הנטכח מלב לאורך הזמן אשר עבר:
אלא ככראה כי זכר את וטתי ר"ל מאיזה זרע באה כי הקב"ה גזר על כבוד נאמר
והכרתי לבבל טם וטאר וכין וככד וזאת הית' נטארת מטארית הפליטה וככר כי
באה עת פקודתה עתה למה כי ראה את אשר עשת' טלא היה כדאי להורג' כי יסור
אותה מבביר' אלא ההרגיה היתה בטביל ואת אשר נגזר עליה מן הטמים כי כפי
הדין לא היתה חייבת מיתה הטחת זאת אלא טהיתה נטיבה להקיים ה' את הגזירה
אשר

כך נגזר עליה ולכך לא הרג את החכמים אלא טרדן כמסרזל בסביל מהם הן
גרמ' בזקוי' ומג' לין חוב' על ידי חייב ואם דוד מרשעים יבא רשע ולכן רחמי קירי
אל תהי בך כרי מלא אהי' נחטב לחייב כסרזל ומג' לין חוב' וכו' ולכן האדם הטוב
לא יעשה רע לעולם :

ובמסכת מגילה איתא ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה כסם מעשתה
כך נגזר עליה הנה כי הוקפה לו הכפל שבכלל הגזרה היא
העשי' מאם לא עשת' שום דבר לא היה נגזר עליה ההריג' אשתתרו כסם מעשת
וכו' ר' ל' מרה כנגד מרה זכר את ואתי ואת אשר היתה עושה בבמות ישראל ביום
הסביעי ואת אשר נגזר עליה מן השמים ג' ביום הסביעי זהו שאת' כסם מעשתה
כך באותו היום גם כן נגזר עליה :

ויאמרו "ויפקד יר' כיון טראו בעריו מהיו משרתיו את כערו כמ' וסאמ' רבי
יוחנן סכל אותם המנים מעשה סנהרבה ואתי עד פעה
סנסכסה אסתר למלכות לא טככה חמתו של אחשורוש התיבון והכתוב בסוף בסוף
אין כתיב סכיכ' סא' ג' סכיכ' כי אמרו לו אל תראו על מה שעבר ססבר חלף הלך
לו אלא מעתה התיקון הוא סיב קסו למלך בערות בתולות וכו' ואם באולי תמצא כע'
אשר תיטב בעיניך פתהי' ראויה למלך תחת ואתי ובזה תפסח את ואתי :

אויש יהודי היה בשטן הבירה ושמו מרדכי וכו' יר' כירוע הוא כי האדם
הסוכן ויוסב את רשעים סלומד ומעשיהם כמס' ויתערבו בוים
וילמדו ומעשיהם לזה הפסוק מספר בסבחו טעם היות סהוא לברו היה בשטן
הבירה מהוא ארמון המלך ואיט' אין בכל הארמון בלתו עכ' ושמו מרדכי ככוחו
אז ככוחו עתה וכמו ספירם הראב' ז' ל' שבטער המלך היה קודם אסתר ועל כן
היה דר בארמון עכ' . אזי אמר כי אפי' סכל אנשי עירו הנמצאים בשטן כהנה
מסעודתו של אחשורוש ואפי' מהוא היה שוער המלך והי' מן הראוי לסמוח בסמחת
מלכו עכ' לא נגרר אחריו וארר בא הי' מזהיר אותם כסרזל זהו סאמר ושמו מרדכי
לא נסת' סמו' לזה יחסו כ' מס' בן יאיר בן סמעי בן קיס וכו' . יקשה למה לא
הזכיר את סאול אחר שהזכיר את קיס אביו כי משיה' ה' הוא אלא הנרא' כי אחר
מהוא היה נסבה לכער הגדול הזה סבא על כל ישראל שאילו היה תקי' דבר שמו' א'
כמס' לו לך והכית והחרמת וכו' ולא היה משאיר מהם משתין בקיר לא הי' הכער
הזה ועכ' מקיס דבר עברו סאמר זהמתה מאיט' עד אשה מעולל ועד יונק וכו'
אפי' מהוא לא עשה והשאיר את אגב אשר אגב השאיר אחריו קללה את המן הרע
הזה כסרזל הקיס הסי' בן בנו של סאול שהוא מרדכי סכעט' על דונקמ' בסאדיית
עמלק ובהמן ורוב בניו כסרזל כמנין רוב ובסביל זה לא זכר את סאול פה :

ובמסכת מגילה קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי לי . ימיכי הלמא
מבנימין קאתי וכו' ר' יוחנן אמר לעולם מבנימין קאתי ואמאי
קרי ליה יהודי עלמס' סכער בע' א' סכל הכופר בע' א' פקרא יהודי כדכתיב אית
גוברין יהודאין . עכ' . וקשה דמדברין מטמע סדיאל חתו' לא היו מסבטי יהודה
נהלא

והלא פסוק מלא הוא ויהי בהם מבני יהוד' דכיאל חמו' אם כן הדר' קושיא לרובתיה
והנכון לתרץ קושיא זו ולשבח המאמר כולו כי זהו מחלוקת במסכת סנהדרין
בפרק חלק ויהי בהם מבני יהודה אמר רבי אלעזר כולם משבט אחד
רבי שמואל בר כחמני אמר דכיאל משבט יהודה חכניה מישאל ועזריה משאר
שבטים היו' וקשה כי בשלמא לר' אלעזר כיחא רהא בפירוש אתמר חלא לרבי
שמואל בר כחמני מנין לו שחולק על ר' אלעזר כי הלא ארבעתם ככללי' יחד בתוך
הפסוק: ונראה שר' שמואל הוקשה לו בפסוק שאם בא להגיד לנו על דכיאל
חמו' שהיו משבט יהודה לבר הי"ל כדרך המוסיפין על דבר ויהי וכו' דכיאל וחכניה
ומישאל ועזריה ח"כ אחר שהפסיק בין כל אחד ואחד ודאי בא ללמדנו שכל א' ואחד
היה משבטו כמו שאמר חכניה מישאל ועזריה משאר שבטים היו דכיאל הואיל ותוא
קמוך לבני יהודה דרטינן ממוכים והוא לבר משבט יהודה ופירוש הפסוק כך ויהי
בהם מבני יהודה דכיאל חכניה מישאל ועזריה משאר שבטים היו כמ"ע אח"כ רבי
יוחנן אדרא לטעמיה דר' שמואל בר כחמני וסובר כמותו ולזה אמר על שם שספרו
בע"א וכו' כרתיב איתי גוברין יהודאין הרי שאפילו שלא היו כולם משבט יהודה
בלתי דכיאל לברו על שם שספרו בע"א נקראו יהודאין וכמ"ע רש"י ז"ל וקושיא דקרא
לאלהך לא איתנא פלחין כלומר תדע למה נקראו וככלו כולם בשם יהודאין על
שם שאמרו לאלהך וכו' וספרו בע"א זהו הנראה לע"ד לישב הטעם מאמרים
ורשי ז"ל תרץ באופן אחר והוא ככונן ג"כ ואמר שלעולם מבנימין קאתי כאומר
איש ימימי ומ"ע איש יהודי על שגלה עם גלות יהוד' שכל אותן שגלו עם מלכי יהודה
היו קרויים יהודים בין האומות ואפי' שמשבט אחר הם עכ"ל
אשר הגלה יר' כי זה הפסוק רבוק עם מה שאמר איש ימימי קמוך ליה אשר
אשר הגלה מירושלים לומר שלעול' מבנימין קאתי ומה שקראתי
אותו קודם איש יהודי הוא על אשר הגלה מירושלים עם הגולה וכו' ולפי שהגולה
היתה מיהודה היו קוראים אותו איש יהודי באומות וזה מסכים לפירוש רש"י:
ובמסכת מגילה אשר הגלה אמ' רבא שגל' מעצמו וקשה כי מה לי אם גלה
מעצמו או גלו אותו בעל כרחו ועוד מנין לו שגלה מעצמו
חלא שרבא הוקשא לו בפסוק דלאו ריש' סיפיה ולאו סיפיה רישיה שאם בא ללמדנו
שלא כטעה באומר קודם איש יהודי היה בשו"ץ וכו' שהיה מקודם הגולה הי"ל
אשר הגלה כבוכר כאמר מלך בבל מירושלים עם הגולה וכו' ועוד אשר הגול' מיותר
אחר שקודם ג"כ אמר אשר הגלה י' לזה תרץ שבאומר אשר הגלה מירושל' ללמדנו
שגלה מעצמו ומ"ע לעיל היה בשו"ץ שכו' מקודם הגולה כך הוא כשר"ל במדרש
למה שני פעמים אשר הגלה גלה עם גלות יכניה מלך יהודה ואח"כ חזר לירושלים
והגלה אותו שנית כבוכר כאמר עם גלות אחרונה עכ"ל הנה כי מ"ע קודם אשר
הגלה כבוכר כאמר וכו' הוא שהגלה אותו עם גלות אחרונה ולא גלה בעצמו ובה
ללמדנו חסידותו שעם הגולה הא' גלה מעצמו לשתק עצמו בהצתתם של ישראל

זרשי זל פירם דרריים לה מרלא כתיב אשר היה מן הגולה וכו' וכתוב אשר הגלה עם הגולה משמע שלא היה כשאר ישראל שגלו בעל כרחם והוא גלה מעצמו כמו שפעה ירמיה שגלה מעצמו עד שאמר לו הקב"ה לחזור עכ"ל:

ויהי אומן יר' כירוע הוא כי מדרך הגולים שלא יוכלו לעשות רצון קונם שלבם בל עמם אבל מרדכי עכ"ל אשר הגלה והיה גולה לא הניח מלעסוק בתורה ובמילות חסדים ז"ט ויהי אומן את הדסה ונקראת הדסה כמ"ל והוא עומד בין הדרכים ומה שמשלו הדריקים להרם הוא כי כמו שההרם קיץ וחורף עלהו לא יכול והיה עליהו רענן כן הדריקים יש להם חלק בעה"ז ויש להם חלק בעה"ב ג"כ ז"ט שאקתר אפי' שהי' יתומה ואיך לה אב ואם שידריכו אותה עכ"ל מעצמ' היתה דרכת ויתכן שאומר והעברה ית' ויפת מראהו וכו' להורות על חסידות מרדכי שאפי' שלא היה לה אב ואם והיא ית' ועובת מרא' עכ"ל מרדכי אברה על עצמו כבתו ז"ט לו לבת להטוותה לבתו כאלו היתה בתו:

ובמגילה ויהי אומן אר' יודן שפעם אחת חזר על כל המניקין ולא מצא לאקתר מנקת והוא היה מניקה י' וכשדרסה ר' אבהו בביבורא גחיק כבורא אמר להו ולאו מתכיתא היא חלב הזכר טהור עכ"ל הכה לפי דבריהם ויהי אומן יבא בעצם שהוא היה מניקה שאל"כ הי"לל ויהי מגדל את הדסה או באופן אחר:

ובמדרש מגילה כי איך לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לי אמר רב אחא עברתה מת אביה ילדתה מתה אמה: לו לבת תאבא משום ר' מאיר אל תקרי לבת אלא לבית וכך הוא אומר ולרם איך כל כו' אם כבשה ח' ותהי לו כבת עכ"ל: וראוי לתת לב א' אכראה שהוקשה לבעל הגמרא הכפל כ"מ כי איך לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לי א"כ יראה חיזה משתיהן מיותר ויקשה חלוקה זו למה לי שכן דרך הגמרא וא"ת שהוקשה לו גם שניהם יחד זה לא יתכן כי הלא היה צריך לומר באיזה זמן לקחה ולמה הוא היה אומן אותה: ב' לתשובת רב אחא עדיין הקושיא במקומה עומדת דאי לא אתא הפסוק אלא לאשמועינן דבר זה א"כ ובמות אביה ואמה למה לי: ג' מכין לו לרבי מאיר שלקחה לו לבית חיומר כפשוטו כ"מ לעיל מה בת אקורה וכו' זאת נעוה אחרת לדברי ר' מאיר אם כן איך נלקחה למלך אם היתה בעולת בעל כי אחשורוש לא גזר אומר אלא על הבתולות כאומריו ויקבצו את כל כערה בתולה:

והנראה לתרץ שבעל המאמר ראה שכי איך לה אב ואם הוצרך לתת טעם לוידי אומן וכו' ובמות אביה ואמה הוצרך לומר על הזמן אשר לקחה מרדכי א"כ לכאורה נראה שמתיהן הוצרכו לזה הקשה כי למה הביא שתייהן שבאחת מהן יובן כל הוצרך שהיתה יתומה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי וכו' לזה בא רב אחא והסיב שמה שאמר ובמות אביה ואמ' הוא על הזמן אשר לקחה כאומריו ובמות אביה ואמה לקחה וכו' ו'ס יובן שאחר שמתו אבי' ואמה כי איך לה אב ואם אם כן מה שאמ' כי איך לה אב ואם לא בא ללמדנו שהיתה יתומ' מאב ומאם כי מממשעת ובמות אביה ואמה ילפינן לה שהיתה יתומ' אלא בא ללמדנו שלא היה לה מעולם

ישע אלהים

כִּי־אֵלֹהִים אֲבִיבִים הֵם וְלֹא־יִשְׁעוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 מִרְדֵּכִי לִקְחָה לֹא־לֵבֶת בְּרִאֲוֹתָיו הַעֲבַמְתָּ כַּפֶּסֶת הַזֶּה יְרֵאֵם מֵאִיר הַקּוֹקֵה לֹא־כִי מִלֵּת לֹא
 הוּא מִיּוֹתֵר כִּי אַחֵר מֵאִמֶר לִקְחָה מִרְדֵּכִי לֵבֶת וְדָאִי שְׂהוּא הַלְקוֹחַ וְלֹא אַחֵר לֹא וְדָאִי
 שְׂמִרְדֵּכִי לִקְחָה לֹא לַעֲבָמֹו שְׂמִלֵּת לִקְחָה הוּא לַסּוּן קְדוּסִין כְּסֵה כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה זָם
 וְ בִימְאִיר אֵל תִּקְרִי לֵבֶת שְׂתַחֲסוּב כִּמוֹ שְׂפִי לַעֲשֵׂל מֵהַבֵּת אַחֲרָה וְכוּ אֵלֹהִים לֵבֵית
 וְעִרְיָן קֶסֶף כִּי הַפְסוּק אֲמִיר בְּפִי לֵבֶת וְלִמָּה הוֹצִיא הַפְסוּק מֵהִבְכָּתוּ בַּסְבִּיל יִתּוֹר
 מִלֵּת לֹא־וְכוּ לִזְהָ הַבִּיֹא רֵאִיהִ כִּי לֵבֶת גַּב יִקְרָא אִשָּׁה זָם וְכַן הוּא אֲמִיר וְלִרְט
 אִין כֹּל כִּי אִם כְּבִשָּׁה אַחֵת וְתֵהִי לֹא כְבַת וְיִדְוַע הוּא שְׂהַכּוֹ הִיֵּה עַל אֲוִרִיהַ וְבַת שְׂבַע
 וְלִמָּה שְׂהַקְשִׁינוֹ שְׂאִם הִיֵּתָה בְּעוֹלָת בַּעַל כִּמֵּן ר' מֵאִיר אֵלֵךְ אִין לִלְקַחְהָ כּוֹכֵל לֹא־מִיר
 שְׂהַמֶּלֶךְ כּוֹה לִקְבֹץ נְעוּרוֹת בְּתוֹלוֹת וְעַל הַרּוּב הַנְּעוּרוֹת שְׂלֹא הַגִּיּוֹעוֹ לְהִיּוֹתָם בּוֹדְרוֹת
 הַכּ הַבְּתוֹלוֹת וְעַל זֶה קָמְכוֹ הַפְקִידִים כִּמְעָה וְבַהֲקַבֵּץ נְעוּרוֹת רַבּוֹת וְכוּ וְאִינוֹ אֲמִיר
 וְבַהֲקַבֵּץ בְּתוֹלוֹת כִּי מִכִּין יִדַּע אִם הֵם בְּתוֹלוֹת אִוּ בְּעוֹלוֹת אֲבָל הַמְכוֹ עַל הַרּוּב כִּמֵּן
 וְלִפִּי שְׂאִסְתֵּר הִיֵּתָה עִרְיָן נְעֵרָה לִלְקַחְהָ בִּין הַנְּעוּרוֹת וְלֹא חֲסָפוֹ לְהַבִּיא כֹּל הַנְּעוּרוֹת
 אֲוִלִי וְהִיוּ בְּתוֹלוֹת כִּי הַמֶּלֶךְ כְּשֵׁי־כַב עִמָּם אִם הִיא בְּתוֹלָה יִמְלִיכָהּ לֹא וְעִרְיָן בְּעָה

בְּמִקְוֹמוֹ כְּפִרְסָהּ בְּטוֹב אִין לְאַחֲסוּרוֹם יִשְׂרָאֵל אַחֵר הִיֵּתָה בְּעוֹלָה וְכוּ:
 וְהִי וְתֵיטֵב לֹא הַגִּידָה הֵנָּה יִבְאֵר כִּי אִף שְׂהַמֶּלֶךְ כּוֹה לִקְבֹץ נְעוּרוֹת
 בְּתוֹלוֹת בְּזִמְן הַלְקִיחַ לְקַחוֹ עַל הַסֵּת הַנְּעוּרוֹת
 כִּי אִין יִדְוַע הַפְקִידִים הַבְּתוֹלוֹת אִוּ הַבְּעוֹלוֹת לִזְהָ אֲמִיר וְבַהֲקַבֵּץ נְעוּרוֹת רַבּוֹת וְלֹא
 אֲמִיר נְעוּרוֹת בְּתוֹלוֹת כִּי הִיֵּה נַעֲלָם מֵהֶם אֵלֹהִים שְׂקָתָם נְעֵרָה הִיא בְּתוֹל אַחֵר שְׂלֹא
 בְּגֵרָה וְלִכֵּן וְתִלְקַח אֲסִתֵּר כִּי רֵאִו אֲוִתָּה שְׂהִיֵּה נְעֵר גַּם כִּן וְאִשָּׁה קוֹרֵם וְהִי בַּהֲפַמְעַ
 דַּבֵּר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וְהוּא שֵׁי־קַבְּצוֹ אֵת כֹּל נְעֵרָה בְּתוֹל אֲבָל הַפְקִידִים בְּזִמְן הַאֲסִיפָה
 קַבְּצוּ אֵת כֹּל נְעֵרָה זָם וְבַהֲקַבֵּץ נְעוּרוֹת רַבּוֹת וְתִלְקַח וְכוּ וְתֵיטֵב וְכוּ יִרְ שְׂהַגִּי שֵׁי־עַר
 בְּלִבּוֹ בְּכֹל הַנְּעוּרוֹת הַנְּקַבְּצוֹת שְׂאִסְתֵּר הִיֵּתָה יוֹתֵר רֵאֲוִיהַ וְהַגּוֹנָה לְמַלְכוּת מִכּוֹל
 וְדָאִי שְׂהַמֶּלֶךְ יִבְחַר בָּהּ וְלִזְהָ וְיִשְׂכַּח וְאֵת נְעוּרוֹתָי לְטוֹב וְכוּ יִרְ שְׂהוּא עֲשֵׂה שִׁינּוּי
 לְטוֹב אֲפִי לְנְעוּרוֹתֶיהָ לִמָּה כִּי יִדְוַע שְׂהִיֵּה תֵהִי בֵּית הַנְּכָסִים כְּלֹא־מִיר שְׂהַמֶּלֶךְ יַעֲשֵׂה בֵּית
 מִמְּכָה מִכֹּל הַנְּכָסִים וְלִמְעַן אֲסִר אַחֵר שְׂתִמְלֹךְ תִּגְמַלְהוּ אֲסִתֵּר חֲסֵד לֹא הַגִּיד אֲסִתֵּר
 וְכוּ יִרְ כִּי מִרְדֵּכִי כְּשֵׂרָאָה שְׂלַקְחוֹ אֵת אֲסִתֵּר פְּקִידֵי הַמֶּלֶךְ כּוֹה עֲלִיהַ אֲסִר לֹא תִגְיֵד
 וְכוּ לִמָּה שְׂאִם תִּגְיֵד שְׂהִיא יִהְיִיתִי כֹּל הַנְּעוּרוֹת אֲסִר עִם וְבִפְרִט בְּנוֹת מַלְכִים וְסָרִיסִים
 יִלְעָבוּ עֲלַי וְבַזָּה יִרַע לִבִּי וְלֹא תִאֲכַל וְלֹא תִשְׂתֵּי וְתִשְׂאֵר כְּחוֹסֵה וְרִזָּה וְבַהֲגִיעַ תּוֹה
 הַלִּיכֵת לְמֶלֶךְ וְדָאִי שִׁימְאִסְנָה הַמֶּלֶךְ וְתִשְׂאֵר לְשַׂפְחָה לְמַלְכֵי אֲסִר תִּמְלֹךְ לִכֵּן מִרְדֵּכִי
 בְּחַר בְּרַע בְּמִיּוֹעוֹ שִׁיּוֹתֵר טוֹב שְׂתִמְלֹךְ הִיא וְלֹא תִשְׂאֵר לְשַׂפְחָה כְּחִרְפַת לֵאמֹר זֹאת
 הִיֵּת כּוֹנֵנָתוֹ בְּאֲזִמּוֹ כִּי מִרְדֵּכִי כּוֹה עֲלִיהַ וְכוּ ר"ל בְּסְבִילָה לְטוֹבָתָה וְהַשִּׁית עִם בְּלִב
 מִרְדֵּכִי הַצִּיּוּן הַזֶּה לְהִיּוֹת תַּשׁוּעָה כְּפּוֹל לְיִשְׂרָאֵל הִיֵּה הַמֶּן יוֹדַע שְׂהַמֶּלֶךְ יִהְיִיתִי
 קוֹרֵם כֹּל דְּבָרָיו הִיֵּה יוֹעֵץ תַּחְבּוּלוֹ לְהוֹרֵג כִּמוֹ וְסִתִּי וְגַם הַשִּׁית בְּחִכְרוֹ הִיֵּה מְרַמֵּה
 לְכֹל אַחֵר וְאַחֵר כִּאִילוֹ הִיֵּה הִיֵּת מְאֻמָּתוֹ כְּשֵׂרָאֵל וְלִזְהָ לֹא שְׂאֵל עִם אֲוִמָּה מֵהַאֲוִמּוֹת

ובכל

ובכל יום ויום * ובהגיע תור הכה מגיד לנו הכתוב גדול חריכותו בה שכל יום ויום היה מתהלך לפני חצר בית הנסים אולי שתקוטטו עמה הנסים על שתיקתה ועל מיאונה לומר אי מזה עם היא ומולדת' אפי' לרעת את שלום אסתר כי היה מפחד פן תקח דאגה בסביל שהיתה בעול' כמו שפי לעיל ואם באולי ג' כמשמץ בשרה תוכחם ודאי שלא יחפוץ בה המלך אבל בהיותה בשל' ובשמח' היא בספק אם יקחה בשביל יפיה ולא יחוש בסביל שתהיה בעולה או יתכן על דרך טוב אחרית דבר מראשיתו רוצה לומר תרצה לרעת אם יהי טוב אחרית הדבר אשר תרצה לרעתו תרא' ראשיתו ומהראשית תרע האחרית אם טוב ואם הפכו לכך בכל יום ויום מרדכי מתהלך וכו' לרעת את שלום אסתר ובה ידעמה יעשה בה באחריתה אשה לרעת את שלום אסתר וכו' ולראות אם היא בשלום עם כל הנערות ומה יעשה בה מהכבוד שאם יכבדו אותה ולא יקבחו בה ודאי שאחיהתה להיות מלכ' כמ' : ובהגיע תור נערה וכו' אחר היות לה כדת הנסים יב חורפ' ומה היא הדת ששה חרשי' במץ המור וששה חרשי' בפמנים ובתמרוקי הנסים :

ובוהי בערב יר' תדע למה עשה זה הדת לנשים כדו שתבאנה ברצונן אל המלך אחר היות לה וכו' ובזה הנער' בא' אל המלך מרצונ' באלו הפתווי' וכולי האי ואלו כי כולן יודעות כי לא ימליך בלתי לנער' אשר תיטב בעיניו והנשארות תשארכ' לחרפ' וקלס לזה הקדי' לעשות הדת ההיא וגם כל אשר תאמר ינתן לה וכו' יר' אם תזנה להביא כל איש יודע לנגן בסבל וכיכור וכל מיני זמרה לשמחה ינתן לה וכו' ותדע למה כל אשר תאמר ינתן לה בסביל שבערב היא באה ובבקר היא שבה ובכך דמה כבוד' לחזיר גנות ומנוחתה לכל עובר ובביאת' תבא בראגה על כרחה שלא בטובתה ולזה להפיג צערה כזה שכל אשר תאמר ינתן לה וכו' :

ובמסכת מגילה איתא אר' יוחנן מננותו של אותו רשע למרדכי שבחו שלא היה משמש מטתו ביום עכ' הוקשה לו כי מה בא להודיענו זמן ביאת' ושובה ומה תועלת ספור בכך' אלא בא ללמדנו מתוך גנותו ומה הוא גנותו שהיה בועל נשים ומשלח כמ' רש' זל שבחו שלא היה משמש מטתו ביום הכה בפ' שבנות ואיסור יש למי שמשמש מ'ב שאפי' הרשע היה כזה בכך : ובהגיע' ותלקח הכה למה שצווי המלך היה לתת לה ככל אשר תאמר כדו שתבא ברצונ' אל המלך לכך אסתר לא בקשה דבר שאם הית' מבקשת פ' היה נרא' שמרעת' הולכת ליבעל לבגוי בלתי אשר יאמ' הגי סרוס המלך שהוא היה אוסר אותה ועל כרח' הית' הולכת לו ועל כרח' הית' נבעלת כשרזל כדו שמרדכי יעל לסבב עמה שאשת איש שנאמ' לארמי מותר לבעל' כ' בעה' ועכ' קט' עמה כדת הנס' כראוי חן וכבוד יתן ה' ותהי אסתר נשאית חן בעיני כל רואיה ומכאן ג' ראה שאסתר ברוח הקדש נאמרה כשרזל בבמרה ותלקח וכו' :

במסכת מגילה אמר רב חסדא ירח מהבוק כהנה מן הבוק ע"כ הכה שהוקמה לו כי אחר שאמר בחודש העשירי מאי אתא לאשמועינן שהוא חדש טבת דזיל קרי בי רב הוא אלא בא ללמדנו שמה שמעו כווננו שאסתר תלקח בחדש העשירי למה בשביל שהוא חדש טבת ויש טובה והכא בירח זה במה שהבוק כהנה מן הבוק בו והוא לסיבה שב כל החדשים האחרים ישתנו מזגי וטבעי האנשים כי יש אנשים שטבעם חם או קר ולא יתנו מן הבוק ההפכי לו אדרבא יצבו צעדי אולם אבל בירח הזה אפי' שהיו גופים הפכיים וכדרייש זה לזה כהנים זה מזה כ"ט ירח מהבוק כהנה מן הבוק יר' חזיה גוף מיהיה :

ויאהב המלך : ויעש המלך משהיה : במסכת מגילה אמר רבא ברקס למעו טעם בתולה טועם טעם בעולה טועם ע"כ ויל מינין לו לרבא לדרוש הררפה הזאת מן הפסוקים אלא טקפה כי אחר שאמר הפסוק קודם ויאהב המלך וגו' איך אמר ח"כ ותשא חן וחמד לפניו מכל הבתולות כי החן והחמד לא יתכן בלתי בתול' קודם שתבעל פי הוא משתוקק ליה בכל עת למלא' חפצו ורצונו ומרוב התשוק' החזק' בתוך קרבו תש' חן וחמד בעיניו של אדם עד שיקחנה וכשתבא לידו עושה חפצו ורצונו ויאהב אותה אחר כך ח"כ אחר שאמר ויאהב' וכו' שהאהב' הוא בין איש לאשתו כמ"ם ביבחק ותהילו לאשה ויאהב' וכפ' אמר דהפ"ה כפלאה אהבתך לי מאהבת נשים ח"כ אחר האהב' איך יתכן לימא חן וחמד למה אמר רבא כי אחר עלקחה היה משתוקק אליה ונושאת חן וחמד לפניו בשביל שאם היה מבקש למעו טעם בתולה טועם וכפ' האהבה בשביל שאם היה מבקש למעו טעם בעולה טועם וכמו שאמרו ז"ל על אילת השחר מה חילה מן רחמיך כר וכו' ולזה בראיתו הסבולה הזאת אשר היתה בה לא איחר מלשים כתר מלכות בראשה ולא התתן שישאל לה מאיזה עמ' הוא כי הכל עבדיו תהימי שתהיה ולזה מיד וישם כתר מלכות בראש' ואפי' שאסתר הוציאה ממנין הד' יפסות לפי שהית' ירקרקות כשר' ז"ל עכ"ז המליכ' תחת ושתי ר"ל במקום ושתי שהית' כחשבת בעיניו כ"כ כמו ושתי או יאמר שאפי' שאסתר היתה בעולה כמ"ם אחר שראה בה הסבול' שהיא לא הקפיד להמליכ' על היותה כבעלת לאיש אחר בשביל שהיא באה תחת ושתי ר"ל במקום ושתי שהיתה בעולה ולא בתול' וספר עוד שע"כ שישאל בעול' לשמחתו בה עשה משתה גדול וקרא אותו המשתה משתה אסתר והנח' למדינות וכו' ויתן משאת וכו' והכל להראות שמחתו ששמח עליה אפי' בהיותה בעולה כמ"ם ובמסכת מגילה ויעש המלך וגו' עבר משתיה ולא גליא ליה דלי כרבא ולא גלייה ליה שדר פרדסכי ולא גלייא ליה ובהקבץ בתולות סניתי וגו' איזל שקיל עשה ממרדכי אמר איך אשה מתקנא אלא ביוך חברתה ואפי' הכי לא גליא ליה דכתיב איך אסתר מולדתה וכו' : וקשה ח' כי מינין לו מעשיית המשתה היה בשביל שתגלה אליו עמה ומולדתה אימור כמו שפירש לעיל בשביל לשמח את אסתר ולהראות לה שהוא אהבה יותר מכל הנשים והבתולות ב' כי אחר שהמליכה לא לרעת עמה ומולדתה אחר שהוא לא הקפיד תהיה מי

סתהיה

פתהיה כי הכל עבדיו ומה לו בכך 'ג' אחר שמרדכי כזה עליה אשר לא תגיד איך
 מייעץ למלך ואמר שאין אשה מתקנא אלא בירך חברתה ואולי אחרת יקח
 לו בעצתו ולא טובה היא העצה אשר יעץ מרדכי בפעם הזאת: אבל כראה
 לתרץ שהוקסה לבעל המאמר כי את משתה אסתר מיותר לבמרי כי אחר שאמר
 ויעש המלך משתה גדול סמוך למולכו כשה קודם ויסס כתר וגו' וימליכה תחת
 זמתי וסמוך ליה המשתה ח"כ את משת' אסתר למה לי מלתא רפטיטא היא ועוד מ"ס
 ובהקבץ בתולות סנית ומרדכי יושב בשער המלך מה קשר והתחברות יש בין
 קבוץ הבתולות עם ישיבת מרדכי בשער המלך ועוד שכבר ידענו זה מפסוק דלעיל
 שאמר איש יהודי היה בשושן הביר' שהיה דר בארמון כמו שאמר לעיל ומאי אתא
 לאשמועינן לזה נרא' כי המלך מרוב אהבתו אותה רצה לידע מאיזה עם היא אולי
 תהיה מזרע המלכים כדיו שיוכל לדבר עמה כמו שראינו שפירטו חז"ל על פסוק
 ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה שהיה מדבר עמה על ידי תורגמן
 כפי חק המלכות לא שהוא היה מקפיד עליה תהיה מי שתהיה כי הכל עבדיו אלא
 לתכל' שאמרנו וזהו שאמר ויעש המלך משת' גדול את משת' אסתר וכו' ירצ' כי המלך
 עשה תחבול' לידע מולדת' בעשותו המשת' הגדול ההוא וקראו משתה אסתר אולי
 היא תצוה שיקראו לאיזה טר או לאיזה אדם ואח"כ יעשה חקיר' מאותו אדם ויתגלה
 לו האמת וכשלא גלת' הערים עוד לעשות הנחה למדינות כי אמר אולי איש ממשנן
 ולכן לא קרא' פום אדם אל המשת' כי איך לה מכיר זהו שאמר דלי כרגא כי מי
 יודע שיאמר של איש פלוני בעבורי תניחהו מכל וכל וכן במשאות אולי תאמ' לפלוני
 תרבה משאותו ובכך יחקור וידע ולא בלייח ליה ובהקבץ וכו' ירצה כי אחר
 שעש' כל זה ההשת' לותול' בלייח ליה קבץ בתול' סני' אולי תפחדו ויגלה לה וכשלא
 יכול לה בשום דר אזל שקיל עצה ממרדכי זהו שאמר ומרדכי יושב בשער המלך.
 יר' בעצת המלך כי גם שער הוא עצה כשה' ויאמרו כל העם אשר בשער וכו' ואמר
 יושב ירצה שהי' מיעץ למלך שיטב בעצתו כי אחר שלא בל' לו עם הקבץ הבתולות
 בודאי שלא תגלה עוד ז"מ איך איסה מתקנא אלא בירך חברתה ועם כל זה שעשית
 לא בלייח אס' כן למע תטריח עמך עוד ברבר הזה ובודאי' שמה' היה הסתיקה
 הזאת כמו שפירטנו לעיל:

ובהקבץ אין אסתר יר' כי אחר שהמליכ' קבץ בתולות סנית לתת לה

לפילגשים שיטרתו אותה כדרך המלכות וכו'
 ומרדכי יושב וכו' יר' אפי' שעלת' למלוכ' לא רצה מרדכי לבקם ממנה שתעש' שהמלך
 יעל' אותו למעלה יותר גדולה ומרדכי יושב בשער המלך כמו שהיה מקודם שאינו
 תאמר שיתנו למרדכי איזה מעלה מיד יבין המלך שהיא קרובתו ויודע הדבר לכל
 זשה ומרדכי יושב בשער המלך ואסתר ג' כלא רכתה מעצמה לגלות יעץ שמרדכי
 לא כתן לה רשות זשה' איך אסתר וכו' כאשר כזה עליה ולא רכתה לכשת מציונו אפי'
 אתו שעלתה למלוכה זשה' ואת מאמר מרדכי אסתר עושה כאשר הית' באמנה
 אחר שהיתה מפלה שהיתה תחת ידו כי איך לה אב' ואס' כך עתה ג' וכו'.

ובטררש

ישע אלהים

ובמסכת מגילה אמר רבה בר לימא משמיה דרב שהיתה עומדת מחיקו של
 אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי עכ"ל הנה כי
 הוקמה לו כי אחר שאמר שאין אקתר מגדת וכו' כאשר כזה עליה מרדכי ובראי
 אחר שלא היתה מגדת עם היות שמרדכי היה יושב בשער המלך ערוץ ולא נעמה
 עמו גדולה אחרת יותר לא גלתה כמ"ס הואיל ולא שמעה מפי מרדכי רשות להגדה
 א"כ ואת מאמר מרדכי וכו' למה לי לזה בא לומר כי ואת מאמר אינו ציווי אלא לסוף
 מציבה כשר"ל עשה בה מאמר מקודשת וכו' שאע"פ שלקחה אחשורוש עכ"ל לא עזבה
 למרדכי אישה אלא כאשר היתה באמנה אתו כן עתה גם כן ר"ל בעיני הנידות
 והטבילה שהיתה זהירה כקודם כשר"ל שהיתה מראה דם למרדכי וכו' וטובלת
 וכו' והטבילה שהיתה טובלת אינו בטביל שהיתה צריכה לכך שהרי קרקע עולם
 היתה אלא כשרש"ל ז"ל מחמת נקיות כדי שלא תהיה מאוסה לכדיק משכיבתו של גוי
 והתוספות הקשו והלא לא היתה עם הבחנת ג' חדשים שהרי בכל יום היה אותו
 רשע מצוי אכלה ותרשו שהיתה משמשת במוך עכ"ל :

בימים ההם י"ל מה קשור והתחברות יש בענין זה עם מה שלמעלה
 באומרו בימים ההם ועוד כי הילל קצפו בתנא ותרש אחר
 שהם שנים ועוד אחר שאמר בתנא ותרש למה חזר ואמר שני סריסי וכו' וכי אינו
 יודע שא' וא' הם שנים ודי שיאמר בתנא ותרש סריסי המלך וכו' ועוד אמאי דלקה
 בהו כולי האי עד שבקשו לסלוח יד במלך :

והנראה שבה ללמדנו שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו
 למעלה לפי שכראה דבר זר כי אחר שמה פסוק עליה מרדכי אשר לא
 תגיד היה כדי שלא תראם עם בבית הגי כש"ל והנה הפחד ההוא חלף הלך לו וכבר
 עלתה למלוכה ומרדכי יושב בשער המלך והיה ראוי למרדכי לתת לה רשו' שמהגדר'
 ודאי יבא יקר וגדולה למרדכי על זה הואיל ואקתר לא רצתה לגלות אפילו סידעה
 שכבר היא בטוחה מהדבר אשר בעבורו כזה עליה מרדכי אשר לא תגיד בהיות
 שלא שמע מפי מרדכי ההפך והיתה שומרת את דברו ערוץ אלא ודאי שמי' יבא
 הדבר וסגר פיהו ומחשבתו כי היה תשועה כפונה לישראל ישיבתו בשער המלך
 במה שבימים ההם וכו' שאם היה הוא במקום אחר מהיכן ישמע דברי בתנא
 ותרש שהיתה התחלת הרפואה כמ"ס הפיטן תשועה זו כפונה לדור אחרון וכו' ומה
 שאמר קצף בלשון יחיד אחר היותם שנים ירצה כי מעקרה קצף בתנא ואחר כך
 נשתתף עמו תרם זהו שאמ' קצף בתנא קודם ותרש גם כן נשתתף עמו וזהו שאמ'
 שני סריסי וכו' כי עתה נעשו שנים במחשבה לא בטביל אהבת בתנא נועדו לב'
 יחדיו ויבקשו וכו' ובמדרש רבי מאיר אומר בתנא ותרש משמשת וסת'
 היו ורבא אמר שבו עמה מבית אחיה ע"כ וקמה כי מה איכא ביניהו ומה לי אם
 היו משמשת וסת' או אם באו עמה ונראה שהוקמה להם על מה ועל מה עלתה
 חמתם באפס לסלוח יד במלך אחשורוש בימים ההם וכו' רבי מאיר סבורר כי טעם
 קציפתם בימי' ההם על כי הם היו מתתניס כי אחר שהרג את וסת' אולי יקח אחרת

סתהיה

מתהיה קרובה אליהם כמו שהיתה וסתי ועתה שלקח את זאת קצף וכו' בסביל שלא
 כשאר להם תקומה שתחזור הממלכה לאיזה ממעפחתם ולזה קצף כי אמרו וראו כי
 אחרי מותו הואיל ובן איץ לו שתשוב המלוכה ליוענה ובסביל שהקצף היה על ענין
 אחר אמר כי כל אחד ואחר קצף לברו ואחר כך ויבקשו וכו' ורבה סבר שהקצף היה
 על שנסתי היתה מזהרת תמיד להקל עלם מעליהם על שבאז עמה מבית אביה וכו'
 ואחר מיתת סר בילה מעליהם והוכרר העבודה עליהם במאד מאד כשר"ל שאמרו
 מיום שנכנסה זאת למלכות לא ראינו סינה וכו' ירצה על מנחתם שכמו שהסינה
 מנחת הגוף כך הטקט מנחת האדם וז"ל לא ראינו סינה בעינינו ר"ל על

המנחה :

ויודע • ויבוקש הנה לסדרת רבי מאיר ותייטבו אלו הפסוקים היטיב כי יען
 מראה מרדכי שיעקר עצתם להרוג המלך היה על שתשוב
 המלוכה אל אחד ממעפחתם הגיד לאסתר המלכה שהדבר נובע אליה ובזה יתורץ
 קושיית חז"ל משה לא תכרות ברית וכו' כי הוא לא אמר למלך אלא לאסתר בסביל
 שהיא היתה מבנות ישראל הכשרות וההסודות כמ"ס והיא אמרה למלך בטעם מרדכי
 כי מרדכי הקפיד על הריבתו ובסביל סיהיה לו מן המלך הגמול ויתרוץ עשתה
 סוכתה הדבר ההוא בספר דברי הימים ואמר לפני המלך שמיר יכתבו הדבר
 בשמו בפני המלך כי חמשה שאלו אח"כ הסופרים לא יכתבו אותו או נוכל לומר
 שהיה למלך שני ספריד"ה אחד שהוא תמיד לפני המלך ובו דברים שהמלך צריך
 אליהם לזכרם בכל רגע ועונה ויש ספר ד"ה אחר שהוא מחוקי המלוכה ומנימוסיה
 לזכרון לדור דור וזה ראינו בפני המלך ואסתר צותה סדר מרדכי יכתב בדברי
 הימים אשר לפני המלך כדי שיזכור אותו תמיד אשר הציל אותו מן המות ולכן
 יגמלהו גמול טוב :

ובפסיקתא איתא ויודע הדבר וכו' איץ כתיב לא תכרות ברית וכו' ר"א שלא
 יאמרו כל הימים שהיה נסוי גויה היה שמור ועכסיו שנשא בת
 ישראל מתי ר"א שלא יאמרו כל הימים שהיו גוים משמרין אותו היה שמור ועכסיו
 ששמרו מרדכי מתי לכך כאמר ויגד לאסתר המלכה ולזה אמרה למלך בטעם
 מרדכי אמרה וודעת אני שהוא צדיק ואפילו שהוא היה מבקש הדבר מן הק"ב
 והוא עושה לכך כאמר ויבוקש הדבר וימצא ו"א שמעו בגתחא ותרם שנאמר למלך
 והעבירו הכחש מן הקיתון וברא הק"ב כחש בתוך הקיתון בסביל מרדכי לכך
 כאמר ויבוקש הדבר וימצא איץ אומרים וימצא אלא לרבר האבוד ומצא כענין
 שנאמר או מצא אבירה עכ"ל הנה כי הזקטה להם למה היתה ההגדה לאסתר
 ואיך יתברר הדבר שהם דברו בלשון טורפי והם יכחשו אותו וטובים הסנים מן
 האחר ואיך יתכן למצא הדבר ההוא אלא שהק"ב ברא כחש בתוך הקיתון כי הם
 הוציאו אותו כדי להכחיש דברי מרדכי אלא שעל ידי נס נמצא וכו' וכך תרשו על
 לא תכרות ברית וכו' אבל עדין קשה כי למה לא הגיד למלך הוא בעצמו ולא על
 ידי אחרים : אלא כל שמה שלא הגיד למלך הוא משום דכתיב לא תכרות

ישע אלרים

ברית ובוראי שאלמלא לא היה מביע הרע ההוא ג"כ לאסתר שהיה תחריט ולכן לא רצה להגיד לתוך משום לא תכרות וכו' ואפילו ההגדה שהגיד היה בשביל מה שנוגע לאסתר וז"ש ויגד לאסתר המלכה ר"ל בשביל הרעה הבאה לאסתר על ככה הגיד לה :

אחר הדברים האלה הנה בא' ללמרנו כי מיד אחר הרברים האלה גדל וכו' כי ער עתה לא היה יכולת בידו של אחשורוש לגדלו

ואמר הדברים האלה כי לא היה בלתי דבר בבתנא ותרע ומאי דברים אחרים איכא אחרי שכל אחד הוא סמוך כנודע : אלא כי גלו וידוע לפני כל יודעי דעת ומביני מרע כי מקרים רבים לתכלית אחת יורו על כי ככון הדבר וממהר האלהים לעשותו ואפילו בענין החלומות כמ"ס רבי יוחנן חלום שנשנה שנאמר ועל השנות החלום וכו' ואם בסעפים בחזיונות לילה כך כ"ס בבא מקרים רבי' בהק"ץ ולא יבואו מקרים רבים לתכלית אלא לכס גדול כנודן דידן כמה מקרים באו זה אחר זה מיום אשר מלך אחשורוש ושלח אחרי הסרים והפרתמים ועשה להם אותו המעשה ושם בלב המלך לשלוח אחרי וסתי והיא מיאנה לבא בדברו עד שהרגו אותם כש"ל כי מבלעדי אלו המקרים איך יתכן שהמלך אחשורוש יקח מבנות ישראל לו לאשה וימליכה תחת וסתי לשתיה סיבה להצלת ישראל וזהו שרמז באומרו אחר הדברים האלה לומר אחר כל הדברים שאמרנו כי כולם היו מקרים רבים לתכלית אחת וכולם דברים צריכים ובתקל יבין האדם כי לא יש דבר בכל המגילה הזאת שלא יהיה מהענין ולכך כו' ר"ל לקרותה כולה כי כולה ברוח הקדש נאמרה ומגיד אחרית מראשית וכך ענין בבתנא ותרע היתה סיבה לתחלת מפלת המן כמ"ס לו חכמיו אשר החילות לנפול לפניו וכו' בהגידו לאסתר כש' שאם לא היה בשביל אסתר יהיה כמחריט וכמו פתן חרש' יאטס אזנו וכש"ה ובאבוד רשעים רנה ח"כ ז"ס אחר הדברים האלה וכו' כי כל הדברים האלו היו רפואות כפונות למכתן של ישראל כמ"ס בעה' ואמר בן המרתא האגבי כי מה לנו ביחסו אלא להראות שישראל היו רפויים מן המצות וכמו שהוא מסורת בדינו כאשר יכיר ידו ויגד עמלק ובשביל כך גדל המלך את המן למה כי הוא בן המרתא האגבי שהוא מזרע עמלק' ואמר ויכשאהו מעל כל הסרים וכו' ורצה כי המלך בראותו ענין תשועת נפשו מיד בבתנא ותרע על ידי אסתר שהגידה למלך ראה מעשה וזכר מה שיעץ המן להרוג את וסתי אשר בזה היתה נסבה לקחת את אסתר אשר הזכיר אותנו מלמות בלא עתו הוא שהיה יודע העתירות ובשביל זה יעץ מה שיעץ ודי רוח אלהים ביה לזה אחר הדברים האלה מיד גדל המלך אותו ויכשאהו וכו' שהוסיפו למעלה על המלכים אשר היו תחת ידו ז"ס והסרים אשר אתו יר' כי הם היו מלכ"אבל בהיותם לפניו כקראי' שרים כי הוא המולך על כולם לכ"א והסרים אשר אתו לומר שאף שהיו מלכ"א בהיות' אתו כקראים שרים ולהורות שכלות אחשורוש שחשב שהמן היה יודע העתירות ספר יחסו שהיה בן המרתא וכו' שמתבטן ארור לא יכח ברוך ולזה מרדכי שהסיר חוץ ערכו לא קם ולא זע ממנו כי מכירו היה למעבר שהיה ספר בכפר קרימוס כש"ל

וזבמ' בגילח איתא אחר הדברים וכו' מאי אחר אחר רבא אחר סברא הק"ב
 רפואה למכה דאמר ריש לקיש אין הק"ב מכה את ישראל אלא
 אס כן בורא להס רפואה תחילה שנאמר כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים אבל
 אומות העולם אינו כן אלא מכה אותם ואחר כך בורא להס רפואה שנאמר ונגף ה'
 את מצרים כגוף ורפא גדל המלך וכו' עד היכן גדלו א"ל עקיבא עד עץ של חמשים
 אמה עכ"ל וקשה א' מאי הוקשה לו לבעל הגמרא שמקשה מאי אחר ב'
 כי מאחר שהרפואה תבא אחר המכה ורפא ירפא מה לי אס תהיה הרפואה כבראת
 קודם המכה או לאחריה ג' מה מקשה עד היכן גדלו הרי מבואר בפסוק שנשא
 על כל השמים ועוד מניין לרבי עקיבא לדרוש הדרשה הזאת כי ודאי טכונת המלך
 בעת אשר גדלו לא היתה לכך: והנראה כי ידוע הוא כי כל אחר הוא כמוך
 ומה שהוקשה לו כי מה סמיכות יש בין גדולת המן לתליית בגתא ותרע ז"ס מאי
 אחר לזה השיב רבא כי הסמיכות טעם לגדולת המן עם ענין בגתא ותרע הוא
 טעון בגתא ותרע שנכתב על ספר הזכרון בסם מרדכי הוא הרפואה וגדולת המן
 הוא המכה א"כ ז"ס אחר ר"ל אחר סברא הק"ב רפואה למכה כמ"ס והביא ראיה
 לרביו מריש לקיש כי מנין לנו שהק"ב בורא הרפואה קודם המכה וכי הקבור
 קברה ידו מהוסיב או א"ו בשעת המכה יבצר ממנו מזימה להוסיב על ידי מלאך או
 על ידו לזה הביא חיזוק לרביו ממה שאמר ריש לקיש עם ראייתו מהפסוק שאמר
 כרפאי לישראל וכו' שה"ל ברפאי מאי כרפאי וכו' אלא משמעו כסברא אתי הרפואה
 לישראל א"כ ונגלה עון אפרים וכו' וז"ס ר"ל אין הק"ב מכה וכו' אלא אס כן בורא
 להס רפואה תחילה כי לכאורה מלת תחילה כו' מיותרת אלא לומר שקודם מכה אין
 רפואה פרה כי הוא המכה והוא המרפא ולא אחר יען כי ידוע הוא שאין כח ביד
 טוס מזל להכות את ישראל כי חלק ה' עמו והוא אלהינו אס כן יחוייב מזה כי הוא
 יכאיב ויחבש ימחץ וידיו תרפיכה"ר בעת אשר הוא מוחץ כבר ידיו טהם כינוי אל
 המכה תרפיכה אבל א"ה אינו כן וכו' יר' ללמדנו ההבדל העכוס אשר בין ישראל
 לא"ה שהק"ב מכה לא"ה והרפואה תבא להס אחר כך כו' אס יהיו האוים להצלה
 ואס לאו ימקו בעונם על כל חטאתם אשר חטאו מימי קדם אחרי נפלים וכמ"ס נפל
 תורא חדרו סכינא ולאחר שיקבלו ענשם על כל דבר שעש אשר עשו ולא יסאר טוס
 סטר חוב עליהס בורא להס רפואה וא"ס אבל לא"ה אינו כן וכו' כי הם משולים לאדם
 טהיה עליו חובות הרבה ואחר מהבעלי חובות חבס אותנו בבית האסורים ואחר
 כך באו כולם אל הסופט וכל אחד ואחד תבע את חובו הרי שלא יכול לכאת אס
 לא יפרע לכולם כן א"ה כיון שנשלחו ביד פשעס עד שלא יגבו כל השטריו חובות
 טיט עליהס לא יברא להס הטי רפואה כמ"ס וכג"ל וכו' אבל ישראל בשונו בתשובה
 מיד יגאל ואין הטי מיחם בידי המקטרגים כמ"ס בשאף קבף הסתרתי פני רגע
 ממך וברחמים גדולים אקבכך יר' כי בהיות סישראל חבל כחלתו של הק"ב וסל
 העולם סולו ומלאו לא כברא אלא בסגול טיעסקו ישראל בתורה כמ"ס אס אין

בריתי וכו' הרי שישראל כבראו לעשות רצון קונם לשרתו ולעבדו תמיד יומם ולילה
 לא יבנות וכסאו ועזבו את ה' וילכו אחרי ההבל ואחרי רעיונו יונות ויהבלו גם הם
 שהק' בה מסתיר פניו מהם וישארו למקרה ופגע כמטרה לחץ תחת מערכות
 השמים וכסיליהם בהיותם חופה מהם כמטה ויוצא אותן החופה ח"כ הם דאפקירו
 אכפשייהו ברחקם מאת ה' לכן כריך להנצל כצבי מיד ולשוב אל ה' כי מיד בשוב
 האדם בתשובה יחול עליו ההשגחה האלהית ובמקום אשר תחול ההשגחה לא
 ישלט הכליון וכמטה נש ורפא לו מיד יען אשר כדבקה ההשגחה האלהית עליו
 וכל עוולה תקפוץ פיה כי כבר הרפואה נבראה מקודם ואין צורך לבראת עתה
 רפואה אבל אלהים לא יקבלו ענשם ויפרעו כל שטרי חובותם אין כח ביד מערכות
 השמים להזילים מרעתם כאשר דבר מלך שלטון וישלחם ביד פשעם ואחר שפרעו
 כל שטרי חובותם אח"כ בורח להם רפואה וז"ש אבל אלהים אינו כן ללמדנו ההבדל
 הנמרץ אשר בין ישראל לעמים וכחזור לעינינו כי ר' עקיבא הוקשה לו בפסוק שהילל
 כשא המלך את המן או בלשון אחר כי לשון זה לשון גדול הוא וכמו שד"ל המגדל
 יתום בתוך ביתו ור"ל שמגדל אותו מעט מעט ח"כ אחר שאמר אח"כ וינשאהו על כל
 השמים וכו' אם כן מה לו לעלות יותר רק הכסא והמלוכה ומה גדול כריך לו לזה
 אמר עד היכן גדלו והשיב עד עץ של חמשים אמה לומר שבכל יום ויום היה מוסיף
 לתת לו ממטלה ולגדלו עד שהגיע לעץ של חמשים אמה: או יר' כי אחר
 סידוע הוא כי גדולת ב'ו' הבל ואין בס מועיל ובאומרו גדל המלך וכו' הוקשה לרבי
 עקיבא עד היכן גדלו כי מה יכול האדם לגדל וז"ש תדע גדולת הבאה מצד ב'ו' עד
 היכן מגעת עד עץ של חמשים אמה כי מעלתו זאת היא הכתבת שפלותו כי ידוע
 הוא שבלבל הוא שחוזר בעולם עליונים למטה ותחתונים למעלה לשום שפלים
 למרום כי כן דרכו בהיותו טובב טובב במרץ בלי ליאות וגיבועה ח"כ יחוייב מזה כי
 כל איש אשר לא תשוב ידו לבקש אוכל להשיב נפשו שהוא קרוב אל העליה ולעלותו
 ברום המעלות יותר ממי שהוא רם על כל במעלה היותר עליונה שיחוייב לו
 הירידה כי הבלבל טובב כט' וז"ש הגוי אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה
 תרד מטה מטה וכו' כי כנראה היא קללה נמרצת לא על דרך שאמרתו הוא ברכה
 לישראל מצד אחד וקללה מצד אחר והוא כי מי שיהיה למעלה בבלבל במקום שאין
 יותר מדרגה ומעלה אחרת למעלה ממנה לעלות יחוייב לו הירידה ומי שיהיה מטה
 מטה ר"ל במדרגה התחתונה כי אין למטה ממנה שום מדרגה אחרת יחוייב לו
 העליה יען וביען שהבלבל כרבע יתהפך על מקיבותיו וישח וישפל רום אנשים
 ומי שהוא בעפר ובאשפות ירום ויתנשא ח"כ ברכה היא להם מזה הכר שאמרנו
 וקללה מצד אחר לפי שהם קבועים בבלבל תחת מערכות השמים וכסיליהם והם
 למקרה ופגע במעלם אשר מעלו לעזב את ה' וג"כ הש"ת הסתיר פניו מהם וקבעם
 בבלבל ויוכל חו' הכליון לשלוט בהם מה שאין כן בצדיק כי כיון שה' דבק בהשגחה
 האלהית הוא ימשל על הבלבל לכל אשר יחפוץ וטוב כמטה כדית מוטל בירא' אלהים
 וז"ש רבי עקיבא המעלה הגדולה הזאת אשר אין למעלה ממנה כאמרנו וינשאהו

מעל כל השמים היא הנותנת שמיר כפילתו תהיה במהרה קל יבא וכמו שהכפילה
 היתה שלא במהרה כן יחייב שכפילתו תהיה שלא במהרה ועד היכן עד עץ וכו':
 ובר עברי המלך הכה מקסר תכלית עליית גדולתו עד שכל עברי המלך
 אשר בצער המלך ר"ל מלכים ושרים אשר בהיותם בצער
 המלך נקראים עבדים כולם היו כורעים ומשתחוים להמך כי כן צוה לו המלך יר'
 כי כן צוה בשבילו לכרוע ולהשתחוות לו בחשבנו כי הוא אלה מן האלוהות וכמו שפ'
 רש"י ז"ל עשה עצמו אלה ומפני זה ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה:

ובמדרש למה היו היו משתחוים לו י"א אלוהיו נתן בכליו וכך היה הולך ומהרה
 בלבבו אם מרדכי ישתחוה לי כמאז עובר ע"א לכך ומרדכי לא יכרע
 ולא ישתחוה עכ"ל: וקשה כי מה שנחל למה היו משתחוים לו והלא
 הפסוק אומר שבגזרת המלך היה באומרו כי כן צוה לו המלך ומי הוא אשר יעבר על
 מצות המלך ובגזרתו ויחייב את ראשו למלך: ונראה שהוקשה לבעל המחמיר
 שה"ל כי כן צוה להם המלך אלא באומרו לו לרמוז לכלם אחשורוש שהיה אלוהו ז"ש
 למה היו משתחוים לו כי המלך לא צוה אלא להשתחוות לאלוהו לכך השיב כי נתן
 אלוהיו בכליו וכל עברי המלך כו' על שהיה הכלם בכליו אז כי כן צוה לו המלך ר"ל
 לכלם וכל זה עשה כדי שיכרע מרדכי ומרדכי לא יכרע וכו' על שנתן אלוהיו וכו'
 וסכך את עצמו ואל כל ישראל יען כי הם מהדברים שיהרג ואל יעבר ובשביל
 שהשתחוו לו על הע"א שהיה בכליו ח"כ הרי הוא נעבד לשם ע"א ושויה אנפשיה
 חתיכה דאקורא ואפילו הידור לא רצה להדרו:

ויאמרו ויהי וירא המן יר' כי כיון שכל עברי המלך אשר בצער המלך
 כורעים ומשתחוים להמך וראו למרדכי שלא היה
 כורע ומשתחוה אמרו לו מדוע אתה עובר את מצות המלך כי המלך צוה לכרוע
 לכלמו בכל מקום שיהיה והם לא ירעו שהמלך כבר ידע שמרדכי הוא איש יהודי
 ולא יכרע לע"א כי הוא אקור גדול ונקודם יהרג ואל יעבור ולכן המלך צוה לכל
 עברי המלך שיכרעו וישתחוו ובכלל הכיווי ההוא צוה שמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה
 יען כי הוא כופר בע"א והוא יהודי כמ"ש וז"ל כי כן צוה לו המלך ר"ל שכולם יכרעו
 וישתחוו לו חוץ ממרדכי ז"ש ומרדכי לא יכרע וכו' שזהו בכלל הכיווי והנה עברי
 המלך לא שמעו הכיווי הזה ולזה אמרו לו מדוע אתה עובר את מצות המלך באיזו
 סיבה אתה שוטר את עצמך ויהי באמרם אליו יום ויום וכו' יר' כי קודם הפכירו בו
 עד בוש אולי ישמע אליהם ואחר שראו במרדכי כמו פתן חרש יאטם אזנו כדי שלא
 לשמוע דברי כסילים באומרו ולא שמע אליהם ויבירו להמך לראות וכו' כי הגיד
 להם אשר הוא יהודי והוא נקרא ככה על שהוא כופר בע"א ובאלהים אחרים והוא
 מודה באחדות האל ושהוא אינו תחת מערכות השמים ושפילו כולם יכרעו וישתחוו
 לכלם הוא אינו בכלל החיוב יען וביעץ רוח אחרת עמו כי כל מערכות השמי' כולם
 כבראים כמוהו ואין בידם יכולת להרע או להטיב מבלי רצון קוניהם ולאל אשר יכר
 כל היודים הוא עובר ובו יבטח כי הוא יבילהו מכל מאורעות קשות ורעות כי הוא
 יְהוָה

ישע אלהים

יהודי וירא המצ' וכו' יר' כי המצ' לא כעם על מרדכי על אשר לא היה כורע ומשתחוה לו בהיות הע"א והכלם על כליו כי כבר יודע שהוא יהודי והוא מהדברים אשר יהרגו ואל יעבור חלף מה שבעם על סגנע בכבודו כי ראה אפילו שהעביר מעליו הכלם ועבר בפניו ולא קם ולא זעממכו וימלא המצ' על מרדכי חימה יען כי לא היה פוס דבר מונע למרדכי כפי דת משה ישראל וצם וירא המצ' כי איך מרדכי כורע ומשתחוה לו לברו מבלי הכלם ועל זה וימלא וכו' ומרדכי מה שלא זע ולא קם ולא רצה להדרו לפי שהוא כעבר לשם ע"א :

ובמדרש עבר ולא זו מרדכי ממקומו ולא שאל בשלמו בח' לו המצ' ועשה עמו כאלו שואל בשלמו של מרדכי אמר לו מרדכי איך שלום אמר ה' לרמעים עכ"ל הנה כי הוקשה לבה"וכי עד עתה לא היה רואה המצ' שאיך מרדכי כורע ומשתחוה לו ועוד למה כמלא חימה על מרדכי והלא לא היה יודע כי הוא יהודי ולא יכול לכרוע ולהשתחות לחללים אחרים לז"א כי הוא בעצמו עבר אחר שהסיר הכלם מכליו ולא שאל בשלמו ולאחר שהוא שאל בשלום מרדכי הטיבו אותה התשובה אם כן וכדאי בזיון וקצף כי לא היה מביעת ההשתחויה מפני הכלם אלא להכעיק ולא ידע כי מרדכי היה מחמיר על עצמו כי אחר שהשתחוה לו בהיות הכלם בכליו כאלו הוא הע"א בעצמו צם כי הגיד להם אשר הוא יהודי וכי עד עתה לא ידעו אשר הוא יהודי והכתוב איש יהודי וכו' אלא הגיד להם כי הוא כופר בע"א ובעובדיה וכי הוא מאותם דכתיב בהו איתי גוברין יהודאין וכו' ולא להך לא איתנא פלחין וכו' כי כל הכופר בע"א כקרא יהודי כמס"ל :

ויבז בעיניו יר' כיון שראה שהיה מחמיר מרדכי על עצמו כ"כ שהואיל ועבדוהו לשם ע"א לא רצה לכרוע ולהשתחות לו חשב להשמיר קודם את כל הפרושים עם מרדכי המחמירים ואוסרי' על עצמם כ"כ מס"ל ואח"כ עלה במחשבתו שמה יהודים הנשארים יצאו אח"כ גם כן פרושים אם כן איך לדבר בוף בלתי להשמיר את כולם למה בטביל שלא יצאו מהם עם מרדכי צ"ה ויבקש להשמיר את כל היהודים עם מרדכי כי מה בא ללמדנו וכי לא ידענו שהיהודים עם מרדכי

ושמהדברי יהודי אלא במה שאמרו מתורץ :
ובמ' מגילת אמר רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים הנה כי הוקשה לו כי אחר שהמצ' כמלא חימה על מרדכי על שלא חשבו לכלום ולא רצה להדרו אפילו אחר שהסיר הכלם מכליו כמ"ל אם כן היהודים למה יומתו מה עשו וכי טוביה חטא וזיבור מנגד נגיד לזה אמר כי ודאי בתחילה במרדכי לבדו כמ"ה וימלא המצ' על מרדכי חימה ואחר שהגידו לו כי כל עם מרדכי גם כן הם אוסרין ומחמירין כמו מרדכי בעצמו ומנו רבנן בז' לשלוח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי שגם הם לא יכרעו לו ומחמירים בדינם כ"כ ואחר כך בכל היהודים למה שלא יצאו מהם עם מרדכי כמ"ל :

בחניש הראשון הנה כי בהיות כ"כ בטוח במלך שאמר לא תשוב ריקם שאלתנו מיר

מיד הפיל פור וכו' ולא חשש לרבר עם המלך קודם וליקח ממנו דעות והרחייה כי
 אחר מדבר דבריו עם המלך לא המתין עד שישיב לו המלך אלא הפך ואמר אם על
 המלך טוב וכו' והנה בענין הגורלות הללו אשר זה כמה ספקות י הספק הא' הלא
 ידע אם לא שמע המן מה סקרה לפרעה ולסיסרא ולכל מי שקם על היהודים
 לעשות עמם רעה ומה גם עתה כי על משפחתו עבר כוס תרעלה בזמן מזה
 ויחלוט יהושע את עמלק וכו' וכן ליקמו ויסקף שמואל את אגב ואף מלאו לבו לב
 כסיל להלחם בישראל ברשותו כי ה' נלחם להם בכל הקמים עליהם י ב' כי אחר
 שמלאו לבו לקרב לגשת למלחמה עם ישראל מה לו בגורלות ועוד כי ה' סכל עשתו
 בהמתיו עד מלאת שנה תמימה כמ"ט מים ליום וכו' כי כל דבר מלא יעשה האדם
 בחומו אחר כך בהמשך הזמן ובהארכו מי יודע שיבא איזה מקרה ויבטל בזרתי
 אם כן למה לא כזה לכתוב בעירכא די תחונן כתביא האלני חו' וכו' י ב' כי אהר
 שהפיל פור בחודש הראשון שהוא חודש ניסן שנים עשר חודש אם כן הוא חודש אדר
 לתה לי כי יזיל קרו בירב הוא : והנראה מהמזן ועמלק כולם ידעו וזאל
 מושיעם ממזרים שומר אותם ולוחם את לוחמיהם ולזה לא בא עמלק להלחם
 בישראל רק האטר ידע בחכמת האסטוביאל שלו וסיפאל חטאו במה שהיו משקפים
 בהשגחה האלית אם היתה בקרבם אם לא כאמרם היום ה' בקרבנו אם אינן וסמך
 ליה ויבא עמלק בראותו כי ישראל עיקר ויגע ולא ירא אלהים כסר"ל סכונו הסעה
 וכו' וכישראל עוברים על רצון ה' הנה השית יסתיר פניו מהם ויניחם תחת
 מערכות השמים וכסיליהם למקרה וסג' תחת המקר' ולזה מה עשה המלך הביא
 עמו אנשים שידעו באסטוביכות שלא יוכלו למות באותה שנה ולישראל לא היה להם
 זכות לשדר המערכה ולבטלה לכך כתיבא משה מאד ואמר ליהושע בחר לנו אנשים
 ר"ל בדיקים ואפילו שיהיו מושיעים כי אינן מעצור לה' לאושיע בין רב למעט וכא
 הלחם בעמלק עם האנשים אשר תבחר ומחר איני נשב על ראש הגבעה ומטא
 האלהים בידי להלחם בשני על עמלק במטה האלהים ולהפילו לארץ ועכ"ל לא היה
 יכול לו בשביל עונותם של ישראל כמס' וירי משה כבדים וכו' עד שאהרן וחור
 תמכו ביריו מזה אחר ומזה אחר לרמות לג' האבות שזכותם יגן בערם בעת צרתם
 ועוד רזכות רבים עדיק טסיו ועכ"ל לא העביר אותן מן העולם אלא החליט כמו לבד
 וכן בדרך דידן המן כנן עמלק ראה שישראל נהנו מסעודתו מאד ושהיו דקנים מן
 המכות כמ"ט יטנו מן המכות וכו' ושהקב"ה ודאי הכיח אותם למקרה ופגע וגם בעת
 צרתם לא יושיעם כי אינן הק"ה משרד המערכה בשביל עוברי רצונו ועכ"ל כתיבא
 לעשות הדבר מיד כי זכר את עמלק כי אפילו שישראל חטאו ומיד ויבא עמלק עכ"ל
 לקם שבאמר ויחלוט יהושע את עמלק וכו' לזה התחכם בגורלות לראות אם יעלה
 לו שמיד יזוה להשמידם אם לא וכשראה שעלה בידו חודש אדר שמח כי ידע שלא
 יקרהו אסון הואיל והט' עובס לארך ימים ובהמשך הזמן יראה אם ה' אלהים
 ירחמם בשמעו את רינתם וזעקתם ויושיאם מחשך וצלמות או אם יניחם למקרה
 ופגע וגם כי ירכנו תפילה לא ישמע אליהם חו' ובכך יהיה הוא בטוח ועוד עשה

שהפיל

שהפיל פורגם כן מיום ליום לרחות באיזה יום עשו איזה עבירה וחטא וגם כן
 באיזה חרש עברו ברית הפרו חוק על כל דבר פסע כדו שהיום והחרש יהיה גם כן
 סיבה לבבות שטר חובס מהם כי במקום אשר לא תחול ההשגחה ישלוט הכליון
 וכשר'זל סבב! הימים מצא להם זכות וכן בחרשים בכיסף טלה לכסח באייר ירד
 המזן בקיון כתנה התורה וכו' וכסנפל לו בחרש אדר ביום שמת מרעה שמח שהרי
 יש חסרון גדול באותו היום וכן החרש שהוא אדר במזל דגים מיד אמר תפושם
 הם בידי כהדין כנח וזע הוא חרש אדר שמזלו דגים ולא מצא להם זכות ומצא
 חסרון שבנות אבי התעורה ולא זכר כי הוא עת הלידה :
 ובמדרש הפיל פור הוא הגורל אמר רבי חמא בר חנינא אתה הוא גורלן של
 בני הפיל גורלות ולא עלתה בידו והפיל מזלות ועלתה בידו מזל דגים
 אמר תפושם הם בידי כהדין כנח אל רשע הם אינם בדרך אתה הוא בידם מה
 הדג רזה פעם בולע פעם כבלע כך אתה כבלע ביריהם עכ"ל :
 וקשה לו לרבי חמא בר חנינא דפליג מדידיה אדיריה דהוא אמר שהפיל מזלות
 ועלתה בידו מד' אש כן איך אמר שהפיל גורלות ולא עלתה בידו
 והרי המזלות אינם הגורלות ועלתה בידו מד' ועוד מהב"ט שהביא יש לימוד
 להפך כי הוא אמר מה הדג הזה פעם בולע פעם כבלע כך אתה כבלע וכו' ואש
 הדג פעם בפתח תקוה ופעם בעמק עכור אש כן איך יחוייב מזה שיהיה הכבלע
 המזן בידם של ישראל : ונראה שהוקשה לו בפסוק כי אחר שאמר הפיל פור
 וכו' לא ידענו שפור הוא גורל ומה בא ללמדנו שהוא הגורל ועוד אומרו לפני המזן כי
 ודאי שלא יהיה לפני מרדכי או אחר כי הוא המפיל ועוד מש"ה אה"כ הוא חרש אדר
 דממילא משמע כש"ל לזה השיב רבי חמא בר חנינא כי הוא הגורל הם דברי הטי"ת
 שה' ישחק לו שמפיל פור על ישראל ולא ידע כי בכפשו הוא שהוא הגורל לפני
 סגולל אבן אליו תשוב ואמר שהפיל גורלות בימים ולא עלתה בידו כש"ל שבכולן
 מצא זכות לישראל וכשהפיל בחרשים דהיינו המזלות כיון שעלה בידו חרש אדר
 שהוא מזל דגים אמר תפושם הם וכו' כי ראה שישראל הם כולם בידו ותחת
 ממשלתו ולא יש גוי וממלכה שיוכלו לברוח שם כי אחשוורוש מלך בכל הכיפה כמ"ט
 סכמטלו ליונה שעומדת על פי הסובך וכו' לכ"א אש כן תפושם הם בידי כהדין
 כנח אחר שמזל דגים עלה בידי לרמוז למש' ל"א לו הש' רשע הם אינם בדרך יר' כי
 אתה האיש ההמוכי תחשוב במיעוט שכלך כי ישראל הפזורים בכל פאות הם בדרך
 יעץ כי הם תחת ממשלת אדוניך על סקר אתה בטוח שאלמלא ישראל לא נבראו
 שמים וארץ אש כן אתה הוא בידם שאלמלא ישראל העולם כולו יתהפך לתוהו
 ובוהו וגם אתה כאחר מהם אש כן אתה בידם וא"ע מה הדג וכו' להראות לו חסרון
 ידיעתו כי אררבה בעליית מזל דגים בידו הוא להזהירו שהוא הגורל לפניו ושהוא
 הכבלע ביריהם כי הוא היה בטוח שהם תפושם בידו כדג אשר יתפש ביד כי לא
 יוכל לברוח וזהו להפך כי אפילו שיהיו מאיזה אומה אחרת הקבועה בגלגל כמותו
 הואיל ועלתה בידו מזל דגים ה"לל מה הדג פעם בולע פעם כבלע כי לא יהיה

בטוח הדג הגדול בבוטעו הדגים הקטנים שיתמיד לבלוע כי יבא פעם אחר דג
 יותר גדול ממנו ויבלע אותו אם כן הוא גם כן מזומן למקרה ושבע כי אפי' שבלוע
 ג' יבלעו אותו ואמר כך אתה נבלע וכו' לומר כי כל מי שהוא קבוע במזל הוא
 מעותר ומזומן לתלאות המקרה והפעם אבל מי שהוא חוצה להם לא ירא ולא יחת
 מאותות השמים כמ'ה ומאותות השמים אל תחתיו וכו' אם כן אחר שזרין לבך
 הטייך להלחם בישראל אשר הוא מושל על המזל בעצמו והוא למעלה ממנו אם כן
 אתה הוא העומד תחת המזל אשר ישראל שולטין בו בכל זמן ואפילו שיהיו דקנים
 מן המצות לא הכיח לאיש לעסק ויחם כרוב חסדיו מיד בשום אליו ית'
 וממזיקותיהם יטועם ויוציאם כמס' וכמ' רז"ל אני בקשתי להשמירם ולא עלה
 בירי כמ'ה ויאמר להשמירם וכו' אם כן ודאי שאתה הוא הנבלע בידיהם יען כי
 הם שולטין על כל המזלות :

ויאמר המן • יר' כי המן חשב ויעץ תחבולות להכיל את כעסו ולהפיל לאחשורם
 במכמורות בל יקום והתחיל ללמד קטיגוריא לפני המלך על ישראל
 אזלי המלך יעלה חמתו באפו ובקראתו באש עברתו יבוה להרוג שפי' ובכף יעשה
 חפצו ורכונו ויהיה לו התכבלות באומרו מה כחי ועוצם ידי המלך אחר להשמיר וכו'
 וחמת מלך מלאכי מות ואפילו שאני עזרתי לרעה והייתי סיבה בדבריו לסון הרע
 מהם לא ישעם אשם תלוי עלי כי אחר שהמלך לא יאבה ולא ישמע למלי הלא
 עזרתי ללא דבר כי אם המלך לא יגזור מי הוא אשר יוכל להרשיע את ישראל ואמר
 למלך יודע לך שיש עם אחד ר"ל שהם מודים באחרותו ית' וכופרים בע"א ואילו היו
 במקום אחד כולם לא היה כ"כ בזיון וקצף למשתחוים אל אל לא יושיע אלא הם
 מפוזרים ומפורדים בכל מדינות מלכותך ועושים לעצ וקלם ממנו וטו את האנשי'
 אחרי אלהיהם בסביל שדתיים שונות מכל עם ואפילו דתי המלך אינם עושים וכו'
 אם כן ולמלך ר"ל בשביל הבזיון המגיע לך מהם איך עוה להניחם :

ובמ' מגילה • ויאמר המן למלך אחשורם ישנו עם א' • אמר רבא ליכא איניש
 דידע ליטכא בישא כהמן אל תא ככליכוו אמר ליה מסתפינא
 מאלההון דלא לעבר בי כדעבר בקמאי אל ישנו מן המצות אל אית בהו רבנן אל
 עם אחד שמה תאמר קרחא אני עושה במלכותי מפוזרים הם בכל העמים שמה
 תאמר שיש לך הכאה מהם ומפורד כפרדה הו שאיכה עושה פירות שמה תאמר
 איכא חדא מדינתא מניהו ת'ל בכל מדינות מלכותך ודתיים שונות מכל עם דלא
 אכלי ולא שתי מיכן ואת דתי המלך אינם עושים דכפקי לשתא בשתי פהי ולמלך
 איך עוה להניחם דאכלי וסתורו וכפקי ומבזו למלכא עכ"ה : ודאוי לתת לב' א' •
 כי מה ידיעה גדולה ראה בזמן שאמר ליכא איניש וכו' ומניין לרבא כל אליו הדברים
 שהיה אומר המן ושהיה המלך משיב כמ' ב' כי המן נדרש ללא שאלו באמרו
 שמה תאמר שמה תאמר וכו' שאחר שהמלך שתק ולא ענהו עוד ולא שאל ממנו מה
 לו בהארכת דברים וקול כסיל ברוב דברים • ב' מאי טענה הוא בסביל דלא
 אכלי ושתי וכו' כי אחר שבטענות הראשונות שהיו יותר חזקות כאלס דומיה כ"ה

בטענות רעעות כאלו : והנראה כי רבא הוקשה לו מאם כונת המן לפאול
 מהמלך שיסמיד ויחריב לפשי והוא כבר מבטחמן המלך שאמר לא ישוב ריקס
 סאלתו מה לו בהארכת דברים ואמר מיד למלך אכע על המלך טוב ואם מכאחי חץ
 בעיניו יכתב לאבר חו את כל היהודים ומה לו לומר שהיו מסוורים וכו' לזא רבא כי
 ליכא חינים וכו' כי הוא בטח בדיעתו לספר לשון הרע כי עשה יעשת באופן שהמלך
 יעשה מעצמו בלב שלם ובנפש חפצה כל מה שבלבו מבחתי שיצטרך לפאול שאלם
 מאדוניו ובזה לא יהיה עליו אשם מענין זה כאשר דבר מלך שלטון וכו' ועוד טיעמה
 חפכו ורצונו מאליו מבלי שיסאל חסד מהמלך לתת את סאלתו ותחלת דברי פיהו
 סכלות ואמר למלך תא ככלינהו לל כי המן ירע שבלבו של אשורוס היתה שומה
 וברצונו להסמידו וכס'זל משל לבעל החריץ ולבעל התל וכו' אבל כאשר לב
 מלכים לאין חקר רעה אחתהו כי ירע מעשה פרעה וסיסרא ובכל איש אשר נדב
 לבו אותו לגשת למלחמה עם ישראל ולכן פחד ורעד מפני אלהים לזא לו המן אזי
 יודע שברצונו וחספך לכלות קוצים מן הכרם אבל אתה ירא וחרד מלפני אלהי
 ישראל וכדי להפיק רצונך לכה אמי ואתה כי יודע אמי כי בזאת המה כלכדים ואלהו
 עמך בחברתך ברבר הזה כי ודאי סספר לו הגורלות שהפיל יען כי ירע שבלב
 המלך לעשות רעה עם שטי וזם רבא ליכא חינים וכו' במה שאמר תא ונכלינהו כי
 נראה שבשביל אהבתו ולהפיק רצון המלך גם הוא יכנס בחנה זה ולא מסנארו
 בישראל ולזה נכנס בלשון שלילה כדי להראות למלך טלהפיק רצונו לפנים יכנס
 בחברתו ולעשות הישר והטוב בעיניו לא כן אם יאמר או יסאל מהמלך בפתח
 פתאום להסמיד וכו' כי היה נראה שגם הוא סונא לישראל ובזה לא יסית המלך לבו
 לכל דבריו לזה עשה כאלו כוסא ונותן ברבר עד שיביאהו כסור אל טבח יוכל
 להלחם בישראל והמלך הבין והשיב כחכם ואמר אפילו שאהה תכנס בחברתי
 מה בצע ברמי ברדתי אל שחת כי כל העונס והאשם תלוי עלי כי אמי מלך ובירי
 למחות וכל מי שבידו למחות ואינו מוחה לסוף נענש כט אם אמי אעשה הדבר
 הזה וזם מקטפוכא מלאהוץ דלא לעבר בי וכו' כי אחר שהיו סני' כמט תא ונכלינהו
 הילל דלא לעבר דינא וכו' אלא רמוז לו כי העון תלוי עליו כולו והמן יוכל כצבי מיד
 וכשראה המן כך השיב כי אפילו שהוא לבדו יעשה הדבר ההוא מציאות הפחד
 ליכא יען כי הם מלוכלכים בעבירות ונעמו מן המצות אם כן ימקו בעונם וישלנט
 הכליון חו בס'ל ובעבור שירע זאת נכנס בחברתו ולא שהוא חסף בנזק המלך
 והמלך חזר להשיב לו כי אפילו סכולם יהיו רשעים בזכותם של הצדיקים ינכלו
 האחרים כמט'ה וצדיק וסוד עולם וכט אם יהיו רבים זם אית בהו רבנן וזכותם
 מגין על בני דורס כמט סר גילס מעליהם וכו' שהיה חיוב שמת כי קודם שמת
 לא היו יכולים לעלות כמו כן וכשראה המלך שאמר עם אחר כלומר שלא יש שום
 צדיק ולא אחר בהם מיד הבין שרצון המן להפילו ונבס הוא סונא לישראל
 ומסנאתו אותם היה מדבר ולכן המלך שתק ולא עכהו עוד לראות מה ידבר והנה
 כשראה שהמלך שתק חשב שכבר לכד אותו בטענותיו כי לא יוכל להשיבו דבר

על רוחו הזכיא סקיל ואמר שמה תאמר וכו' והכריע רבא שמה שאמ' ממזר ומפורד
 שלא היה תשובה למלך יען כי עד עתה היו מדברים בדברים סתומים וחתומים
 והמלך משב להם כענין אבל הדברים הללו הם דברים ברורים וידועים לכל
 ישראל ומפורדים וכו' ואיהו דמותיב לה ואיהו דמפרק לה כמ"ט רש"י ז"ל
 כתב שמתקובת המן אנו למדים סכך היה אחפורט משיבו עכ"ל ובודאי כי מדברי
 הפסוק הזכיא רבא הדרשא הזאת וז"ש שמה תאמר קרחא אני עושה במלכותך ר"ל
 שיש מלכות מהם ובהריבתם ישראל קרחה במלכותך זה אינו פהרי הוא גלוי וידוע
 לפיך שסלקחת חשבון כל מלוכה וממלכה שאין שום ממלכה מהם אלא זעיר קם
 זעיר קם ושמה תאמר יש לך הנאה מהם כבר אתה יודע שהם כפרדה שאינ' עושה
 לעולם פירות שמה תאמר איכא חדא קטנתא מנייהו ל"א בכל מדינות מלכותך
 ודתייהם סונות מכל עם לומר שלא יעלה בדעתך שמה יש להם אוהבים מלכים
 זמרים בכל מקום מושבותיהם ודע להם ואולי ימרדו בך על זאת ל"א כי ידוע הוא
 שהאבה לא תבא בלתי מצד ההרגלות לאכל ולמנות עם מלכים ויוצאי ארץ או
 מצד תורבה שיתחננו בם ל"א כי זה אינו סדתייהם סונות מכל עם שלא יש שום עם
 שיקיימו עמו לרעת אחד כמ"ט ר"ל אכלי מינך ולא שתי מינך ולא כסבי מינך ולא
 מכסבי לך אם כן לא יש מקום שיחייב שום צד אהבה לשום עם ואת דתי המלך אינם
 עושים וכו' הנה דייק רבא שכבר הוא מיותר כי אחר שאמר ודתייהם סונות מכל עם
 פשוטא שדתי המלך בכלל ועוד שה"לל ואת דת המלך כי כמה דמות היה לו למלך
 רש"י ז"ל פי שאכבריות וגולגוליות ומסים וארכונות אינם כותבים ולרבריו קשה שא"כ
 למה אמר הפסוק ואת דתי המלך אינם עושים ה"לל אינם כותבים והנכון כי כל
 המוטל עליו לעשות שום דבר צריך לעשות אותו או להסכיר במקומו פועל אחד
 פועל מעשהו תחתיו וז"ש רבא דכפיקי לכולא שתא בשתי פהי וכטיבא שום אכברייא
 או גולגולת למי שעוסקים במלאכת המלך לא יוכלו ליקח מהם למע כי כפי דתם
 לא יוכלו לעשות מלאכה בשבת וכך בחגים ובמועדים וז"ש רש"י ז"ל כי הכריע הדבר
 מעצמו כי כיון שאינם עושים שאסור לעשות מלאכה אם כן לא יוכל שום צד
 חייב עליהם ואיך ירעו דמים באופן שאחר שאפילו ששום קווע ועזר לא יש לך
 מהם כגון אכברוייא שהוא לפי שעה יש לך כזק גדול מהם במה דאכלי ורוו ומבזו
 למלכא אם כן לכבודך אין ראוי להסכים וכדי בזיון וקפזא שמבזים אותך והאחרון
 הסביר ז"ש ולמלך אין שנה להניחם :

אם על המלך טוב הנה עתה בחושבו ששתיקת המלך היה שנכנסו דבריו
 באזניו ומיר בחומץ של דברים אמר ועוד תראה שאני
 ידעתי כאמנה שהדבר אשר דברנו אני ואתה יבא לפועל כחפזונו שאני מהוכי אתך
 לך עשרת אלפים ככר כסף לבטחון לרברי שאם לא יבא הדבר לפועל אני אפסיד
 ה' אלפים ככר כסף :

ובמרש ה"ל קולמוס אתה כותב ועשרת אלפים ככרי כסף אתה נוטל עכ"ל
 הנה כי הוקעה לו שאחר שמדבריו אין שנה למלך להניחם כמ"ט מה
 לו x 7 ה לו

בנתינת הכסף אלא שרשון המן להפיל למלך ורצה שימכרו לו ממכרות עבד
 לעשות את לא רצה לאבדס הוא זם יכתב לאבדס וכו' לומר שבשביל אותו
 הקולמוס שכותב כוסלי חלפים ככר כסף והכל לקבב הרעה למלך :
 וישיר המלך ויאמר י הנה המלך בחכמתו השיב מחשבתו בדאשו ומיד לחזק
 הענין סר את טבעתו ונתנו לחזן וא"ל הכסף נתון לך
 אפילו שכתב זכותי בו אחר שיבא מעיד דבר עכ"ז כדו שהעם יהיה מוכן לעשות בו
 הטוב בעיניך ולא בעיני הדיו הרעות בדרך נתונה והכסף נתון לך כי לא אהנה
 עצמי מחוט ועד שמוך כעל בענין הזה והכל שממ"ד יום טוב בהלון כדו קרובי
 פי' עו' כסוף ואמר הכסף נתון לך יל כדו הכסף אני אחזן לך מטלי במתנה על
 מנת שהעם לעשות בו הטוב בעיניך ע"ל ושפתים יטק' הנה שגס הוא מסכים
 שהמלך סלק עצמו מכל וכל ולא רצה לקבל מתנות אררבה אחר לתת במתנה כדו
 הכסף על מנת שהעם לעשות בו הטוב בעיניו והמן ברשתו ואשר נתן על המלך
 כלכד והמלך רצה ליטב מנגרה והניח את המן שיתקוטט עם היהודים לידע מה
 יהיה באחריתו וא"ך יפול דבר והוא יסחק וילעגו ויעמד מרחוק כי כן דרך המטכילי
 לברוח מן המחלוקת כמ"ט שלמה ערום הוא רעה ונסתר וכו' :
ובמ' מגילה טובה הסרת טבעת ממ"ח בביאים וכו' יר' כי הנביאים מכריחים
 ליערל לטוב בתשובה באזהרות שמוהירם ומפחדים שהע' דמה
 עליהם ח"ו רעה ולכן תשובתם אינה כ"כ הגונה שבשביל יראת אלהים שלא יביא
 עליהם את אשר דבר ביד עבדיו הכביאי' הם מביים אבל עתה שבו מאויליהם ומעבתי
 אס כן וראי שיותר טוב הטב מעבדו מבלי מוכיה לטב על ידו בביא ומוכיח :
ויקראו ונשלוח הנה כיון שראה המן את עצמו בתוך פח המוקטם ולא היס
 יודע מה לעשות שהמלך מוד כזה זמלח בעד סופרע
 שיכתבו ככל אשר יבנה המן בשמו בכתב ונחתם בטבעת המלך אשר היה ביד
 המן ולא פירש עדין מה היה הנזירה אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך והמן מה
 עשה כיון שראה עצמו מסכ"ל בתוך פח המוקטם הוסף לעשות דע וכתב ספרים
 משמו ונתן ביד הרבים משולחים ז' ונסלוח ספרים ביד הרבים להשמיר להרוג
 ולאבד וכו' הם הספרים אשר ברא מלבו כי רצה להקטם פעם א' ולא יוקף :
פת שגן הנה כי טופס כתב המלך היה כך כמ"ט שתמנן הכתב להנתן דת וכו'
 גלוי לכל העמים להיות עתידים ליום הזה והיה כונתו לאבדס וליטול
 ממונס ולהשתעבדם אבל לא להורגם כלל וכמו שהמן ג'ס כן שאל יכתב לאבדס
 לכד ולא אחר להורגם והמן כתב כתבים אחרים לפרס כתב המלך שהיתה סוגרת
 ומסוגרת שמת עתידים הוא להשמיר ולהרוג וכו' ואולי יתכן כי המן היה רוצה
 שיכתב המלך לאבדס כמ"ט והמלך פחד זכפכתב וחתם כתבו לא הזכיר אפילו
 לאבדס אלא סתם וכשראה המן כך פירש הכתבים כחפזו וזוה סמיר הרצ' יבאו
 רחופים בדבר המלך סנתן להם והערים לעשות עוד במה שנתן הדת בשומן כמו
 שכתב המלך בכתבו ז' והדת וכו' :

הרצים הנה שאחר שנתן הספרים ביד הרצים כזה המלך שמיד יבאו ולא יעבדו
 כלל עצמם זש הרצים וכו' בדבר המלך והדת כתנה בשום סתומה כמז
 שכתב בהתבט והמלך והמז יעבו לשתות כי שניהם היו שמחים ויותר ויותר המלך
 במה שהפיל את המז כמ"ס ולכן יסב לשתות עמו כי יצתה ויטכח הכמתו והעיר
 שום כבוסה יר' כי כולם היו בפחד כי לא ידעו מי יהיה אשר יגיע אליו הרעה על
 שהדת כתנה סתומה ובודאי כי מתת ה' היתה זאת ותסועה זו כפוסה לרור אחרון
 כמו שכתבאר בע"ה במקומו :

ומרדכי ירע את כל אשר נעשה וכו' יר' כי יוסבי שום לא ידעו בלתי הדת ההיא
 אשר כתנה בשום כמ"ס ומרדכי ירע את כל אשר נעשה מעצין הספרים
 אשר שלח המז בהחבא להסמיד להרוג ולאבד וכו' אשר לא כזה המלך וחליו הגוד
 לו כמ"ס ר"ל אז כמ"ס התרגום שבעל החלומות הגיד לו איך שיהיה כיון שירע
 מרדכי כך כתאמן בתפילה מיד ובצקה ע"ד התרפית ביום כזה וכו' זש וישק
 צקה גדולה ומרה אלף שהרים קולו כי הש"ת מאזין בלחוסות כס"ה וחנה היא
 מדברת על לבה וכו' רק שהתפלל תפילה גדולה בלב מר ויבא בתוך העיר כדי
 שידעו כל היהודים אשר בשום הגזירה ויחזרו בתשובה ויתפללו גם הם בלב מר
 ובצק ואפר כי הז אל כביר לא ימאס ואחר כך בא בלבוס שק ואפר עד שער המלך
 בשביל שהיושבים שם יגידו למלך וכו' יגיע השמועה לאסתר על ידו :

ובבל יר' כי בשום כיון שנתן הדת בספר החתום לא כתפעלו כ"כ אף כי יאמר
 אליו מרדכי אולי יאמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין עד שידעו
 הדבר בבירור אבל בכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך וכו' אבל גדול
 ליהודים וכו' כי שם היה גזרת מות ולכן כתפעל הרבה :

ובמרדש רבות איתא וכי אב"ל גדול ואב"ל קטן אלא במהב שבעולם כל
 האבלים אבלן הולך ומתמעט אינו דומה תקפו של יום א' ליום שני
 וכך עד יום הז' וכל שהוא הולך הוא תם אבל זה דהמז כל מה שהוא הולך מתגבר
 שכל יום שהוא הולך ויפא היו אומרים כבר יבא יום אחד מחיינו ולכן נקרא אבל
 גדול שכל יום ויום הולך ומתגבר ע"ל :

ותבאנה הנה כי בלכתו עד שער המלך בלבוס שק ראו אותו בערית אסתר
 ותבאנה ותברכה לה ותתחלחל המלכה מאד כי ידעה שמרדכי בצער
 גדול אחרי בואו עד שער המלך בלבוס שק ואפר ולזה לא שלחה לו בגדים חמודים
 בגדי מלכות כי אם בגדים שיהיה ככנע בהם והכוונה לא היתה רק להקיר סקו
 מעליו זש בגדים להלביש את מרדכי ולהקיר סקו מעליו ואש' הכולא קבל :
ותקרא הנה אסתר בטוב סכלה הבינה שהצער הזה אשר היה הולך וסוער
 עליו לא היה בשבילו כי איך מדרך הכדיקים להתפעל כ"כ ולהיותם
 בועטים ביוסורים אררבה מצינו שהיו אומרים בואו אחי בואו רועי וכך הלל
 כששמע קול כוחה בעיר אמר מובטח אחי שאיך זה בתוך ביתי וכונתו שהוא היה
 יודע בבני ביתו שאינם מתפעלים על היסורים כ"כ לעמות זעקה גדולה ומרה והנה

ישע אלהים

אבטחון שהיה לו וכיון שראתה אסתר מלא רצה להסיר מקו וללבוש את הבגדי ס
אמר שלחה לו ולא קבל תכחומין ידעה מהוא מבטער על צדק ישראל ושהיו בזער
גדול ולפי שפירץ לא הגידה עמה ומולדתה שלחה דברים ברמז ביד התך למרדכי
זם ותבואו על מרדכי לדעת על מהזה ועל מה זה אל מה היה להס לישראל עד
מכבטער כ" עניינס וכעת על מה הס ואיך מבבס ויהיה מלת זה הבאה ב' פעמים
לרמז לישראל שהס יב שבטים כמניין זה זם על מה זה וכו' :

ובמדרש ויגר לו מרדכי את כל אשר קרהו ברמז הז מדברים זה לזה שאמר
לו שפעד אחר מבזע עמלק על ישראל שאין קרהו אלא עמלק שנאמר
אשר קרך בדרך ע"י הנה כי הוקשה לו כי הילל ויגר לו מרדכי את כל אשר קרה
ליהודים כי לו מה קרהו שאמר את כל אשר קרהו לזה הטיב כי ודאי שברמז היו
מרדכי וזה עם זה ומלת קרהו היא רמז על אשר פעמד מבזע עמלק על ישראל
שאין קרהו אלא עמלק שנאמר אשר קרך בדרך וכל פרמז לה באומרו את כל אשר
קרהו לומר שידוע הוא שההך הוא לשון בר כמו שאמר שלמה המלך ע"ה בכל דרכיך
דעהו והוא בא בעת דומקס וכוונס הסעה שאמרו ישראל הים' בקרבנו וכו' וסמך
ליהויבא עמלק כן זה כשראה שכהו ישראל מסעודתו של חותו דשע עמד על ישראל
זם את כל אשר קרהו וכו' לומר בכל אשר עמה עמלק שהוא קרהו כן עשה גם הוא
כמ"ט ואין קרהו אלא עמלק וכו' הרי שברמז היו משיבש זה לזה כמ"ט כי עד עתה
לא הגידה אסתר את עמה ומולדתה ולכך היו הרברים ברמז ואת פתפנן כתב
הדת אשר נתן בזמן להיות עתידים לבד והכונה מה שהוא שאל נתן לו להראות
את אסתר ולהגיד לה מה שהמז ברא מלכו וכתב שכונת עתידים הוא סיהיו עתיד
להשמיד להרוג ולחבר וכו' ולכן כזה להתך גם כן שיאמר ויבוא לבא אל המלך וכו'
זם ולכונת עליה לבא אל המלך להתחנן לו להשיב ספרי האף והסימה אשר ברא
המז מלכו :

וזאמר יר' כי קודם ספרה הדבר להתך שבס הוא היה מועץ להסתלק מיד אל
המלך ואחר כך שיאמר אותס למרדכי זם להשיב אל מרדכי והוא שכל
עבדי המלך אשר במצר המלך יודעים וכו' וגם כן הוא יודע ואיך מכוה עלי לסכן
את עצמי אחר שהגזירה היא עד יב חדש וגזירה זו עד חדש ימים לבר :
ויאמר מהדב"י בי אם הנה מהדכי סכס מתכוו להיות מהיר במלכותו ומיד
באותה העת רבה שתלך אסתר למלך כי אחר דבת
דיבא בטל דיבא כי אסתר רכונה להתעכב עד שלשים יום לפי שידוע הוא כי דת
לפרס ומדי ללא להשאנה ותיהרב ואחר כך מי הוא אשר יתחנן אל המלך על ישראל
שלא יעכב המז על ירו וישראל עד תקופת הפכה היה להס שהות ומרדכי השיב לה
כי אין ראוי שתתירשל בעת הזאת באומרה כי ערין יס שהות ביום ותהיה כמחריש
עד שייעברו השלשים יום ששכל סכנת זם אל תרמי בנפסך שהוא לעת
חמישה חלמן דוס לה' וכו' כלומר לא תמריטי בגנת הזאת בעבור הגלת כפסך
להמלט אותה מלכא עתה אל המלך ותהיה יקרה כפסך מכל היהודים כי אם החרש

תחריטי

י ז ע ז א ז

תחרישיו בעת הזאת וכו' יר' הרבר הזה כריך בחומו להתחנן למלך שאם יתקרר
 הענין לא יהיה חו' אחר כך תקוה להפוך את ספרי המן אשר שלח כי חפי' סיכתוב
 המלך שכוונתו לא היה מה שכתב המן לא יקבלו עליהם כי דת לפרס ומרו וכו'
 ואחר שהמלך איחר עד עתה וראי שהואיל ולא מיחה כסר' שהוא צוה להמן לכתוב
 ככל אשר צוה המן וסבר וקביל לסקך נכהך מיד השתדלות כמרץ להפוך הדברים
 מיד ומה גם עתה במה שהסית הפילו בשחת אשר כרה ותלו אותו ואת בניו על
 העץ כי כולם יחמימו פעל אשר ברא מלבו דברים אשר לא צוה המלך ולא עלה על
 לבו הכהו נפש כמל' במקומו בע"ה לכן אמר לה אם לא תלכי את בעת הזאת תדעי
 שהסית ממקום אחר ישלח שלומיו כי לא כלו דחמיו ואת תקבלי עונם כמטה ואת
 ובית אביך תאברו ומי יודע אם לעת כזאת וכו' יר' אם בעבור עת צרה כזאת
 הק'בה זכה אותך למלוכה לשמהיה כיבה שימלט עמו על ירך ואם כן תוכלי ללכת
 בלי פוס פחד כי מי מהרים אותך מן העפר למלוכה הוא וראי יקלך שלכך
 המליכוך מן השמים :

ותאמר : הנה הצדקת הזאת כשטמעה כך מקרה נפשה למוות על ישראל ואמר
 למרדכי לך ביום וכו' וכומו עלי'יר' שבכלל הכוס יבקשו החיים עליה
 שיתכנה ה' לחץ ולחסד בעיני המלך ויושיט לה את טרבוט הזהב כי כן היה הדת
 לכר מאשר יושיט לו המלך את טרביט הזהב וחייה ואמרה שגם היא ונערותיה
 תכוס כן שלמה וימס לילה ויום ובכץ אבא וכו' יר' אחר זה הכוס הארוך והשכמה
 הגדולה הזאת אשר יבואו היהודים כולם אבא אל המלך חפילו שביאחי תקייה הפך
 מן הדת כביר לא יתאם ולא יבזה תפילתם ויביאחי חפי' אריה בזכותם ואם לא
 וכאשר אבדתי מהיותי בתוך עמי שאמי בסואם לחסורו אבדתי גם כן אם יסרגו
 אותי על ביאתי אשר לא כדת ואיני חוססת עוד על חיוימי במתתי לפחות בסביל
 הצלת ישראל :

ובמ' מבילה : אל' אבא אשר לא כדת שבכל יום ויום עד עכשו היה בחוס
 ועכשו ברבון וכאשר אבדתי אבדתי כסס שאבדתי מבית
 יאבא כך אובד ממך עכ'לה' ויש' לראות כי מנין לעל' אבא לדרוש בפסוק
 הדרשא הזאת אימור כשטמיה דקרא אשר לא כדת המלך אשה הוא אשר לא
 יקרא ויבא וכו' ועוד אומר כי כסס שאבדתי מבית אבא וכו' כי למה תאבר ממרדכי
 שאם תנכל בחזקתה היא עומדת : ובראה : לתרץ טרבי אבא הנקפה לו
 בפסוק יתור אשר לא כדת כי מהתשובה ה' שהשיבה באומרה כל איש ואשה וכו'
 יוכן שביאתה בתוך הל' יום היא שלא כדת ועוד הכפל וכאשר אבדתי אבדתי סגור
 פעמים לזה הטיב ואמר כי אקטר אמרה לו שההליכה היא היתה אשר לא כדת
 של תורה כי עד עתה היתה נוהגת כדת של תורה שלא היתה הולכת אליו אלא בעל
 כרחה כשנולד המלך אחריה באונם היתה הולכת אבל עכשו שאני הולכת אליה
 מעצמי ברצוני הרי אני כבעלת לו מדעתי דם ובכץ אבא אל המלך וכו' יר' ביאת
 זאת תהיה אשר לא כדת של תורה וא' וכאשר אבדתי אבדתי יר' שמעת שלקחת
 אחרונם

אחשורוס נאבדה מבית אביה כי לאפקרח עוד עם אביה עליה אבל עדין היתה לה תקוה בהיותה נשואה למרדכי כמש"ל שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוס וכו' כמש"ל אבל עתה כבר אבדה תקותה שכשתבעל לאחשורוס ברצונה נאכרת על המדכי ראשית ישראל שנאספה לארמו מותרת לבעלה וברצון נאכרת על בעלה אם כן בהליכתו וזאת גם כן איכר ממך אפילו שיארע שאכל על ידי נס : והתוספת תרנו שהיתה לה תקנה בשיגרם אותה ואחר כך תהיה מותרת להחזירה כי כן הדין בגרושה שזנתה מותרת לחזור לבעלה לא לא רצה בשביל שכל מעשה הגט כריך על פי סופר ועדים והיה ירא פן יתפרסם הדבר למלכות ע"כ : ומה שבטחה אסתר בזמנותיה מסאה דברי'סקורשיץ גזר דינו של אדם הוא כי ענין הזמנות והצעקות הם מחזיקים האמונה ומעוררים הכוונה וההתחדות אל האלהים ועוד טוב טעם בענין הזה ראיתי כתוב משמו של החכם השלם כמה' שמריה האיקרטי זל"ה שתועלת הזום לאדם להתקבל בקמתו לכני' הש"ת יותר ממעשים אחרים הוא כי כשיזום האדם ויפנה מלהשתמש בכחותיו הגשמיות וירדמם שלא יפעלו וישלטו בו הנה כמו המדבר גובר עליו והשכל האלהי זורח עליו שכלו האנושי הוא קולטו יותר מעת שהכחות הגשמיות פרות ופועלות בו וחזקות בין הנזרח ובין הזורח וכיתרון זריחת השכל ומקלטו בו כן יתרון שכינת ה' עליו וכיתרון שכינתו עליו כן יתרון התפשטות השגחותית במה שהוא משגוח ואין ספק שבכל מקום אשר תחול ההשגחה שלא ישלטו הכליון ולכן בקמה אסתר הצדקת שיזמו זום ארוך להרדים הכח' הגשמיו' להחלט השכל האלהי בהם בזרמו על שכלם האינטימי ונותה שישימו כל השגחתם עליה כמ"ה וזומו עלי וכו' בעבור שתתפשט השגחתו ית' עליה וטפחים יטק עכ"ל :

ונראה לי לפי דרך זו שבשביל כך אסתר צותה לכנס את כל היהודים הנמצאים והיה כמדויק כרשע לשיקבלו הזמנות ההם ויעלו לרצון לפני ה' כמ"ס ר"ל וז"ל אמר רב חנא בר' זנא אר"ס חסידא כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינו תענית שהרי חלבנה ריחה רע ומכאה הכתוב עם סמי הקטרת ע"כ :

וקשה לי כי יותר טוב נראה התפילה אשר תהיה מהצדדים לבה מבלי שיערבו עמם רשעים וחוטאים אשר תפילתם תועבה והאחרון הכבד באומרו שאינו תענית ומביא ראיה מהחלבנה :

והנראה שח"ל אמרו שת"ה אסור להם להתענות תענית שאינם מחוייבים בו שמה יתבטלו מתורתן אם כן התענית שאין בה מפושעי ישראל אינו תענית כמ"ס כי הצדקים התורה שלומדים מכפרת על עונותיהם וכמ"ס ח"ל ת"ה אין אזור של גהינם שולטת בהם ק"ו מסלמנדרא שהסך מרמה וכו' ובעסקותם בתורה מקיימים העולם כמ"ה אם לא בריתי יומם ולילה וכו' וכשהם מתעניין יבטלו מתורתם ובכך התענית הוא לא לרצון יהיה כי מיכחיס חיי עולם ועסקים בחיי שעה ואסור להם וחייבים עונם על אשר חטא על הכפס שזיער עצמו ללא דבר אבל כשהיו באותה התענית מפושעי ישראל אז מותר להם להתענות כד'

מי שבו בתשובה הרמעי' כמ"ה אס תנחיא יקר מזולל כפי תהיה ח"ס יפעה הכביח
הלח זה כוס אבחרהו פתח חרובות רמע וכו' יר' הכוס שאבחר חני בו הוא אשר
ופתח חרובות רמע ופיתירו אבודות מוטה בו ואז אבחר אותו ואס באותו הכוס
לא נפתח חרובות רמע שלא היו רמעס 'בתוכו מכלל הין אהת-סומע לאז מלא
יבחר בו והביא רחיה לרבריו איך חייבים עונס בפיתעכו הכדיקים לברס על אשר
חטאו בביטול תורה באומרו אינו תענית מענין החלככה כי ידוע הוא שאס חסר
אחת מכל סמיני סחייב מיתה ואס כן אס לא יהיה בתוך סמיני הקטרת
החלככה פריחה רע חייב מיתה פהרי הוא מחוסר סמץ ואז יראה שאין הש"ת חפץ
ברעים שפיתרו בתשובה ולא כן כי ירו פתוחה לקבל מביס אס כן בדרוז דירן
גס כן כך הוא שאס לא יהיו פושעי ישראל באותו הכוס אין ראוי לכדיקי' להתעמת
ולזה אסתר כותה לכנוס את כל היהודים הנמצאים בסומן ובודחי פרוכס העו
מפושעי ישראל :

ובמדרש הנמצאים אותס שאכלו הסעודה הם יצומו ע"ל י הכה כי הזקנה כי
י אחר שאמר את כל היהודים אשר בסומן ודחי פעל הנמצאים אומר
אלא הרבון שהתענית הזה לכפר על הנאת הסעודה של אחסורוס מל"ת כבולעו פך
פולטו כי הם העיקר מיצומו ויליק' לס ימרכיב הכא הנמצאים וכתיב התס לכל
העס הנמצאים ואמרו חז"ל אין העס האמור כאן אלא ישראל :

ויעבור י ויהי י הכה מררכי בראותו את דברו אסתר פכולס ככוחים מיד עבר
מהבירה אל העיר סומן ועשה מיצומו כולם ג' ימים לילה ויום
כסל אשר כותה אסתר והנה הש"ת דיחס ברוב חסריו וכראות המלך את אסתר
כשאה חן בעיניו ויוטט לה המלך את סרביט הזהב כי שלוחי מצוה איכס כיוזקין
ויוטט אסתר את ידה ונבע בראש הסרביט והתרגום אמר כי טעס הב' ימים דמן
לב' האכות וכך גס כן דמן לעקידת יצחק פנאמר ויהי ביום השלישו וכו' :

ויאמר י יר' בראות המלך את אסתר פכיה כחופים ורזיס מן הכוס וסכנסה
בעצמה לבא אל המלך אמר לה מה לך אסתר המלכה שאל קודס
בשלומה ואחר כך אמר לה ומה לבקשתך סודאי ביאתך פה בעבור לבקשת דבר
גדול כי לא לחנס סכנת בעצמך למות ולכך מעתה אל תיראי שאס הבקשה תהיה
כ"ג גדולה עולה עד חצי המלכות ויכתן לך י או יר' כי תכלית כל פועל אדם הוא
לבקשת המועיל או לבריחה מהמוזיק לז"א מה לך וכו' לאיזה דבר מהמוזיק סכנת
בעצמך אס לתועלת ולבקשת המועיל ויכתן לך ואס לבריחה עד חצי המלכות וכו' :
ותאמר אסתר י הכה כריך להבין למה לא שאלה אסתר מיד שאלתה ומה לפ
לעשות ב' משתאות אחר סרבר מררכי יהיה כחון וישראל עיכיה'
תליוות לאביהס שבשמים ולה אלא שאסתר עשתה בחכמה שאס מיד תאמר למלך
רבוה ותגד לו את כל לבה המלך ידחה אותה בקס דרך שחוק ושמה זיפס לאל
מלתה באהבתו את המץ ככודע סגדלו על כל הסרים וכו' ועוד פייחשוב המלך אולי
היא סוכא להמן ואס באולי המלך ירצה למלאת שאלתה המץ יחשב מחשבות מה
להסיב

להשיב למלך על זה והנה מרבה על המלך שרים שיטככו חמת המלך כעת כי גש
הוא לעת הכוונך ישיב להם ולכך קודם כל דברי זמנה את המן אל המשתה
לסיראיה שהיא אזהבת אותו עד מאד וכמ"ס המן חף לא הביאה חסתר המלכ' וכו'
ולמחר אני קרנול לה וכו' ובכך יטבח אותה בתכלית הטבח בתוך המשתה בראותו
הכבוד הגדול שבדלתיה המלכה והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואסתר כיון
שבמשתה הא' לא ראתה פוס שינוי וחידוש כלל רבתה להאריך למחר אולי תראה
איוזה חידוש שיחדש הש"ת ובכך תחזק את לבנה וכמ"ס הר"א בע"ז שאימרה חסתר
לדבר ביום הא' במשתה היין בעבור שלא ראתה פוס אות שחדשה' בעבור תענית
ישראל וכאשר ראתה ביום השני גדולת מרדכי חזק לבה ע"כ ולכך בא היא קודם
כל דבריה הזכירה שמו הגדול ובטחה בו שבידו להושיע ולהשפיל הגבוה ולהגביה
השפל באומרה יבא המלך והמן היום ר"ת שמו הגדול וג"כ אחר שהק"בה עשה
אותה נתנה טבח לו והזכירו בסופי תיבות כמ"ס כי כלתה אליו הרעה והכונה
שהשם ית' הוא ראשון והוא אחרון והוא ימהר סופו של עמלק להכרית ויהיה סוף
וקץ לכל צרות ישראל: ובגמרא מה ראתה חסתר שזמנה את המן רבי אמר
פחים טמנה לו ללכדו וכו' ח"א כרי שיחזרו ישראל בתשובה וי"א קנאתו במלך קנאתו
בשרים וכו' ובמדרש אשכנזיה רבא בר שילא לא ליהוה אל' כמאן עבדה חסתר
וזמניתה להמן אל' ככולהו תכאוי וככולהו אמוראי ע"כ הנה כי הוקסה להם כי אחר
שהמן בר פלוגתיה דידה איך יעשה לו משתה וכל' א' וא' הש"ב תשובתו ואלו ואלו
דברי אלהים חיים:

ויצא • ויחאפק • ויספר • ויאמר • וכל • והאמר • יר' כי המן בראותו
סגודלתו כ"כ רבתה

שהמלכה עשתה משתה לו כמ"ס אל המשתה אשר עשיתי לו וכך במשתה השני אמרה
אל המשתה אשר אעשה לו כמשתה ולא ידע כי ברע הוא וכשראה את מרדכי
בצאתו ומרדכי בסער המלך ולא זע כמלא עליו חמה ורצה לשלוח יד בו
אלא שאחר כך נתחזק והתאפק לעמוד על כעסו כמ"ס ר"י ז"ל שלא הרג את
מרדכי באותה השעה ונתחזק לעמוד על כעסו כי היה ירא להקס בלא רשות ע"כ
והנה בא אל ביתו סר וזעף ויספר לאוהביו ולזרע אשתו שכל מש שיס' לו מן הכבוד
ומה עושר ורוב בנים וכל אשר גדלו המלך וכו' וגם המלכה מחדש שהביאה אותו
אל המשתה וכו' וגם למחר הוא קרנול לה וכו' ובכך ראוי לו לשמוח ולהיותו בלב
טוב ועם כל זה בכל מה שספר איכנו שיה לו בראותו את מרדכי היהודי ויט' בסער
המלך וכמ"ס ז"ל שכל עת אשר היה מוצא וככנס המן היה מרדכי מראה לו פטר
המכה שמכר עמנו למרדכי על שת לחם לעבד כשנמנו ראשי גייסות מרדכי והמן
במלחמה אחת אם כן כדאי בזיון וקספ' לו ובכך אשתו וכל אוהביו יעשוהו לעשות עץ
גבוה חמשים לתלות עליו קדש קדשים כדי שיבא אל המשתה שמח ולא ידע כי
גזירה עומדת לעומתו וכי קרבה עת פקודתו ובכך עשה העץ:

בלילה התוא' יר' כי אחר שבכערה קודם כל דבר בטחה באל והזכירה שמו
הגדול

הגדול באומרו יבא המלך והמתן היום מיד השם ית' הזולתה למרחב זם בלילה
 ההוא וכו' שלא כתארך זמן שמיר באותה הלילה נדרה ענת המלך ואמר להביא את
 ספר הזכרונות דהויהו נקראים לפני המלך יתכן שפעם כן להביא עליו הסינה
 סכך דרכם של המודרים שנתם כמיקראו לפניהם דברים שאירעו או יפודים
 והגדות תבא הסינה עליהם :

ובמדרש אמר רבא כפל מלתא ברעתיה אמר מאי האי דקא זמנתיה אסתרי
 להמן דהדאי דלמא עבתא קא יעבי עליה דההוא גברא למקטליה
 הדר ואמר אי הכי הוה ליכא איניש דרחים לי ומוודע לי אמר דלמא איכא איניש
 דעביד בי טיבותא ולא פרעתיה מיד ויאמר להביא וכו' : וקשה כי מניין ליה
 לרבא דכפל מלתא ברעתיה ושאר כך חזר בו ואמר אי הכי הוה וכו' ועוד אומרת
 שאחר כך אמר דלמא איכא איניש כי בפסוק ככר' לא יש רמזי ב' בדברים עמין
 שאמר מאי האי דקא זמנתיה אסתרי להמן בהדאי דלמא דפסיטא הוא מהזימון
 היה עימו כאומרני יבא המלך והמן וכו' ועוד כי מה שבעון עלה ברעתו של אשורוס
 שאמר אי הכי הוה וכו' וכי אם היה ברעתו להרגו בערמה היו מגלים הדבר
 לאהובי המלך אם כן אהוביו מניין ידעו כי לא היו נביאים :

וגראה מהוקפה לרבא כי מה שמיכות יש בין עסית העץ לאשר נדרה בלילה
 ההוא שנת המלך ועוד מה שמיכות יש להבאת ספר הזכרונות לניחוד
 הסינה אדרבא היה לו לשתוק עד שתחזור שיכתו אליו לזה אמר רבא סנידו הסינה
 היה על אשר ראה שאסתרי סכנה עמה לבא אל המלך אשר לא כדת ובודאי
 שמתקור רוח וכהה קרובה היתה ביאתה ולכן אמר לה מה לך אסתרי המלכה ומה
 בקשתך עד חשי המלכות ויכתן לך כי ודאי שאלתך רבה היא וכשראה שגלה סיבא
 המלך והמן המוסוכו ואחר שאמר לה במשתה היון גם כן מה שאלתך וכו' ומה
 בקשתך וכו' אמרה שרונה סיבא המן והמלך למחר אל המפתה אשר תעשה לו
 ומחר תעשה כדבר המלך הוסיף להפליא הפלא ופלא לכך בלילה ההוא מה שראה
 מן הזרות ביום מענין אסתרי כפל מלתא ברעתיה לחשוב מחשבות ובזה נדרה
 שיכתו בלילה ההוא והיה נוסא ונותן בדבר בשכלו וברעתו כי בלילה הסכל מיושב
 ויטפוט האמת והדרך ולזה אמר מאי האי דקא זמנתיה אסתרי להמן בהדאי ירצה
 אחר שאסתרי זמנה להמן לבד בהדאי אל משתה היון דלמא עבתא קא יעבי עליה
 דההוא גברא למקטליה ויבא ענתם לאורה כי טובים הסנים מן האחד ושאלפני
 עליו והכומי כפס יען כי איני רואה מהזימון הוא בהדאי כמט הדר ואמר אי הכי הוה
 וכו' סכן דרך החשוב לחשוב כל הרברים אשר יתכנו ואחר כך לברר הסולת מן
 הפסולת בטבילו זם אי הכי הוה רל אם הם מתמול שלשום היו שונאים אותו כי לא
 יתכן הריגה מבלתי שנאה כמשה והוא לא שונא לו מתמול שלשום וכו' חכ' בודאי
 שלשום אהוב מאוהבי נבלה השנאה ועתה בראותו הזימון הזה ששניהם לבדם עלי
 יפול חשם בלבו ויבא ויגיד לו טלבו נוקפו מהמשתה הזה הוא לרעתי יען כי הוא
 שונא לי וכו' אם כן בודאי דהא ליתא אלא דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא

דעתיה ואסתך זמנה לחמן בהדאי כדו סגס כן המן יקויע לדבר טוב עמי על
אורות שאלתה לזה בזה להביא ספר הזכרונות לידע אם ימצא חיזה אדם טעמה
עמו טובה וככתב בספר הזכרונות על ידי אסתך ולא במלתיו גמולו הטוב ובזה
ארע שבטיל כך באה אסתך לשאגמול חסד עם האיש אשר עשה עמדי חסד ואמת
כמ"ם ומה שמקך ענין הנדוד הפיכה לעשיית העץ להורות כי רס ה' וספל יראה
ומחשבות האדם המה הבל כי בלילה ההוא שהיה עושה המן העץ למרדכי בלילה
שהוא הק"ב נדר סיכת המלך לחשוב מחשבות עד שזכה להביא את ספר
הזכרונות וכו' ויהיו בקראים מאליהם וכמס' רזל פסמשי כשהגיע לענין מרדכי מחק
אותו ואליהו כתבו כמ"ס :

וימצא ויאמר ויאמר ויאמר ויבא וימצא כתוב שאין אומרי' וימצא
אלא לדבר האבוד וכתבא ומד

אמר לנערי המלך משרתיו שהם היודעים כל הדברים הנעשים על ידו מה
נעשה למרדכי יקר וגדולה על זאת והסיבו שלא נעשה עמו דבר ובכן המן הסכים
בבוקר לאמר למלך לפיתח לו רשות לתלות את מרדכי ואמר על העץ אשר הכין לו
יר' כי המן העץ הכין לו שיתלה עליו והיה ברצונו לאמר למלך לתלות את מרדכי
במקומו ז"ס על העץ אשר הכין לו לו להמך כמ"ם ויהנה המלך שאל מי בהצר רצונו
לסלוח אחר מרדכי וכשהגבר לו שהמן היה בחצר ממתין למלך מיקום מנחתו סכן
דרך המלכים ליטע עד ג' טעות זכה להביא את המן לפניו לקחת עבה ממנו מה
יקר ועשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו וכשראה המן שהמלך אומר לו כך עמח
טמחה גדולה טראה שהעשה מפחית לפניו כמו שהיה :

ויאמר ויבאו ונתון ויאמר ויקח הנה צריך לראות למה הוקמה
לשאול המן הדברים האלו שהם

מטכסי מלוכה ולא די לו כל הממסלה והגדולה שהיה לו על כל הסרים כמ"ס ועוד
לו המלוכה באומרו וביאו לבוס מלכות וכו' וסוס אשר רכב וכו' ועוד למה בכתר
אמר ואמר נתן כתר מלכות בראשו ולא אמר וכתר אשר נתן בראש המלך כ"ס
בלבוס ובסוס ועוד למה בחזרתו לומר וכתן הלבוס והסוס לא הזכיר הכתר :

וגראה כי המן חשב שהיה אומר המלך בערו כמ"ם למי יחפון המלך וכו' ולא ידע
שבלב המלך היה למרדכי סוכאו ואפילו שהוא כבא ולא ידע מה כבא

באומרו למי יחפון המלך וכו' שה"ל למי חפץ המלך מהו יחפון ועוד באומרו יותר
ממני מיותר שה"ל ממני לבד אלא למי ר"ל למרדכי כמ"ס איש יהודי יהודי ברת
יחפון המלך עתה לעשות לו יקר שיהיה יותר חשוב מכל יקר שיש לי וכמו שהיה
טבחו שבו שהיה המשא עליו אמר בדעתו מה אני חסר מזהב וכסף ומרגליות
וממסלה אם כן לא אשאל בלתי טכסי מלוכה טרק הם גדולים ממני כי הם
המעלה אשר אין למעלה ממנה וכמס' רזל לשתמים איכים בכסף דמוקרא יומא חד
והדר לתביר לזה הוקמה לשאול טכסי מלוכה ואמר וביאו לבוס מלכות וכו' וסוס
וכו' ואמר נתן כתר מלכות וכו' ורצונו הה' שהיה הטלטה ענינים ג"ס יחד כמ"ס ר"ל

במדרג ששאל שלמדתם וכשראה המן שנשתנה פניו אל מלך בהזכירו הכתר לא הזכיר הכתר עוד וחזר וחזר ונתן הלבנום והקום אחר שכבר הם אמורים בפסוק הא' ועוד למה לא הזכיר ותן שהוא כוונתו על שלמה שאמר אבל בראותו שכשהזכיר הכתר נשתנו פניו אל מלך כי אין הלתה בו בשלמא ללבנום ולקום לא חשש ככ כי כבר יש לו כמה חלף מלבושים וכמה רבבות אורות פוקים אבל הכתר אחת היא אם כן הרי ששאל המלוכה כולה בשאלת הכתר לכך חזר ואמר ונתן הלבנום והקום לתתן המענות ולא הזכיר הכתר : ועדין קשה כי מה תקנה יש במה ששאל הכתר כבר ועל כרחו של המלך צריך לעשות ככל אשר יצא מפיו ואפילו שלא תזכרנה עוד הכתר צריך לתת לו אחר שנתן הבחירה בידו של המן כמ"ס :

והנראה כי המן בראותו שכשהזכיר הכתר שניו פניו אל המלך נשתנו פחד ואמר שמעולם לא עלה על לבו לשאול הכתר ואפילו הקום כמ"ס חז"ל אין רוכבים על קסום ואין יושבים על כסאו וכו' שמי טעמה דברים אלו הרי הוא כמלך בעצמו אלא מה שאמר וקום אשר רכב עליו המלך אין כוונתו למלך אחשוורוס כי הוא לא אמר אלא כתם וכמו שפירש אחר כך באומרו תדע חיזה מלך אמרתו אחר ממלכי המדינות אשר היה מלך קודם ונתן על ראשו כתר מלכות בהיותו מלך ואחר כך שכבשם אחשוורוס ולקח סוסיהם אם כן זהו שאמרתי שינתן אחר מן אותם הסוסים שאין להם כ"כ מעלת כמו הסוסים אשר רכבת אתה זשה וקום אשר רכב בו המלך ואשר המלך הזה מקודם נתן כתר מלכות בראשו והנה היה דבר המלך חלי לאמר מהר קח את הלבנום ואת הקום טבס הם מטכסיי המלוכה ואילו הכתר לא הזכיר שבנתת הכינור הרי הוא כמו מי שהסיר מלכותו ונתנו לאחר כנודע ואמר כאשר דברת ל' כמו שדברת בתחילת דבריך שיהיה הלבנום אשר לבשתי בו בעת מלכותי והקום אשר רכבתי עליו בעת אשר מלכתי שזה היה שאף ועשה כן למרדכי היהודי היושב בעפר המלך וכו' הנה חז"ל אמרו שבאומרו למרדכי פרוחה נשמתו כי הוא היה בא לאמור למלך לתלותו על העץ וכו' ובכך ביום ההוא אצל היושב בעפר המלך כי אין זולתו עכ"ל וחז"ל חל תפל דבר מכל אשר דברת הרבון שלא ילכשהו הלבנום וירכיבהו על הקום לבד אלא שיקרא לפניו הוא בעצמו ככה יעשה לאים אשר המלך חפץ ביקרו וכו' או יאמר חל תפל דבר מכל אשר דברת ל' תדע למה אני מצוה לך לעשות כל הכבוד הזה למרדכי בטביל שלא יפול ארצה דבריו שדברת בלבך למי יחפוץ המלך וכו' כמ"ס שרמז באומרו למי וכו' שלמרדכי יהודי יחפוץ וכו' כמ"ס ב"ר של למי וכו' לעשו יקר יותר ממני וכו' והנה על כרחו שלא בטובתו לקח הלבנום והקום ועשה למרדכי היהודי ככל אשר דבר בלב נסבר ונרכא ורוח כחאה :

וישב ויספר הנה צריך להבין מה שאמר וישב מרדכי וכו' כי ודאי שלא יסאח מס ועוד מה שאמר והמן כרחף מי הוא אשר דחפו וכו' ועוד כי

מאחר שהוא לא ספר אלף לזרע אשתו ולכל אוהביו את כל אשר קרהו כמֵה אִם כן
 איך אמר אחר כך ויאמרו לו חכמיו מן החכמים לחכמים בתגור זה כי הוא לא ספר
 להם טָרָה ובראיה כי אחר שהמֵן הסכים להצטר המלך לאמר לו לתלות את
 מרדכי כדי שלא ישוב עוד בשער המלך ולא יכעסו ויתר כמֵל וכפראתה מה שנהיה
 לו מהגדולה והיקר אשר גדלו המלך יותר ממנו כמֵה ואחד כך יושב מרדכי אל
 שער המלך ולזה והמֵן נדחף אל ביתו אבל וחסיו ראש כי ראה שלא כעשתה ענתו
 ועלה חרס בירו בשוכו למֵה כבתחילה ולאשתו ולא הבין שהיו ממתינים שיביא
 את מרדכי לתלותו על העץ ספר להם כל אשר קרהו וכו' : וחזר אמרו שבת
 המֵן כשפראתה את מרדכי רוכב והמֵן קורא לפניו וכו' חשבה שהרוכב הוא אביה
 ולקחה גרף של רעי והעילה על אביה שהיה קורא בחשבה שהוא מרדכי וכשפראתה
 שהוא אביה הפילה עמה ומתה ולכן נדחף עמו אל ביתו בשביל מה שהיו מטילין
 עליו זֵם אבל מפני בתו שמתה וחסיו ראש מהגרף של רעי עֵכָּ וישב מרדכי טָב
 לשקו ולתעביתו הכס שהוקמה להם מה שהקשיכו ותירדו כמו שאמרנו יור' סָקָו
 ותעמיתו של מרדכי גרס להמֵן לשוכ אל ביתו אבל וחסיו ראש כמֵה וישב מרדכי
 למקו ולתעביתו וכו' ומיך ליה והמֵן נדחף וכו' והנה ספר לכל אוהביו את כל אשר
 קרהו ובכלל אוהביו היו חכמיו אלא שהגדרה האמיתית לא הגידו בלתי החכמים
 מהם כי הפתיוס והסכלים היו מנחמים אותו ומדברים על לבו אבל החכמים
 שבהם אפילו שהיו גם כן מכלל אוהביו דברו לו האמת כמֵה אפלטון אוהביו
 אבל האמת יותר אהוב ממנו ואמרו בלשון שלילה אִם מזרע היהודים וכו' שהרי היו
 יודעים שהוא יהודי באומרו אִם יהודי וכו' אלא כדי שלא להבהילו בבת היתה ואקרו
 אשה החילות לכפול לפניו לא תוכל לו כי כפול תפול לפניו כפלו הנפילות אלו פעם
 אחר פעם לומר לו שאפילו שהוא כֵּ גבוה בגרם המעלות ואפילו שיקרה לו נפילה
 תהיה מעט מעט בהדרגה פני סבוב הגלגל לאט לו או אפי' שתפול תחזור לעלות
 פִּי אגלגל הוא שחוזר בעולם ואחר תוכל לו כי לא יתכן למי שהיה ברם הגלגל
 שבמעט קט יפול תקף ויזיר לארץ וזהו שהיו אומרים לו הערומים מדעת
 מאוהביו לנחמו אבל חכמיו אמרו לו שאם לא היה מרדכי מזרע היהודים יתכן
 דבריהם יעץ כי כל האומות היו קבועים בגלגל כמֵל בארוכה אבל אִם מזרע
 היהודים מרדכי וכו' אשר הם אינם תחת מערכות השמים וכסיליהם כמֵה חזל איך
 מזל לישראל כי ה' נלחם להם ועושה פעולות בלתי הטבע להפיק רנוס והם
 מולטין על המזל כמֵה כדריק מושל בידאת אלהים אִם כן אחר אשר החילות לכפול
 לפניו לא תוכל לו עוד כל ימי עולם ולא תאמר מקרה הוא בלתי טהור וכו' וגלגל
 הוא שחוזר פעם בולע פעם כבלע וישיה לך אחרית ותקוה שתוכל לו עוד טעל סקר
 אתה בוטח כי לא די שלא תוכל לו עוד לא שתהיה נפילתך כֵּ מהרה שלא בהדרגה
 עד שמיד כפל תפול לפניו לארץ בהתחלה לבר אשר החילות לכפל למה כי בתחילת
 נפילתך היא הוראה על סנדבקה ההשגחה האלהית על מרדכי היהודי ואחר סידע
 הוא שהיהודים גואלים חזק הוא ובהדבקים עם קונס יעלו ויטלטלו על המזל והרואה

מיהושע שאמר סתם בנכעז דום וירח בעמק אילון והמת אשר סחיה אליהו וכן
 אלישע וזכאלה רבות שהסס ית' מהפך הטבע בסביל עומי רגזנו ולזה אמרו אם
 מזרע היהודים וכו' יר' אם הוא מאותם היהודים הנקראים יהודים סכופרים בע"פ
 כמ"ס שכל הסופר בע"פ נקרא יהודי וכו' לא תוכל לו וכו' סזכות אבות' מסייעתם וכו':
 ובמ' מגילה כי כפל תפול לכסיו' דרש רבי יהודה ב"ר אלעאי שתי נפילות
 הללו למה אמרו לו אומה זו משולה ככוכבים ומשולה כעפר

כשהם יורדים יורדים עד עפר וכשהם עולים עולים עד לרקייע עכ"ל. וצריך להבין
 שכראה תקוסייתו שהב' כפילות מיותרות ואינו כן שהרי צריך לאמר לו שהוא יכול
 שלא די שלא יוכל וכו' שאם לא היה אומר אחר כך כי כפל תפול וכו' הייתי אומר
 שהמץ לא יוכל על מרדכי ולא מרדכי על המץ ועוד איך הוכיח הרש"א הזאת מיתור
 השתי נפילות כמ"ס שאמרו לו אומה זו וכו': ונראה שהוקשה לרבי יהודה
 שאחר שאמר אשר החילות לפול לפניו לא תוכל לו היה די שיאמ' עוד כי תפול לפני
 לבר כי מאשר החילות וכו' אמרו לו שלא יוכל לו אבל אינו מוכרח שיפול הוא במה
 שא"ל לא תוכל לו אם כן באומרם כי תפול לפניו ובן כי לא די במה שלא יוכל לו לא
 שיפול לפניו זהו שהקשה שתי נפילות הללו אשר חוברות אחת אל אחת למה לי כי
 באחת מהם שיאמר די והייתי מבין שהמץ יכול לפני מרדכי וכו' אם כן ודאי שלא
 באו על בר הקרי והזמין אלא לדרשא קא אתו ולזה דרש ואמר שחכמיו אמרו לו
 שפול יכול לפני מכלי איחור יען שאומה זו כמשלים לככבים ומשולה לעפר
 והכוונה שכשהם יורדים יורדים וכו' וכשהם עולים עולים עד לככבים:

ועדין גשה שאיך יחייב נפילת המץ בסביל שהאומה הזאת כשהם יורדים
 יורדים עד עפר וכשהם עולים עולים עד לככבים כי מה לתבן
את הבר: אלא ידוע הוא שחז"ל על פסוק כאשר ירים מטה ידו וגבר ישראל
 וכאשר יניח מטה ידו וגבר עמלק שכמה קם זה נופל ע"כ והנה פה יגיד עליו
 דעו סכיון שעלה המץ וזכאלה עד לעפר בלי הדרגה כלל כמ"ס להשמיר להרוג
 וכו' יען שהם משולים לעפר כמ"ס אם כן אחר אשר התחיל לעלות מרדכי ואתה
 החילות לפול לפניו אם כן יתחייב מזה שיעלו עד לככבים והוא עלייתם הנוקבת
 גירדתן עד עפר כמ"ס כשהם קם זה נופל וכו' כמו שבעת נפילתם אתה עלית למרום
 והם עד עפר כן עתה הם יעלו עד לככבים ואתה תרד מטה מטה עד לעפר וכן
 לעתיד לבא כשהסס ית' ימחה את זכר עמלק מכל וכל ועלו ישראל עלייה שלא
 יהיה ירידה עוד אחריה וה"ל כמ"ס:

עודם ויבאו ויאמרו והען בי הנה שיבא לאורה מיד דברי חכמיו
 שבעודם מדברים עמו הדברים
 האלו שאמרו מיד וסריסי המלך הביעו ויבהילו להביא את המץ ל המסחה וכו' ויבא
 המלך והמץ אל המסחה וכו' אשר היה אחרית אכילתו ובתייתו והנה המלך אמר
 לאסתרגם ביום השני מה שאלתך וכו' ומה בקמתך וכו' הנה עתה רצה להוסיף
 במה שאמר ומה בקמתך וכו' כי אם תשאלו לבריהמה מהמזיק וינתן לך ואם תבקשי
 תועלת

ישע אלהים

תועלת אפילו שיהיה התועלת כמו חצי המלכות ותעם הואיל וסכנת בעצמך
וכשראתה אסתר שהמלך חזר להבטיחה גם ביום השני לאמר לה מה שאלתך וכו'
וגם כן ראתה התחלת נפילת המן כמ"ט פיה פתחה בחכמה ואמרה אם מצאתי חן
בעיניך המלך ואם על המלך טוב יר' אחר שמצאתי חן בפעם הא' בעיניך וספן ביום
הזה על המלך טוב למלאת רצוני כמ"ט עד חצי המלכות ותעם ארזני המלך אני
חינו תובעת ממך מלוכה ולא פוס דבר גדול הערך בלתי שתנתן לי נפשי בשאלתי
ועמי בבקשתי שבכלל עמי אני ואם יהרגו כשפי' הגזירה גם כן נופלת עליה ואין
לי שאלה יותר גדולה מזאת שתזילני מן המות שאם לא תתננה לי הנה אנכי הולכת
למות ותדע למה אני שאלת נפשי כי נמכרנו אני ועמי וכו' מבלתי ידיעתך שהרי אני
בכלל עמי ונמכרנו כולנו להשמיד להרוב ולאברוכו מה שלא נזית ולא עלתה על
לכך בלתי לאבד הממון בלבד ואפילו שהיינו נמכרים ממכרת עבד ושפחה לא
היינו שאלת פוס דבר והייתי שותקת בשביל התועלת שהיה מביע לך או יאמר
כמשל' מהמין כזה שבכל מקום אשר ישמע שכשאר פוס עבד ושפחה מישראל
מריהם בחרב יהרוב וכו' וזם עתה אסתר יאלו היה מיניח לנו הכלה פורתא שאחרי
נמכר גזולה וישועה מהמות יהיו לו נמכר בן אים ובין אשה החרשתי ולא הייתי
מדברת ואפילו שכזה היה בל' כער אין הכר והמזור שהייתי סובלת שזה לכולם
בערך נזקך אבל עתה שלא יש אפילו ההכלה פורתא הזאת ובאו מים עד נפש ואין
מקוה וגם אני בכלל הגזירה ולכך בלתי לפניך אשר לא כרת כי יותר טוב שאמות
על ירך אחרי שהמות היא הכרחית ואין מציל מכל הכרדין אם כן מלאך המות מה
לי הכא מה לי התם ומה לי מומן אם לא רבוכך שתזילני מן המות אחר שאתה לא

צויתה :

ויאמר • ותאמר • הנה אחרש מרוב הכעס והדאגה שנתכעס בראותי
ששאלת המלכה היא הכל לקוחים למות ומטים להרב
מבלתי ידיעתו שנינה הרברים פעם אחר פעם כמ"ט ויאמר המלך אחרש ויאמר
לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא וכו' כי נתחדש לנדרברים אשר כזה ולא ידע
בם שהוא אני לאבדם לא כתב בלתי היתה כוונתו לכך לאבד ממנו אבל ההרונה
היתה זיוף המן מבלתי ידיעתו ומה תועלת בכך כמ"ט אסתר אילו היה מצוה
למכרם לעבדים ולשפחות הייתי שותקת לטובת המלך ולהנחתו אבל עתה אני
רואה שהכר אין חושש בזמן המלך שצוה להשמיד להרוב וכו' והם עבדיו ועבדי
עמו ומה בעצלהורגם לזה המלך חרד חרדה גדולה עד מאד ואמר ויאמר ויאמר
פמ"ט וכו' : או יר' שכשראה המלך ששאלת המלכה ובקשתה היא תפועת נפשה
מיד שוכח כי באו מים עד נפשה שאל קודם מהמין העומד אצלו כי הוא יודע כל
עניני המלוכה וכשהחן הבין וראה כי בלתי חלץ הרעה לא השיב דבר ויהי
פתח וישמרוב כעם המלך כשראה שהמן כמו פתן חרש אוטם אצלו ולא ענה מיד
ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה וכו' והנה אסתר מהרה ואמרה ממירדות נפשה
אצלו המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה שלא היה יודע למי ישיב

לכש

לפסע אשר עשה למלך במה שזייף הכתבים כמ"ס ואם למרד המלכה במה שעלם על לבו להשמיר להרנו וכו' עמה ומולדתה והנה עתה נגלה תופלת מתיקתה עד עתה מלהגיד עמה ומולדתה לרפואה הזאת שבדחאי שאם המן היה יודע מהמלכה מזרע היהודים שלא היה מתקוטט עמה או לא יבצר ממנו מזממה ותחבולה להרנו אקתה קורם כל מעשיו כמ"ס פעם לופתי :

והמלך והמלך ויאמר ויתלו ביום ויסר יחנה מהמלך קם בחמתו ממטתה

היין וכו' שלא סכך חמתו אלא היתה בוערה כלפידי יבער והמן יעמוד לבקם על כפסו מאסתר המלכה יען כי לא ראה שאסתר כמלאת חימה ועוד שחשב שמה שקראתם לסוד נכמם היה כדי לחלות פניו לעבוד הצעם ההוא ולמלך לא חתר שום דבר כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך בראותו סממלא חימה עליו והמלך שם וכו' והמן כופל על המטה כמ"ס זל סגבריאל דחפנו ולכן המלך חמר לו לא די מה שעשית לא הנס לכבוס את המלכה עמי בבית הרבר יבא מפי המלך ופני המן חמו בוסת וכלימה כי ראה שיגלו שמים ענבו וארץ מתקוממה לו ויאמר חרבונה :

בירו שלמי איתא רב אמר כל ארור המן ארורים בניו יאמר ר' תנחום חרבונה זכור לטוב עכ"ל ויס לראות מה צורך לומר להמן ארור המן ארורים

בניו ולחרבונה זכור לטוב וכו' שהוא בכרי וכו' לא הבראה בדאיתא ביומא על אותן שלא רצו ללמד מעשה הקטורת שמזכירים אותם לבנאי כמ"ס עליהם וסם רשעים

ירקב כי על אשר לא רצו לעשות טובה לישראל ללמד מה שהיו יודעים מהקטרת אם כן מכ"ס סלהמן הרשע כל ארור המן וכן בניו ארורים בניו על מה שעשו לישראל

מהרטה ובקשר השמידים אומר חרבונה זל סכל אדם שמדבר בסבח הצדיקים בין יהודים בין גוים כמו חרבונה שעשה לישראל אותה טובה כל זכור לטוב אם

בין רבי תנחום חרבונא זכור לטוב כלומר אפילו בניו כל זכור לטוב אחר שעשה טובה עם ישראל ברבריו במה שאמר וגיילה לפני המלך שטיקת העץ למרדכי

היה על אשר דבר טוב על המלך ולא הכיח לעשות רבון בנתנא ותרם להסקות למלך גם המות רועץ אשר גם חרבונה זל בדבריו אליו עזר להוסוף האף והחימה

לינך ואמר עיר אחר שהוא הפך ברעתי כ"כ תלבוה עליו ומיד ויתלו את המן הארור על העץ וחמת המלך שככה אם כן בודאי סכרין לומר לו זכור לטוב מידי זוכר בכל פעם וכן להמן אחר קריאת המגילה בריך לומר כך ארור המן אשר בקם

לאכדי ברוך מרדכי היהודי ארורה זרם אסת מפחירי ברוכה אסת דברה בעדי לקיים מה שאמר זכר צדיק לברכה וסם רשעים ירקב וכאזר לענינא

שביום ההוא נתן המלך וכו' ומרדכי בא לפני המלך כי קורם לא היה לו דעות ליכנס אלא עתה סגביה אסתר מהו לה שהוא דודה בת שתי אחים כמ"ס בת דודו

וכו' ולכן מנה אותו על בית המן לפקיד ולא כחנה לו במתנה יען שהיא מתנת המלך כמ"ס ביום ההוא נתן המלך וכו' ואין ראוי למי שיתן לו המלך איזה מתנה

פיתכנה לאתר סכר כעושה בזיו במתנת המלך לזא ותסם וכו' שסמו ארון לבית המן

המזן ופקיד:

וזתוסף וישש ותאמ' ואמר ואתם הנה עמה אסתר הסתדרה להתחנף
למלך להשיב ספרי האף והחיומה

שאם לא תתקיים הגזירה וקודם שאלה לבר בבכי ותחנוני כמס' להעביר את
רעת המזן האגבי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודי והוא ההרג וההשמדה אשר
ברא מלכו כמס' ואח' שראתה שהמלך הושיט את שרביט הזהב לה כדי להקית' מעל
הבלג מיד עמרה לפניו וירעה שעת רצון הוא אמרה אם על המלך טוב ואם יוצאתי
חן בעיניו וכשר הדבר לפני המלך טובה אני בעיניו הרבתה לדבר למלך והוא כדי
שישיב כל הספרי אשר שלח המזן אפי' מה שכת' לאברס ונתנה טוב טעם לתחינתה
כי אייבכה אוכל ורא'תי ברעה אשר ימצא את עמי ואייבכה אוכל וכו' כי הפרה
המבצעת לעמי ומולתי כאילו תבא אלי וכל זה אם יכשר הדבר לפניך והנה המלך
במצעו את רכתה כהפכו רחמינו עליה ועל היהודים ואמר לאסתר המלכה ולמרדכי
היהודי כי מס היה עדין הגה נפאר לכס פליטה במה שאני לא כתבתיו באברות
ראשונות בלתי גלוי לכל העמים להיות עתידים סתם כמס' והמזן הוא שזיף וכתב
דברים אשר לא כן אשר על זה כתתי את ביתו לאסתר המלכה ואתו תלו על העץ
אזילו סהיה לנו כס ממסלה יעץ אשר שלח ירו ביהודים ואתם כתבו על היהודים
וכו' והנה מרדכי ואסתר המצאו הכתב כזה והוא שהמלך גזר שדברו
וצאמרו הא' אחור לא ישוב ריקס דו רת לפרס ומדי וכו' והספריים האלו להודיעם
שכונתו כמו שכתב להיות עתידים לא היה כמו שכתב המזן שהעמים יעשו ביהודים
כרצונם חו' ובהפוך הוא שהיהודים יעשו בעמים כרצונם בעבור רצון המלכה
שהיא מזרע היהודים והראיה שהיו הכתבים ששלח המזן בלתי ידיעת המלך כי
כשירע המלך שהמזן פירש כתב המלך הפך גזרתו אפילו שהיה ער וגדול כנודע
ותלה אותו ואת בכיו על העץ ואת ביתו נתן לאסתר המלכה והכל כשביל שהפך את
גזרת המלך והמלך לא חשם לעשות כדבר הזה על שיפגלו היהודים מאויביהם
שבאופן אחר לא היה הכלה ולזה אמר להם ואתם כתבו כטוב בעיניכם יה' כל מה
שיראה לכם טוב שיהיה להצלתכם כי איני חושש להריגת כמה אלפי אנשים כדי
שתפגלו אתם והראיה שהרי המזן שנדרתיו ורוממתיו על כל השרים על אשר שלח
ידו ביהודים כונתי לתלות אותו ואת בכיו בעון אביהם המרצח על העץ וביתו נתתו
לאסתר המלכה אם כן עאל' שהן גוים כמר מדלי וכאיץ וכאפס נחשבו לי לעומת

הצלתכם:

ויקראו ויכתוב פתשגן הנה מיד קראו לסופרי המלך וסתבו ספרים
כטופס הראשונים לא פחות ולא יותר רק עבד
הרעים נתן ספרים אחרים והם שהיהודים הם אשר נתן להם המלך במתנה
להרוג בשנאייהם הזרים אותם בעבור שהמלכה היא מזרעם וממולדתם ובכך
ישבו לבטח ואין מחריד לקרובי המלכה ואת כל שרי המדינות כנה סיהו לעזר
ליהודים כדי שהזרים אותם לא יוכלו להרים ידם עליהם וזאת הנס הגדול שכתב

המלך

המלך פתסגן הכתב הא' סתום וחתום באופן סעתי יתפרש בהסך המכוון
 הא' ובאמת כי מה' היתה זאת וכסן כתב מהרזכו הזמן באלו הכתבים לאמת הענין
 וכן גם כן כתב פתסגן הכתב ככתב הרשפון ופירשה שמה סכתב קודם להיות
 עתידים ליום הזה כוונתו שהיהודים הם אשר יהיו עתידים ליום הזה להקדם
 מאחיביה' כמשל' ולכן כותב בתוך הסתסגן דבר מפורט כמש' ולהיות היהודים
 עתידים ליום הזה וכו' :

הרצים י' הנה מרדכי צוה לרצים שיבאו במהרה בדבר המלך רל' אם ישאלו
 אותה דבר שיאמרו שהולכים בדבר המלך והוא שאמ' ויבאו מבוהלים
 מדחופים וכו' והדת נתנה בשופן הבירה כי שם כל המרים והגדולים שיטמנו
 כולם האמת כמש' :

ומרדכי י' יר' כי מרדכי לא עשה כמו המן מאחר נתינת הדת יסב עם המלך
 כמו מי עשוה דבר רע בהחבא שמכתיר עצמו מעין כל' אלא יבא
 מיד אחר נתינת הדת מלפני המלך להראות שהוא מנובח בדין ושהאמת אתו ויבא
 בלבוס מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוך וארגמן להשיל אמה
 על עם הארץ שוראו שהמלך נשא אותו כי הוא דוד המלכה ובסך והעיר שוטן כהלה
 ושמחה יר' כי כל בני העיר אפילו הגוים שמים וממחים וכראים באוהבים כיון
 ששמעו שהגזירה לא היתה בלתי על הטונאים הכרים אותם לכך היו שמים וממחי'
 מגדולת מרדכי להראות שהם רוצים ואוהבים תועלת היהודים :

ליהודים י' הנה צריך להאיות כי אחר שאמר והעיר שוטן כהלה ושמחה וראי'
 שמכ' שהיהודים יהיו שמים וממחים וטובי לב ולכך אתל' שחזר
 על היהודים אשה בכל מדענות המלך הנה כבר כתוב אחר כך ובכל מדינה ומדינ'
 וכו' שמחה ושפון ליהודים וכו' אם כן זה הפסוק מכלל וכל מיותה ועוד הכפל אורה
 ושמחה ושפון ויקה והנה י' במדרש' איתא אמה רב אורה זו תורה וכן הוא
 אומר כי בר מצוה ותורה אור שמחה זה יום טוב וכן הוא אומר ושמחת בחגיך
 שפון זה מילה וכן הוא אומר שט אכבו על אמרתך ויקר אלנו תפילין וכן הוא אומר
 וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלנו
 תפילין שבראש עכ'הו : וקשה מנין לו לעשות הדרשא הזאת בפסוק
 ומה ענין שמחת ההכלה למה תה' להם תורה וכו' ועוד כי הלא ידענו שהיה להם
 תורה ויטו ומילה ותפילין כי בלתי אלנו לא יקראו בשם יהודים כי מי שלא יט' לג' אחד
 מהם לבר בשם ישראל לא יכונה י' ב' שלמה הוציא הפסוק משמעותו אומר
 כפסטיה דקרא שפשהו בצרה איך דומים כמו העם היושבים בחושך וכשניכולו
 ראו אור גדול אם כן ז' אורה שקודם כשהיו בצרה היו בחשיכה וכו' ועוד היה
 להם שמחה ושפון ויקה שהיו העולם יראים מהם באשר דבר המלך היה נחוץ
 לאמר ולהיות היהודים עתידים וכו' ובכך יהיה הפסוק הזה כענין וכהלכה ודבוק
 וקשור במה דסליק מיניה : והנכון מלר' הוקשה שאם הפסוק הזה אמא
 לאשמעינן כמשל' סעתי היתה להם אורה שקודם היו בחשיכה בהיותם בצרה

ויחצם הימנים בחטך ראו אור גדול וכך היה להם שמחה ושמון וגם כן יקר כמז
 שאמרנו לעיל הוא דבר קשה דבלאו הכי מכלל היך איתה שומע לאו שאחר שמי
 שהוא בברה אור חטך בערו אס כן בכתבו למרחב ודאי פעל כל דרכיו כנה אור
 וכך מי שהוא בברה הוא דואב זכוער וכעכאלץ מצרה שיטמה וישום ועוד טכבר
 אחר והעיר שושן צהלה ושמחה לעיל ובן כמט' ויקר כבה אומר ולהיות היהודים
 עתידים להקם מאויביהם ומשם מובן שהיו הטובאים יראים מהם אס כן הדרא
 קושיא לרובתיה שזה הפסוק מיותר כולו ומאי אחא לאשמעינן ליה הטיב רב
 טכוכת הפסוק הזה להשמיענו שצתה שהשם ית' ברחמי הרבים קרע רוע גזר
 דיכס של ישראל כמט' חזל' שהגזיר' אתומה בטיט א"כ הרי הש"י נתן להם עתה מחדש
 לו מטיבי כער בבטלו הגזיר' ההוא שאס' לו היה קורע הגזר דין ההוא או אלמלא
 ח"ו היה חותמה בדיס ודאי כי כתב אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך מלכו של
 עולם שאין להשיב ולכן הש"י לא חתמה בדם כמט' שהיתה גזירה לפנים וכ"כ
 המרדכי ז"ל במס' מגילה פ"א דעדיף יומא דפורי'א כיום שכתבה התורה ע"כ הרי
 מופח אחר רב שעתה שמרדכי'א מלפני המלך בלבוס מלכו' וכמט' חזל שמלך על
 ישראל וכו' והעיר שושן צהלה ושמחה כי בטוב כדריקים תעלוך קריה אס כן מזה
 נמשך תועלת גדול עתה במה של היהודים היתה אורה ושמחה ושמון ויקר דהא בהא
 תלי'א ולחזק דבריו הביא ראיה בכל אחת ואחת כמט' אורה זו תורה וכך הוא אומר
 וכו' וכך בכלם הביא ראיותו להודיע כי כוכת הפסוק הזה ללמדנו שמחדש עתה
 בהכלה זו נחדש ל ישראל תורה ויט' ומילה ותפילין כמט' אס כן ודאי דעדיף יומא

דפורי'א כ"כ כיום שכתבה התורה סי' הוא הגורם שיתקיים התורה והמכות :
 גלתרין הקוסיות האמורות למעלה וכו' להשיב באשר לא אצתה אצתו מי
 הדרך אשר אמרנו במאמר הזה והוא שנמשך תועלת גדול ליהודי'
 מרוב גדולתו של מרדכי וראו ולקחת מוסר והבינו סירחת חטאו הביאו למלכה
 כמט' ירא את ה' כניומלך וכו' שמכעוריו זרז וסמך מתכין ליראה את ה' ולטמוע
 בקולו עד יום מותו מה שלא היו עושים כן בני דורו במבואר שבהו מסעדותו של
 אותו רשע וילכו אחרי ההכל דהבלו והי דורפים אחרי התפוקות הזמנות לאסוף
 ולכבוד זהב וססף כעפחות תבל ושוכחים המות והוא אחריתם ובמותם סודר
 יבואם וכל עמלם וגיבועם בעולם כל ימי חיי הבלם יעלה האוסף עליהם וכמט' מה
 זכור ולא ידעמי אוספס ר"ל כל ימיו של אדם הוא כובד' כבורן כבורן של דיריין
 ולא ידעמי יבא אחרי מותו ויאסוף אותם בבת אחת ז'ם ולא ידעמי אוספס כמט'
 שהתפוקה היא רעה חולה ולא יטבע כל ימיו כמט' אהב כסף לא יטבע כסף ויעץ
 שים אנשים אשר הם חכמים בעיניהם ואומרים פיורעים שלא יטאו מאומה
 מעמלם עמם במותם אלא רכוסם בהיותם בחירותם בכחם להרויח לעת הצרכה
 כרי מיטבו לעסוק בתורה יומם ולילה ואין מחריד מהבואה כי כבר במה שטורח
 בחירותם לעת זקמתם ימצא להם ויאכלו וישתנו גם זו חולי דע' וכמט' ישעיה הנבוא
 הוי משכמי בבקר טכר ירדפו מאחרי כנסף וכו' יר' כי און ואבני לאבנים אשר

המה בעיניהם שמעתימים בבקר לל בבחורותם ונורמים בבחורותם אחרי הרוח
 והשכר כדי שימצא להם לעת הזקנה ולא יצטרכו למתנות בשם זרם ובכף יעסקו
 בתורה ובמילות חסדים ואז יבזו הספק והזהב כי עת לחסוף ועת לפזר וליתן
 לאביונים זם מאחרי בכסף לל כי מה שמעתימים בבקר לרוח אחרי הרוח
 והשכר הוא כדי שיהיה שמור ומאוחר לכסף שהוא עת זקנתם וזה רעתם זם הני
 להם ואביו כי בללו במים אהירים וכבר אברה תקנתם כמשה ראית איש חכם
 בעיניו תקוה לכסיל ממנו וען כי ידוע הוא שאוהב כסף לא יבדע כסף ולא יש תכליל
 וסוף לתשוקת ותאות הממוץ מרוב הטורף והבהלה אשר לאכסו אחרים וכמם
 חזל איך ארם מת וחזי תאותו בידו טגס בלילה לא שכב לבואו אם כן ימשוך כל חיי
 הבלו ולא יסוקט מלרדוף אחרי העושר עד עת מותו אם כן הרי העלו חרט בידיהם
 במה שחשבו מחשבות הבל והם פכורים ואכז מויץ תאותם זם מאחרי בכסף ויץ
 תאותם ירליקם תמיד עד יום מותם וישארו קרחים מכאן ומכאן וגם אלו בויץ
 תאותם טבו ובשכר תעו כמה אובד זה עיקר הוא לאדם לבקש ולחפש התורה
 והמנוחות מבחירתו כשאחזל שהלומד ילה דומה לריו כתובה על נייר הדק וכמאמ'
 החכם וזכור את בוראך בימי בחורותיך וכו' וען שאורך ימים בימינה במחלה
 עושר וכבוד אם כן הפוך בה דכולא בה ומינה לא תזוז וזם גם כן החכם אם
 תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה וכו' יר' אם אתה האיש אשר כולרת בעה
 לבקש דברים נכחיים לא חכמים ממך כמו העושר שהוא חיוני לך לא כן התורה
 והמנו' אשר היא דבקה בך לעד בעולם הזה ובעולם הבא וכף הוא אומ' בהתהלכך
 תנחה אותך וכו' כמשרל ולכף אם תבקשנה ככסף כמו אותם שמבקשים הכסף
 טכל מה שתשיג והן יוסוף בתשוקתו לכבוד עוד בכוסף גדול כן אתה טכל מה
 שתשיג מן התורה והלימוד תוסוף עוד בתשוקתך ותכוסף לידע עוד בחוטבך כי
 לא למדת עדיין טס דבר כי ארוכה מארץ מרה וכו' ואמר אחר כך וכמטמונים
 תחפשנה יר' שעיקר הלימוד הוא על מנת לעשות זם אחר טבקשת ומכאן חפסת
 במסתוריה לעיין בדבריה ובסודותיה כפי אשר תשיג ירך ושכלך אז תבין יראת ה'
 ובכף תעשה ויהיה לך מלוכה כמם הכתו' ירא את ה' בני ומלך וזה יהיה לך בעולם
 השפל ואחרי מותך תטייל בגן עדן עם הכדויקים ותעסקו עמם בתורה ויתגלו לך
 טפוכיה ומסתוריה כפתוריה ופרחיה מה טבחיים חיותך לא היה ביד סכלך כח
 לדעת ולהבין בהיותו דבוק בחומר העפריי הלז לא יוכל להשיג דברים רוחניים
 בטביל מהם בלתי מוגבלים וטכלו הוא מוגבל בהיותו דבוק וקטור ועזור בחומר
 אם כן איך יוכל המוגבל להקיף תכלית דבר שאינו מוגבל אבל כשתפרד הנשמה
 מהגוף החומרי נסאר כורה פשוטה מחומר כמו המלאכים מהם פשוטים מחומר
 כי כבר כתפרדה החבילה המטרדת להשיג דברים עליונים ואז ורעת אלהים
 תמצא ודאי טגס אתה כאחד מהם : או ירצה כי לימוד התורה הוא על שני
 פנים כגלה וכסתר הלימוד עד הפטע וללמוד גמרא והיות נקרא דרך כגלה
 הלימוד עד הקבלה עמוק עמוק מי ומבאנו כעין מעשה הראשונות נקרא דרך

כסתרי ובה ללמדנו מצריך האדם בתחילת למודו ללמוד הדרך הנגלה שאם
 ילמוד הדרך הנסתרת קודם הרי הוא כמו שבונה בית בלא יסוד כי כפל תפול לפניו
 ולשוא עמלו ובניו זמאם אתה קודם תבקש את התורה ככסף שהיא זכה וברה
 מאירת עינים ואחר כך שמצאת די סיפוקך מהנגלה תחפש בסתרי שהוא דבר
 עמוק כמו המטמונים מצריך יגיעה רבה לחפש אחריהם עד מוצאם אז יעלה בידך
 כוננת שני דרכים אלו כי כוננת הדרך הנגלה להכין יראת ה' ולירע האיסור וההתיר
 והטומאה והטהרה וכוננת הדרך הנסתרת להשיג דברים עליונים אלהיים ולטנייהם
 הטיב הפסוק ואמר אם תעשה כאשר הורתיך והדרסתיך במעגלי יוסר אז תבין
 יראת ה' מהדרך הא' וירעת אלהים תמצא מהדרך הב' ומכלל יקח אתה שומע לאז
 שאם תעשה להפך הסדר וההנהגה אשר הורתיך שתעלה חרם בידך ולא זה ולא
 אותו תלמוד ותפול במבוכה רבה ובכמה דברים אשר דבליהם יורדות מות שאול
 בעדיהם יתמוכו באותו שהולך באפילה שלא ידע במה יפסל אם כן צריך לילך
 במעגלי יוסר בהדרגה כסדרן דודן שעשו היהודים בהדחגה כשראו שמדרכו על
 הרבין בקוננת מדמה היה לו מהממשלה והמלכות העם ההולכים בחושך התאוה
 המביאות לאדם בחשך של גיהנם הביטו לראות וראו אור גדול ולקחו יוסר וסבו
 אל ה' והסתדרו לעסוק בדברים נכונים והנה התחילו בתחילת לימודם בהדרגה
 כרת וכשורה זמ קודם אורה ושמחה דל שהסתדרו לעסוק בתורה ובמצותיה
 שאורה היא תורה כמטה וקודם אור ושמחה היא המצוה שנאמר פקודי ה' ישרים
 ומשמחי לב ואחר כך וספון ויקר שהוא הדרך הנסתרת שמש השכל בו ויקר מאד מן
 השכל :

ובכל ובשנים בקחלו וכל כי ויבוי ובשושן עשרתי יר' שבטביל
 שהסרי היו

עוזרים ליהודים לזה ואיש לא עמד בפניהם ונתן טוב טעם למה השרים היו עוזרים
 ומנשאים ליהודים כי כפל פחד מרדכי עליהם באמרום אם בארזים נפלה סלהבת
 מה יעשו אזובי קיר כך אם בהמך שהיה אהובו של המלך עד שגדלו על כל השרים
 כמטה נפלה סלהבת מרדכי עליו וסרפו ובטבילו תלו אותו ואת בניו על העץ אי
 איך נעמוד אכחנו זמ תרע למה פחד מרדכי כפל על כל השדים ומכט על כל העמי
 כי גדול מרדכי בבית המלך וכשאחזל שיבאלו מוניטון סק ואפר מכאן ועטרת זהב
 גדולה מכאן לרמוז שהמך ואפר הביאווה לעטרתו וכו' זמטה ושמעו הולך בכל
 המדינות שהוא מוניטון שלו עובר לסוחר בכל המדינות לכך ויכו היהודים בכל
 אויביהם וכו' ויעשו בשנאיהם כרצונם וכו' יר' כי ידוע הוא שהאויב אינו ברדי
 ובסוג השונא כי האויב איבתו שמרה נכח בלבו ובקרבו ישים ארבו לא כן הסונא
 אשר הוא הולך ומתעבר ומטטים משטמות בפיו ובלבו מכות ומחוץ כשפועי יפריט
 לזה היהודים לכל אחר פרעו מדה כנגד מדה לאויביהם הכו בהם מכת חרב
 והרג ואכרץ אבל לשנאיהם שהיו אומרים להם ובא הזמן ונסרוק במרכס
 במסרקות של ברזל וכן בכמה מתות משונות סדון אתכם בכך ובכך וכו' לכך בבא

עתה שנהפוך הוא הזמן גם היהודים עשו בשונאייהם ברבונם של השונאים רל
 כמו שהיה ברבונם של השונאים לעשות ביהודים כמו שהיו מתפארים כן עתה
 היהודים עשו בהם כמו שהיה ברבונם אם יועשו היהודים בשונאייהם ברבונם
 כמ"ט ובשנתן הבירה וכו' ת"ק איש ואת פרטרתא וכו' יר' כי עשרת בני המן היה
 כל אחד מהם שקול ברטעתו כמו הת"ק איש שהרגו אם ת"ק איש ואת פרטרתא ואת
 דלפון וכן בכלם :

ובמ' מגילתא : עשרת בני המן כריך לממריהו בכסימה יחדא מאי טעמא
 דכלהו בהדי הדרי נפקי בכסימיהו : אמר רבי יוחנן וי

דנותא כריך לממתחי בזקיפא וכו' מאי טעמא דכולהו בחד זקיפא אזרקינו
 עכ"ל : וקשה ה' כי מנין לודכולהו בהדרי הדרי נפקו בכסימיהו אימור
 שנהרגו על ידי היהודים במש"ה ובשנתן הבירה הרגו היהודים ת"ק איש ואת
 פרטרתא וגו' שפירא שנס עליהם עבר חרב היונה על ידי ישראל וכן חנו בנהגים
 שלא להפסיק בין ת"ק איש לואת פרטרתא וגו' : ב' דקשו קדמי אהדדי רפסוק
 ואחר אומר ותלו אותם ואת בניו על העץ וכו' ומזה הפסוק כר' להפך שנהרגו בחרב
 כמ"ט ובשנתן הבירה הרגו וכו' ת"ק איש ואת פרטרתא וגו' שפירא שנס הם נפלו
 לפי חרב : ג' כריך להכין מאי הוקמה להם בפסוק דדרשו ליה הכי :

והנראה כי נוקמה להם כי אחרי שהרגו י בני המן הנוראים לישראל זהם
 הראשונים הם כן למה לא הזכירם קודם הזכירוהו ת"ק איש וכן היה
 לו לומר ובשנתן הבירה הרגו היהודים את פרטרתא וכו' עשרת בני המן ות"ק איש
 כי כנפול בני עולה"ו בא"ה היסוע לישראל לאח כי היהודי לא הרגו בלתי הת"ק איש
 וחלו העשרה איש באחיו הרגו זה לזה ונהרגו כולם כי לא רצו סיר היהודים תהיה
 בהם אם ובשנתן וכו' ת"ק איש ואת פרטרתא ואת דלפון וכו' כולו בהדי הדרי נפקי
 נשמתיהו לכך כריך לממריהו בכסימה ה' לעשות זכר שמרוב הפחד נהרגו הם
 בעצמם איש בחרב אחיו ואחר שמכאוס הרגוים תלו אותם על העץ ובזה יתתרכו
 הב' פסוקים והטעם שתלו אותם אחר מותם כי מה בכע הוא כדי להפחד את
 המון העם ולפרסם הענין ושישאוקל וחמר בעצמם מיאמרו אם בארזים כפלה
 שלהבת וכו' ח"כ אם רבי יוחנן דכריך לממתחיה ויזי דנותא דכולהו בחד זקיפא
 אזרקינו כמ"ט ועדין קמה למכהנינו סנהגים לאמר חמס מאות איש ואת
 פרטרתא וכו' בכסימה אחת שמכאן נראה דכריך הפסקה אחר שלא נהרגו על
 ידי ישראל בלתי הת"ק איש אם כן איך מחברים אותם לאומהם בכסימה אחת וה"ל
 שהם בנהגים כן בכל הפסוקים כמו אותם סנהגים בקריאת המגילה שלא
 להפסיק בין פסוק לפסוק אלא תכף לפי פסוק זה מתחיל בכסימה אחת פסוק
 שלאחריו שהרי קרי אגרת סכן כמכא בטס דב יהודה בר יצחק הא ליתא דהא
 מהר"ם ורב פח באוז כתבו סיכולין להפסיק בכל מקום שירצה הדיכא הגילה לנו
 בממרא לומר בכסימה אחת גילה דלא גילה עכל וכו' והדין עתם
 ומ"מ נהגו לומר חמס מאות איש ואת פרטרתא בכסימה ה' ופלא הוא שהרי בממרא

מביא טעם לעשרת בני המן משום דכולהו בהדי הדדי וכו' אבל בתק' איש לא טיק' האי טעמא חלא המנהב ללמדנו שכל אחר מעשרת בני המן היה סקול ברשעתו בתק' איש כמשל וזהו כוונת המנהב אבל בין פסוק לפסוק בכל הפסוקים חוץ מזה יכול להפסיק דהכי הוי הלכתא וביניה לא שלחו את ידם ירבה טאף על פי שבפסוקים כתב ושלל לבזו להם לישראל אנשי סוטן לא רצו לשלוח ידם בביניה למכאן בעיני המלך שיראה שכוונתם לא היה בטביל חמדת הממוץ שהרי הוא כזה להם ושלל לבזו והם לא שלחו ידם בשלל :

ביום • ויאמר • וחאמר • ויאמר • הנה אחר שבא ביום ההוא מספר ההרונים לא נתפעל כלל המלך אדרבא שאלתה היתה בעיניו דבר מועט לוא לא תחמדי שבעיני שאלתך זאת גדולה ורבה היא שהרי הנני מחדש שאומר לך שערין שאלתך במקומה עומדת אפילו שבסוטן הרגותך איש ובשאר מדינות המלך וכו' ועכ"ז שירעתי אני אומר לך מחדש מה שאלתך ויכתן לך ומה בקטתך עוד ותעס כי מה שעשיתי עד עתה הוא חוב מוטל עלי להכיל כפסך מיד סוכא ואסתר כדי שלא להטיב דבר המלך ריקם אמרה אש על המלך טוב יכתן ליהודים אשר בסוטן וכו' :

ויאמר • ויקהלו • וישאר • ביום • והיחורים • על כן • ויכתוב • לקיים • יר' כי

היהודים גם כן אחר שהרגו ביום שלטה עשר ביום ארבעה עשר עשו אותן יום מטתה ושמתה כי כבר ראו שראוי לעשותו יום מטתה ושמתה יען אשר נהפך הגזירה ממות לחיים ומרדכי גם כן עשה יום מטתה ושמתה בסוטן יום יד וכו' וכתב אליהם הרבדים האלה לל דבר המבילה ואחר כך ישלח ספרים לקיים עליהם להיות עושים בכל טנה וטנה תמיד :

בימים • אשר נחו וכו' ומשלוח מכות וכו' יר' שלא די במה שהארס ישמח בבינתו חלא כריך גם כן לכאח ידי חובתו לשלוח מכות איש לרעהו ומתנות לא ביונים וכו' שצריך ליתן שתי מכות לאיש אחד ושתי מתנות לסני בני ארס לכאח ידי חובתו ואחר כך ישמח עם אשתו ובניו והיה מעשה הצדקה שלום טידוע הוא דחייב איניש לבסומי בפורויא עד דלא ידע בין ארור המן וכו' ובמסכרות תהיה צרבובין תמיד וכמעשה רבא ורבי זירא דעבוד סעודת פורים קם רבא שחטיה לרבי זירא למחר בעא עליה רחמי ואחיה לטנה אחרת אמר לו תא ונעביד סעודתא דפורים אל' לאו בכל טעה וטעה מתרחיש ניסא ע"כ אש כן בזכות הצדקה יוכלו זהו הכראה לכאורה : אבל הנני עתה אגיד לך מה ואתה את דודי לך דע טמה שכתב מרדכי לקיים עליהם להיות עושים את יום יד ואת יום טו בכל טנה וטנה הטובה בעבור שהו רמז למשלוח טל עמלק לימו' מסיחכו כפי אמיתותנו טאז כשאיבד עמלק יהיה ה' אחד ושמו אחד כי עתה חזל אמרו איך הכסא שלם ואיך שמו שלם עד שיפרע מעמלק שכאמר כי יד על כס יה ולכן חייבו לבסומא בפורויא עד דלא ידע בין ארור המן וכו' רמז למה שיהיה לעתיד טאז ימחה ה'

דמעה מעל כל פנים ובלע המות לכבש וכס יגון ויחכה וזה אי איפטר לעמות דוגמא
בבלות בלתי על ידי השכרות שהיו מקיר כל הדאגות ומסכת כל האכחות ומסמח
לב האנשים ולכן כזה מרדכי לסלוח מנות איש לרעהו רמז לעתיד שיהיו כל כך
הכלחות מרובות שלא יקפיד איש על רעהו כלל כשר"ל עתידה ארץ ישראל שתזכיר
בלוסקאות וכלי מילת ואפילו שים מן הפתאים שאומרים שאין הרבר כפשוטו ממש
והם כללו במים אדירים כי זקני החכם השלם הרב כמה"ר יצחק קארן זלה"ה
כתב בחיבורו שחבר תולדות יצחק על התורה בפרשת בהר סיני וז"ל כריך סנאאל
אימתי יהיה זה והתשובה לימות משיחנו ומי אמר לנו ה"ל אמרו כן במה שאמרת
עתידה ארץ ישראל שתזכיר בלוסקאות וכלי מילת סנאאל יהי כסת בר בארץ פי'
לחם ממש אפוי בלא טורח וכן כלי מילת ולכן תקנו המוציא לחם מן הארץ ויש
להקשות והלא הק"ב אינו מוציא לחם אפוי מן הארץ שחמשה מינים הם החטה
והשעורה וכו' ואלו החמשה מינים כשהם סבילים כקראים תבואה בכל מקום ואחר
שדשן וזרין אותם כקראים דגן וכפשוטין אותם ולפיך את קמחן ואופין אותן
כקראי' פת וכן כתב הרמבם בספר אהבה וידוע שפת ולחם הכל אחד ואם כן איך
תקנו המוציא לחם מן הארץ שהק"ב אינו מוציא לחם מן הארץ אלא תבואה
והאנשים במלאכות עושין בסבילים עושים לחם אלא הכונה שתקנו כך בעבור
שעיקר חיותינו הוא לימות משיחנו וחיי העולם הזה הוא הבל לכך תקנו המוציא
לחם מן הארץ לרמוז לזמן ההוא שיוציא הק"ב לחם אפוי ממש מן הארץ ולזה
רמז השמיטה יען שלא יבטרונו לחרוש ולזרוע ולזה אמר סדך לא תזרע וכרמך לא
תזמור שלא יהיה כריך לימות משיחנו זה שהארץ מעבדה תוציא לחם גמור ולכן מי
שאינו טובת מכיטת מטיח עכ"ל וגם כזה מרדכי ליתן מתנות לאביונים רמז כי אז
לא יהיה אביון בקרב הארץ ולרמז המלחמות שנעשו עד הנה בעמלק על ידי בשר
ודם באה המבוחה ביד באדר לומר כי יד האדם עשה אותה אשר לכן כתן טוב
פועם על מהמלחמה היה על ידי ב' ולא עלה בידם לכלות הקוצים מהכרם אבל
בסתיה מלחמה לה' בעמלק אז תהיה השם שלם * וכן כתב הר"ל לעזר מברמישא
זל והקום שעל זה ים בברכה שלאחר המגילה עשה לסונות הרב * הרן *

הנוקם * המשלם * הנפרע * וחתימת הברכה האל המושיע * כנגד עשה מישראל
שכלחמו בעמלק הא' הוא הרב את ריבינו ע"י יהושע שנאמר ויחלוט יהושע את
עמלק ואת עמו לפי חרב * והב' והרן את דיבינו על ידי אהוד בן גרא שהרג את
עבלון מלך מואב והיו עמו עמלק שנאמר ויאסוף עליו את בני עמו ועמלק וכו'
והקס"ה מושיע את אהוד וכו' * והלשון הב' הוא הנוקם את נקמתו על ידי גרעון
שנאמר וכל שרי מדין ועמלק ובני קדם כאשפוי יחרי * והלשון הד' הוא הנפרע לנ
מזרינו הוא על ידי שאול שנלחם בעמלק * והלשון ה' והמשלם גמול על ידי דוד
בצקלב והחתימה שהיא ברוך אתה ה' הנפרע לעמו ישראל מכל זרייהם כנגד
הנם הנעשה למרדכי ואסתר האל המושיע לימות משיחנו במהרה בימינו שהיא
הבאולה אשר יעשה ה' בעמנו כמש"ה משה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים

ישע אלהים

ואש האל המופיע בעה' וכל שלכך חותמין בשניהם כט באח' ואף על גב דאין
 חותמים בשתים הנו שתיים טייכו אהדרי דאין תסופה שלימה אלא בשניהן עכל
 הרי שלכך אנו עושים פורים בכל שנתנו כדו שיהיה לנו לזכרון לבאולה ולתסופ'
 העתירה לבא בעה' כמט' כי יד על כפיה יד' תדע למה אין הכסף שלם ואין שמו
 שלם כי יד וגו' ולכן אסתר ומררכי כתבו את כל תוקף לקיים את חגרת הפורים
 הזאת הפנית אשר היא בטו' באדר לרמוז לשם יה טעולה טו' כמט' כי יד על כס'
 יהמלחמה לה' בעמלק וכו' ולכן הכרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון
 עושים מטתה בטו' לרמוז מה שאמרתו וסיים באזני יהושע כי מחה אמהה את זכר
 עמלק אנו בעמנו ואמר שני פעמים מחה אמהה הא' סיכלם והב' טגס כן ימחה
 את זכרם מן העולם כמט' את זכר עמלק מכל הבריות אשר תחת השמים לדורי
 דורים או יר' מחה את עמלק אמהה לשון כמט' מלחמה לה' בעמלק אל בשמ
 כמט' יפקוד ה' על צבא המרום במרום ואחר כך על כל מלכי הארמה באדמ' ולכן
 רזל לא אמרו כרכים המוקפים חומה מימות אשורוש כי מי הביא פת הכרכים
 המוקפים חומה מימות יהושע אלא לרמוז למה שאמרו ולזכרון וסיים באזני יהושע
 וכו' אם כן אחר שכל הרמוזות הללו רמוזים הנה וכולם לימות משיחנו כל מי שלא
 יקיים אחר מהם כאילו מכחית משיח ולכן בכל שנה ושנה נזכרים ונעשים הימים
 האלו ימו מטתה ושמחה כמט' :

וקבל' י כי יר' כי כל יהודי ויהודי כולם בהסכמה אחת כל א' וא' קבל עליו
 לעשות בכל שנה ושנה זכר להכלת כפשו מהמות יום מטתה
 ושמחה וזס וקבל בלשון יחיד את אשר החלו לעשות מאלהים היה טוה ומוסכס עם
 מה שכתב מררכי אלהים כי כולם לכוונה אחת נכתובו ותדע למה כיראו הנס
 הגדול כי המן בן המדתא מקודם חשב על היהודי' לאבדם לבר וכשהפיל פור הוא
 הגורל במזל רגיס כמטל הוסיף מדעתו על גזירת המלך להזמם ולאבדם והנה
 האגרות אשר ברא מלכו היו לרעתו שחופר גומץ בנו יפול כמטל :

ובבואה " הנה כי הפנה אשר הפיל והמחטבות אשר חשב הן הם היו בעוכריו
 וכמט' חזל סבוקיה לרוויח דמדיהיה קא כפיל שדורס רעה לאמר
 תבואטו ולו תשוב שהם ית' עם בלב המן לכתוב הכתבים ההם מדעתו למה
 שיהיה רפואה לישראל שכתבא אסתר לפני המלך תמצא מקום להסך הגזירה על
 אויבי היהודים ושיהיה דבר המלך במקומו זס אמר עם הספר שמה שאמר המלך
 עתה בבואת אסתר היה טוה עם הספר אשר שלח קודם כמטל והראיה שהמן זיף
 הכתבים מדעתו וכתב מה שכתב שהרי על ככה הטיב המלך מחטבתו בראשו
 ותל' אותו ואת בניו על הפע' וכו' :

ובמ' מגילה ובבואה לפני המלך אמר עם הספר אמרה מצעי ליה אל' יוחנן
 אמרה לו ואמר בפה מה שכתב בספר עכל' : וקשח דמאי
 מקשה אמרה מי בעי ליה והרי הוא לא אמרה בבואתה טעם הככר יטיב מחטבתו
 הרעה על ראשו אלא בכתה ותתחנן לו להטיב פירו האף והחומה והמלך כשראה
 בכייתה

בבייתה ותחינתה נתמלא רחמים ואמר לה פעם הספרה הא' בעצמו יט ליהודים
תקנה כמלא ואח כורך לכתוב עתה להפך כי ודאי לא יקבלו עליהם כמ"ט דדף
לפרם ומדוי רלא לפסגה אס כן הפסוק מבואר טוב שבבואה לפני המלך אמר
המלך להפעם הספר הא' בעצמו יט תקנה במה שמיד גזר אומ' לסייב מחסבתה
וכו' אס כן אידך מקשה אמרה מיבעי ליה : אלא כראת כי הוקשה לו כי ידע
הוא כי עד אחר שתלו את המן ואת בניו ואסתר הזקופה עתירה ותחינה וכו' אמר
המלך מה תקשה יט בשלא יסתרו דבריו האחרונים את הראשונים כמשל' ואחכ
אמר להם בזה הערה א' דו ואתם כתבו וחתמו וכו' אס כן מה שאומר הפסוק
עתה ובבואה וכו' לאו כדכילא הוא רלזיל ולתני לספר כל מה שעבר אלא אומר
עתה אחרית כל הענין שעבר אס כן אמרה מיבעי ליה שאחר כך כסכתבו וחתמו
אמרה לו ההמאה שהמציאו בכתבים אחר ההערה ג' ילם המלך להם כמשל' והיא
שמסכים עם הספר הא' ואינו קותר והראיה במה שגזר אומר לסייב מחסבתו וכו'
ותלו אותנו ואת בנינו גם כן בעון אביהם המרצח וכל זה מורה ג' דל החימה והכפס
שנתפעל המלך על מה שברא מלבו לכך הטיב רבי יוחנן מהאמת חתו כי הפסוק
לא בא לספר כל מה שאירע מעת בואה לפני המלך עד עתה דאס כן ברך לחזנה
לומר כל מה שאירע ולגנות אותו פעם אחרת אלא אמר אחרית כל הענין שהענין
כבר אמור למעלה ותקרא ותדעהו ל"א אמרה לו שיאמר בפה מה שכתב בספר יר'
כי בעת שליחת הספרים ביד הרצים אסתר אמרה למלך שבעבור שלא יאמרו
העמים והשמים כמו שהמן זייף הכתבים הראשונים מי יודע שמדרכי ואסתר
גם הם עשו בערמה כל זה לכך בקשה ממנו שיאמר הוא לרצים מפיו מה שכתוב
בספר ובכך ועולתה תקפוץ פיה ולא יסאר שום פקפוק כאשר הרצי' יאמרו שהמלך
מפיו אמר לנו כך שזו היא טענה חזקה אס כן ז"ס אמרה לו שיאמר בפה וכו' וז"ס
ובבואה לפני המלך עבר כל מה שכזכר למעלה ואחרית כל הענין אמר המלך עם
הספר כמ"ט בשביל שאמרה לו אשתו ומכלל היך אתה שומע לאו :
על כן יר' שטעם קריאת הימים האלו פורים הוא לעשות זכר לנס הכעשה על
ירי הפור אשר השליך שאלמלא ח"ו לא היה משליך הפור והגורל אלא ח"ו
יזנה שמור באותו היום אשר יגיעו הכתבים חתומים וכו' הנה היהודים בידכם
עמו בהם כטוב בעיניכם היה מכה בעברה מכה בלתי קרה לט"ו אס כן ודאי
טמ' היתה זאת להכיל פור וגורל ולכך קראו לימים הלה פורים לזכר לנס הכעשה
על ירי השלכת הפור ועוד נס אחר נס בתוך נס כנסלו הפור למרחוק עד יב חדש
טמיה זמן רב לעשות השתדלות כמרץ ולא כי אס ח"ו יפול הפור באותו החדש אף
אחר אס כן כמה נסים היו בפור הזה שגם כשעלה בירו מזל דגים בטח שמסורים
הם בירד' כהדיון מנא וכסיל מתעבר ובטח אס כן על כן קראו לימים האלה פורים
ולא פור על שם הנסים הרבים שבאו בתוך הפור הזה ומה ראו על ככה מענין
הצרה אשר ראו בעיניהם על ככה ר"ל על שהיו דלים מן המצוות כמ"ט מדוע את
ככה דל בן המלך וכו' ועכ"ו ומה קבוע אליהם מהשמחה שלא רוי במה ששגלו אלא

ונהפוך הוא סימלנו הם באויביהם :

קיימו וקבלו והימים יר' טי היהודים עתה קבלו עליהם ועל זרעם וכו'
 מקודם היה ברכונם לעשות הימים האלה בכל
 שנה ושנה כל ימי חייהם ועתה קבלו גם כן על זרעם גם ועל זרעם אחריהם ואע'
 ועל הכלים עליהם אל הגדים הבאים לחסות תחת כל כנפיהם כינה שגם הם יהיו
 חייבים במזון הזאת כשאר כל מצות שבקורה ואמר ולא יעבור לפי שהיה מן
 הראוי שיבנו לקרות המבילה ידונו מספק כמו שעושים ביטו שני ימים על הספק
 אלא חולי יד נקבע בזמנו ואיכא בטו משום ולא יעבור אם כן גם ולא יעבור למה
 מסותר הבניין והרמז הנרמז בכל יום מהשני ימים כמשל ומדמה התשובה הבאה
 על יד האדם לתשובה אשר תבא על יד ה' חו' גם ככתבם אל כתבאים אשר
 נכתבו עליהם מימי משתה זמחה לרמוז להכלחות המרובות אשר יהיו בימות
 המשיח וכך ומשלום מצות ומתכות לאביונים לרמזות אשר כתבנו לעיל וגם וכזמנם
 כמל' מקצתם יעשו ביום יד לרמז סרמזו וקצתם לפי מקומם ביום טו לרמז
 סרמזו בכל שנה ושנה והטעם בשביל שהימים האלו יהיו בזכרים ונעשים בכל דור
 גדור ודעו הכל סיבא לכיון גואל ולא יתיאשו מן הגאולה כי אם יתמהמה חכה לו
 כי בא ובה לא יאחר ומ' משפחה ומשפחה להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלן
 מעבודתם ובאים לשמוע מקרא מגילת לגדול ערך רמזותיה ואע' וימי הפורים וכו'
 וזכרם לא יסוף מזרעם גרסינן בירושלמי יד' יוחנן זרעם לקיים הבני
 יוחנן אשר הנביאים והכתובים עתידים ליבטל וכו' סדריו תורה אף עתידים ליבטל
 מאי טעמא קול גדול ולא יסוף דיעם לקיים אמר אף מבילת אסתר והלכות אף
 עתידים ליבטל כאשר כאף קול גדול ולא יסוף זכרם להלן זכרם לא יסוף וכו'
 הלכות שכאמר הלכות עולם לו עכל הנה שזמנה חכרם לא יסוף לעולם ומכאן ראיה
 שהטעם אמתה לה' סדר תורה כמל' ובן הדמבם כתב כל ספרי הנביאים וכל
 הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח וכו' ובהשגות אף דבר מכל הספרים שאף
 ספר שאף בו לימוד אבל כך אמרו אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהן מגילה
 לא תבטל מלקרותה בכבוד הרי דכע' מורו דמגילה לא תבטל לעד מלקרותה
 בכבוד עד שיקיים ה' את דברו ולהלחם בשנו של עמלק למעלה ובכך ימחה עמלק
 גם כן למטה ואחר כך ימחה את זכרם גם כן כמל' :

ותכתבו וישלח לקיים ומאמר ינהה כי אסתר ומדרכי כתבו את
 כל תקף לקיים את אגרת הפורים

הזאת הסנית כאשר אמרנו לרמזות אשר כרמזו בו לעתיד לבא ובכך מלחו גם כן
 ספרים את כל היהודים אשר בקכו מדינה דברי שלום ואמת :

ובמ' מגילה איתא דברי שלום ואמת אל' תכחומא אל' אסיו ואמרי לה אל' חיוא
 בר אבא אל' אסיו מלמד שכריכה שרטוט כאמתה של תורה עכלה :

וקשה מהיכין יש להם שכריכה שרטוט כאמתה של תורה ולמה הוכיחו הפסוק
 ממשמעותו ועוד שהו כאמתה של תורה לימא כתורה עכמה :

ונראה

ונראה שהוקמה להם כי אחר שכבר שלחו אליהם כמה ספרים כמ"ל ובודאי
 שלא יתכן שבאותם הר שנים לא דרשו שלומם וטובתם ועיר שאם עתה
 גם כן דרשו בשלומם פעם אחרת אם כן ואמת מיותר כי פשיטא שלא יהיה סקר
 וצור מאי חידוש ידיעה בספרים האלו לכך אמרו שמשמעות הפסקה הוא כך שמרובי
 זאמיר קודם שלחו אליהם להיותם עושים וכו' הם זרעם וכו' ועתה כתבו שיכתבו
 אותה בכת' וכמ"ל סתבה אליהם למר קבעוני לדורות שלא תהיה הזכירה על
 פה כי ברוב הימים תשכח מלבם ובפרט בגלות בהיותם גולים וכמ"ל את כל
 תוקף לקיים האגרת הזאת השנית אשר כתבו אותה בכתב וגם כן הם יעשו כך
 וגם יסלח ספרים וכו' דברי שלום קודם שכן דרך כל הספרים והכתבים לקרא
 לשלום קודם ואחר כך צו אותם שינהגו בה קדושה כמו קדושת הס"ת בעצמו
 ובמה יודע איפה בלתי בכתיבתה בסרטוט כאמתה של תורה ז"ס מה שאנו מצויים
 לכס הוא שיהיה האגרת הזאת בעיניכם כל כך חשובה כמו התורה ז"ס ואמת ר"ל
 כאמתה של תורה והעפעפ כבר נתבאר היטב שגם היא לעתיד לבא לא תחבטל
 מהג"ם שאמר כאן קול גדול ולא יסוף ונאמר להלן וזכרם לא יסוף וכו' אם כן אחר
 מהשנה לתורה זריכה שתכתב בסרטוט כס"ת ואפילו ס"ת כתב דאמתה של תורה
 היינו מזוהה וכן פי' הערוך וז"ל והאי דקרי למזוהה אמתה של תורה משום דים ליה
 בפרטת ראשונה אמתת מלכות שמים עכ"ל הנה רש"י ור"י האלפסי והר"מבס אמרו
 שאינו אלא על ס"ת ועל מה לאסמוך מהירושלמי דמגילה דברכינן נאמר כאן
 דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור מה להלן זריכה סרטוט אף
 מגילה כן וכו' וכן פסק רבי שמחה ורא"ש כאמתה של תורה היינו ס"ת והכי נקטינן
 ז"ע לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם במס"ל לרמוז למלחמה שבעשתה על יד
 ארם וכן ביום ט"ו לכרכים המוקפים חומה תימות יהושע לרמוז שאמרו לעיל
 כמ"ל כאשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה כאותם הזמנים האמורי'
 וכאשר קיימו עליהם דברי הצומות וזעקתם וז"ע ומאמר אסתר קיים וכו' וככתב
 בספר יר אחרי אשר יש מוזאת המגילה המגלה לנו כמה רמזים וסודות מהגאולה
 העתידה להיות לעתיד לבא ובכך ישראל הערויים בצרות בגלות הזה לא יתיאשו
 מהתפושע ומהגאולה וידעו שהש"י יסלח להם מושיע ורב ויזילט ויזיחם מחסך
 זבלמות הגלות ותחת הכחשת יביא זהב וכו' והיו מלכים אומניך וכו' וישבנו לבטח
 פולו שאכן נשקט כי נשכחו הצרות הראשונות ולכן ככתבה מגילה זאת בתוך ספרי
 הקדש לסתעמוד ימים רבים עד ובא לביון גואל וג"כ אח"כ אינה עתידה להתבטל
 כמ"ל ז"ס וככתב בספר :

ובמ' מגילה ונאמר אסתר קיים מאמר אסתר אף דברי הצומות וזעקתם
 לא א"י וכתב דברי רבי אמי הכי קאמר דברי הצומות וזעקתם
 ונאמר אסתר קיים את ימי הפורים האלה עכ"ל : וקשה א' להבין איך מעיר
 איזה מאמר הוא אשר קיים וכו' ב' דמאי תקשה שמאמר אסתר אף ודבר
 הצומות וזעקתם לא כי מהיכן לודע מהם לא גרמו קיומם ימי הפורים האלו וכמ"ל

שהסיב לו רבי יצחק הכי קאמר דאירי ואירי קיים את ימי הפורים ועוד מהיר
אסתרי לא רצה ללכת עד שצמתה ג' ימים והיא צותה שיכמו הכל אש כן העיקר
הוא דברי הצומות וכו' שמאמר אסתרי מה עשה שגרים קיום ימי הפורים :

והנכון שמאל אמרו שכל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם שחומר
ותאמר אסתרי למלך בשם מרדכי ע"כ הרי שזהו מש"ה ומאמר אסתרי

קיים את ימי הפורים האלה ל"ל מה שאמרה למלך בשם מרדכי וענין מרדכי ונכתב
בספר ל"ל בספר דברי הימים אשר מאמר הזה היתה תשובה וגאולה לעולם במה

טעלה מרדכי ונפל המצן ומה שהקשה כ"ה הוא שסבב ידע שעל מאמר אסתרי למלך
בשם מרדכי ונכתב בספר ל"ל בספר דברי הימים באה הגאולה לישראל וכמשחול

אבל עדין הוקשה לו כי ידוע הוא שמאמר אסתרי וכו' היתה תשובה בפניה אבל
קודם התשובה הזאת היתה תשובה אחרת בדברי הצומות וזעקתם שבטבילם

בטאה אסתרי לבא אל המלך אשר לא בדת ואחר כך בבטאה לפני המלך כתבלה
תשובתה כאור נוכך ביה שגדר טנת המלך ואמר להביא הספר וימא כתוב וכו'

אשר קיבץ הנידוד היא בטביל הצמת המצן כמ"ל י"ט ומאמר אסתרי ח"ן ודברי
ה"ו לא וזה אינו כן כי שניהם הזכרכו וגרמו להיות קיום דברי הפורים לכך

הסיב רבי יצחק ואמר הכי קאמר וכו' כלומר אתה תמשוב הואיל והפסיק בפסוק
בלמעלה בדברי הצומות וזעקתם והתחיל בפסוק הזה ומאמר אסתרי וכו' שהכונה

בזה היה אשר גרס קיום ימי הפורים וכמשחול שהאומר דבר בשם אומריו וכו' לא
ה"ך דברי הצומות וזעקתם ומאמר אסתרי וכו' כי ה"ל אמר אסתרי חזר למה

דסליק מניה דחי לא תימא הכי קשה שכלל מאמר אסתרי קיים וכו' אלא באומריו
ומאמר אסתרי ל"ל דאירי ואירי אכטו וכו' לקיום הפורים הזה דברי הצומות אכטו וכו'

לכיתוביאת אסתרי למלך ומאמר אסתרי התחלת לעלית מרדכי :
וישם : הנה בסיום המגילה הזאת למדנו לימוד גדול שאין הקב"ה מקפח סכר

עום בריה שאולי עתה בשליחת הספרים האלה להיות היהודים עתידים
להרוב ולהשמיד לכל עמ ועמ הכרים אותם ושללם לבט שמה ימרו בו ויכול

ע"ב ויבא בכל מלכותו לזה אמר שהסם ית' הטול פחדו על כל העולם ומחדש הסם
ית' נטאו והמטילו על איי הים ל"ל איי הים הרחוקים אשר לא הלך אליהם לכבשם
ולא היו למס עתה ויהי חמת אלהים עליהם וישימם המלך אחשוורוש למס כמ"ס
ישם וכו' וא"ע וכל מעשה תקפו וגבורתו יר' כי מענין הגבורה והכח אשר נתן לו
ה' הנה הכס כתובים בספר בפני עצמו ומה לא כתבתו לך אלא ריש מילין וכן
ופרשת גדולת מרדכי אשר גדלו המלך וכו' גם כן כתוב בארוכה על ספר דברי
הימים למלכי מדי ופרס :
בי מהדבי דיהודי : הנה עתה ג"כ כתב ריש מילין מגדולת מרדכי אשר אמר
למעלה ופרשת גדולת מרדכי וכו' יר' כי כ"כ גדלו ונפאו
עד שחוא היה מעטו ובודאי שמי שיהיה מטנה למלך כמותו המולך בכל הכופה
שהוא יותר גדול ממלך אחר י"ט כי מרדכי היהודי מטנה למלך אחשוורוש וא"ע וגדול
ליהודים

ליהודים דפשיטא אחר שהוא גדול לכל המלכים האחרים כג' ליהודים אלא שהוא
גדול בחכמה וכמא' חזל שהיה נמנה אחר טנים מהע' סנהדרין אם כן הרי שהוא
מוכתר בכתר תורה וכתר מלכות וא"ע ורצוי לרוב אחיו יר' שבחיותו יושב בפערה
עם הסנהדרין והיו מקב'ת' אומרי' כך ומקצתם עם מדרכי ד"ה היה רוכה ומדוכה
במה שהיו אומרים הרוב דיחיד ורבים הלכה כרבים ז"ש פעם כל גדולתו שהיה
מענה למלך וכו' וגם הוא חכם חרשים ובזון לחם ועם כל זה היה רצוי לרוב אחיו
שהם הסנהדרין עקראים אחים פנא' למען אחי ורעיו וכו' מרוב ענותנותו וספלותו
וא"ע דורש טוב לעמו יר' כי לא היה ממתין אל עמי והאביון יבואו וישאלו מימנו אלא
הוא בעצמו היה שואל ודורש מי הוא כדרך ומספיק להם כל צרכם מבלי שישאלו
הם וא"ע ודובר שלום לכל זרעו יר' כי בענין כתיבת הסלום כ"כ היה ספלותו דלא
מבעיא שהיה מקדים שלום לעמו אלא אפילו לבני עמו הקטנים היה דובר שלום ז"ש
ורוב שלום לכל זרעו ד"ל זרעו אל עמו הבנים הקטנים אם כן מנרון דידן יברקו
ויתהללו כל זרע ישראל להרחיק ענתם מהג' אלה ולחשוב את הפעולות כמא' כי רם
ה' וספל יראה יר' כי מטבע העשיר לשכח את העמי אפילו מיהיה אחיו וכן הוא אומר
כל אחי רם שכחוקו וכו' ומטבע הג'אה לשכח את הספל אבל ה' לא כמדת במר גורם
מדתו כי עם היותו הוא כל כך רם וכפאו ספל יראה ד"ל טיפים השגחתו עליו ובמקו'
אמר תחול ההשגחה לא יסלוט הכליון כנודע כי ה' לכל הוא רואה אלא כג' אבל
לג'ה ז"ס וגיבור ר"ל מי טיבבה רוחו עליו ויתג'אה הנה הוא גרם טפלותו סג'רם
להרחיק ממנו טכיותו ית' בלבסו צדי ג'אות וגורם לו תליה אחר שהשגחה רחוקה
ממנו ז"ס וגבוה ממרחק פיתרחק השגחתו ית' ממנו ידע הוא מעצמו ויטפל לארץ
וכמ"ס הלל הגבוהתי היא הספלותי והטפלותי היא הגבוהתי לרמח למ"ס וכן הוא אומר
צדיק כתמר יפרח וכו' יר' כשהצדיק יהיה כתמר יפרח סכל מה שהוא פורח ועולה
משפיל כופיו ועכפיו ופריו נוטה למעלה רמז ללב ולכן כקרא לולב ד"ל לו לב אחד
וכן הצדיק משפיל עצמו ולו לב אחד לאביו שבטמים אם כן כארז בלבסו יטבא
ד"ל סכל מה שישפיל עצמו הק"ב'ה מגבוהו כארז והוא גורם עלייתו בהב'א
קשגחתו ית' עליו בשפלותו כמ"ס אם כן ראוי לו לכל אדם להטפיל עצמו כדי
שיתפשט עליו השגחתו ית' ומה ג"ס עתה בהיותינו בגולה כדי שיתדבק ההשגחה
האלהית עלינו ולא כאבר ה' באורך גליותינו כמ"ס שבמקו'ס אשר תחול ההשגחה
לא יסלוט הכליון :

זהו מה שחכמי ה' והשפיע והופיע עלי משמי קדשו ועד כה עזרני ה' המלמד
אדם דעת ולאין חוכים עכמה ירבה בפירוש המגילה המהוללה אשר
סמתי על ראש מהללי וקראתיה ישע אלהים והיתה הסלמתה בבגד ביום
טעניו יו' א' למספר בני ישראל משנת ומטה בני אל הערפל אשר עם האלקים
ליכירה • הש"ת יזכני ללמוד וללמד לשמור ולעשות ספרים

רבים לאין קץ

אב"ר :

